

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY HARASIUKI

**Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXV/152/2020
Rady Gminy w Harasiukach
z dnia 27 listopada 2020 r.**

Harasiuki 2020

WYKONAWCA:

GPLAN Sp. z o.o.

ul. Różana 22, 98-200 Sieradz

email. gplan.urbanistyka@gmail.com

tel. +48 508 189 897

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	9
1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY HARASIUKI JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO.....	9
1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego.....	9
1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania.....	9
2. CELE ROZWOJU.....	12
II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	13
1. WYTYCZNE Z „PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO” DOTYCZĄCE GMINY HARASIUKI.....	13
2. GMINA HARASIUKI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA – PODKARPACKIE 2020.....	13
III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	17
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU.....	17
1.1. Podstawowe informacje o gminie.....	17
1.2. Dotychczasowa struktura przestrzenna.....	18
1.3. Obszary otwarte.....	20
1.4. Uzbrojenie terenów.....	20
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY.....	21
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	23
3.1. Położenie fizyczno-geograficzne.....	23
3.2. Budowa geologiczna.....	23
3.3. Zasoby surowcowe.....	24
3.4. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne.....	24
3.4.1. Wody podziemne.....	24
3.4.2. Wody powierzchniowe.....	27
3.4.3. Zagrożenie powodziowe.....	29
3.5. Warunki klimatu lokalnego.....	30
3.6. Warunki glebowe i rolnicza przestrzeń produkcyjna.....	30
3.7. Szata roślinna i lasy.....	32
3.7.1. Szata roślinna.....	32
3.7.2. Lasy.....	33
3.8. Uwarunkowania ekologiczne.....	34
3.8.1. Stan powietrza atmosferycznego.....	34
3.8.2 Stan czystości wód powierzchniowych.....	36
3.8.3. Stan czystości wód podziemnych.....	37
3.8.4. Zagrożenie środowiska przez odpady.....	38
3.8.5. Zagrożenia środowiska przez hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	39
3.8.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.....	40

3.9. Ochrona przyrody.....	41
3.9.1. Obszar Natura 2000 Bory Bagienne nad Bukową PLH180048.....	41
3.9.2. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi PLH060097.....	42
3.9.3. Obszar Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008.....	42
3.9.4. Pomniki przyrody.....	43
3.9.5. Park Krajobrazowy Lasy Janowskie - otulina.....	44
3.10. Uwarunkowania przestrzenne związane z możliwościami turystycznego wykorzystania obszaru gminy.....	44
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	45
4.1. Rys historyczny.....	45
4.2. Krajobraz kulturowy.....	48
4.3. Zasoby ochrony konserwatorskiej.....	49
4.3.1. Obiekty objęte ochroną.....	49
4.3.2. Stanowiska archeologiczne.....	50
4.3.3. Gminna Ewidencja Zabytków.....	50
5. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ OKREŚLONE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANICE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	52
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA.....	52
6.1. Szkolnictwo.....	52
6.2. Zasoby kulturowe.....	53
6.3. Stowarzyszenia.....	53
6.4. Ochrona zdrowia.....	53
6.5. Sport i turystyka.....	54
6.6. Pozostałe instytucje.....	54
6.7. Działalność gospodarcza, bezrobocie.....	54
6.8. Ekologiczne przesłanki dalszego rozwoju działalności gospodarczej w gminie.....	55
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU WŁASNOŚCI TERENÓW.....	56
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	56
8.1. Zagrożenie powodziowe.....	56
8.2. Zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych.....	57
8.3. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego.....	57
9. UWARUNKOWANIA WNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	57
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ŻŁÓŻ KOPALIN, WYZNACZONYCH TERENÓW GÓRNICZYCH ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH.....	57

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	57
11.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu komunikacji.....	57
11.2. Zaopatrzenie w wodę.....	60
11.3. Gospodarka ściekowa.....	61
11.4. Zaopatrzenie w gaz.....	62
11.5. Elektroenergetyka.....	62
11.6. Zaopatrzenie w ciepło.....	63
11.7. Uwarunkowania wynikające z diagnozy telekomunikacji i łączności publicznej.....	64
11.8. Gospodarka odpadami.....	64
12. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	64
13. WYMAGANIA DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	65
IV. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	65
1. ANALIZA EKONOMICZNA	65
1.1. Dochody i subwencje.....	65
1.2. Wydatki budżetu gminy.....	67
1.3. Wykonanie budżetu Gminy Harasiuki.....	69
1.4. Podsumowanie analizy budżetu Gminy Harasiuki.....	69
2. ANALIZA ŚRODOWISKOWA	70
3. ANALIZA SPOŁECZNA	71
3.1. Liczba ludności i jej zmiany.....	71
3.2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego.....	76
3.2. Warunki mieszkaniowe.....	78
4. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	80
5. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	82
5.1. Bilans terenów budowlanych.....	82
5.2. Zapotrzebowanie na nową zabudowę.....	82
5.3. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkaniowej.....	82
5.4. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej.....	83
5.5. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji produkcyjnej.....	83
5.6. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy związanej z sportem i rekreacją.....	84
6. CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW	84
7. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ ORAZ SUMY POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY (SUMY CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ ORAZ CHŁONNOŚCI OBSZARÓW POZA W PEŁNI WYKSZTAŁCONĄ ZWARTĄ STRUKTURĄ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNĄ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ, PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ)	86
8. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	89

9. POTRZEBY INWESTYCYJNE GMINY WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH, ZWIĄZANE Z LOKALIZACJĄ NOWEJ ZABUDOWY NA OBSZARACH O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ I NA OBSZARACH PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ ORAZ POZA TYMI OBSZARAMI.....	90
V.KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	91
1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW.....	91
2. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM.....	92
3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY.....	92
3.1. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji mieszkaniowej.....	93
3.2. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji usługowych.....	97
3.3. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji produkcyjnych.....	99
3.5. Tereny przeznaczone do zagospodarowania związane z obiektami i urządzeniami infrastruktury technicznej, obsługą komunikacji oraz powierzchnią eksploatacją kopalni.....	100
3.5 Tereny wyłączone spod zabudowy i o ograniczonych możliwościach zabudowy dla których nie określa się parametrów i wskaźników urbanistycznych.....	101
3.5.1. Tereny rolne - kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	101
3.5.2. Tereny lasów - kierunki i zasady kształtowania lasów i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	102
3.5.3. Tereny cmentarzy.....	103
3.5.4. Tereny wód powierzchniowych śródlądowych.....	103
3.5.5. Tereny komunikacji kolejowej.....	104
4. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	104
4.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska przyrodniczego.....	104
4.2. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych.....	105
4.3. Ochrona zasobów glebowych.....	105
4.4. Ochrona powietrza atmosferycznego.....	106
4.5. Ochrona klimatu akustycznego.....	106
4.6. Ochrona zieleni urządzonej i zadrzewień.....	107
4.7. Ochrona lasów.....	107
4.8. Obszary występowania surowców mineralnych chronionych przed innym niż eksploatacja zagospodarowaniem.....	107
4.9. System powiązań ekologicznych – tereny otwarte.....	108
4.10. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.....	108
4.11. Kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....	108
4.11.1. Obszary Natura 2000.....	108
4.11.2. Pomniki przyrody.....	110
4.11.3. Park Krajobrazowy Lasy Janowskie - otulina.....	110
4.11.4. Tereny proponowane do objęcia ochroną prawną.....	111
4.12. Krajobraz kulturowy.....	111

5. STREFY UZDROWISKOWE.....	111
6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	112
6.1. Obszary i obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego.....	112
6.2. Ochrona zespołów budowlanych oraz obiektów architektury i budownictwa wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.....	113
6.3. Strefy ochrony archeologicznej.....	114
7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI.....	114
7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej.....	114
7.1.1. Utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi).....	115
7.1.2. Zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie.....	116
7.1.3. Zapewnienie sprawnych powiązań z zewnętrznym układem drogowym.....	116
7.1.4. Odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami.....	117
7.1.5. Poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.....	117
7.1.6. Obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich.....	117
7.1.7. Preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych.....	117
7.1.8. Zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych.....	117
7.2. Kierunki rozwoju komunikacji kolejowej.....	117
8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	118
8.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę.....	118
8.2. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania ścieków sanitarnych.....	118
8.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło.....	119
8.4. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz.....	119
8.5. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną.....	119
8.6. Kierunki rozwoju i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami.....	122
8.7. Kierunki rozwoju telekomunikacji.....	122
9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.....	123
10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.....	123
11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ.....	124
12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE.....	124

13. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH.....	125
14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY.....	125
15. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 r. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY.....	125
16. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI.	125
17. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ.....	125
18. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI.....	126
19. OBSZARY ZDEGRADOWANE.....	126
20. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH.....	126
21. WYMOGI OBRONNOŚCI I OCHRONY CYWILNEJ.....	126
22. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE.....	127
23. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (W TYM O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW), A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENU.....	127
24. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY.....	127
25. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM.....	128
26. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM.....	128
27. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM.....	129
VI. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY.....	130
VII. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM.....	131
VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ.....	131
IX. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM.....	132

I. WPROWADZENIE

Obecną wersję Studium opracowano na podstawie poprzedniej edycji przyjętej uchwałą Rady Gminy w Harasiukach Nr XXI/143/2001 z dnia 30 maja 2001 r. Pierwotna wersja studium była opracowana według nieaktualnej na dzień dzisiejszy ustawy o planowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r., wg której ranga studium była inna.

Wstępne analizy (zarówno stanu prawnego, aktualnych uwarunkowań, potrzeb rozwoju) wykazały konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian merytorycznych, tamtego dokumentu. Opracowując niniejsze studium uznano, że zmiany nie mogą dotyczyć poszczególnych ustaleń. Mają one równocześnie uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmować pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. jak i rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej. Konsekwencją tego było opracowanie jednolitego tekstu i rysunków studium mających ujednoliconą formę, ale w rzeczywistości stanowiącego nowe opracowanie, w którym wykorzystano część zapisów ze studium z 2001 r.

1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY HARASIUKI JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego

Potrzeba koordynacji działań w zarządzaniu gospodarką przestrzenną zarówno na poziomie lokalnym jak i ponadlokalnym wymaga uściślenia roli poszczególnych elementów krajowego systemu planowania przestrzennego i ich wzajemnych powiązań.

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Harasiuki ma obowiązek uwzględnienia zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, uwzględnienia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy.

Od treści zarówno strategii jak i polityki krajowej i wojewódzkiej samorząd oczekiwać powinien informacji umożliwiających określenie zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej gminy.

Uwarunkowania te, szczególnie w przypadku, gdy planowane są ponadlokalne inwestycje publiczne, będą miały często decydujące znaczenie dla rozwoju gminy.

1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania

Studium jest wymagane ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. i ma służyć określeniu polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Sporządza je Wójt Gminy Harasiuki, a uchwała Rada Gminy w Harasiukach. Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz ustalania lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ustalenia tego dokumentu jakkolwiek obowiązują zarówno Radę Gminy, Wójta, jak i organy i jednostki podlegające Radzie, nie mają jednak mocy obowiązującej w stosunku do podmiotów samodzielnie gospodarujących na obszarze gminy. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

- 1) nie jest aktem prawa miejscowego;
- 2) jest elementem lokalnego systemu planowania strategicznego, w którym następuje
- 3) konkretyzacja przestrzenna celów sformułowanych w strategii rozwoju gminy;
- 4) jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążąc organy i jednostki samorządu lokalnego oraz organy, które je uzgodniły i zaopiniowały.

Prace planistyczne nad Studium mają charakter ciągły, a aktualność jego zapisów podlega okresowej ocenie przeprowadzanej co najmniej raz w kadencji samorządu.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- 2) stanu ład przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- 6) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- 7) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 8) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniając w szczególności:
 - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
 - b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
 - c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- 9) stanu prawnego gruntów;
- 10) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- 11) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 12) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- 13) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 14) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 15) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- 16) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z zapisem ustawy w Studium określono w szczególności:

- 1) uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 lit. d:
 - a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego;
 - b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;
- 2) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;

- 3) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 4) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 5) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- 7) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;
- 8) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 9) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 10) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- 11) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 12) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412, z późn. zm.);
- 13) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 14) obszary zdegradowane
- 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- 16) obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.
- 17) rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.
- 18) inne obszary problemowe, wynikające z uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie Harasiuki;

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ma służyć w zarządzaniu rozwojem gminy, w celu maksymalnego wykorzystania instrumentów gospodarki przestrzennej dla realizacji celów społeczno-gospodarczych. Jest dokumentem określającym zarys polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniający uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego.

Do dokumentów określających politykę władz gminy zalicza się ponadto Strategię Rozwoju Gminy Harasiuki, Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Harasiuki. Stanowią one wraz ze studium pierwszy poziom szeroko pojętego planowania w gminie.

Drugi poziom systemu planowania w gminie tworzą opracowania o charakterze operacyjnym, a wśród nich mogą znaleźć się między innymi: Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej itp.

Na trzecim poziomie lokalnego systemu planowania znajdują się akty i opracowania o charakterze regulacyjnym, takie jak plany miejscowe, decyzje administracyjne (decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje o pozwoleniu na budowę), które pośrednio lub bezpośrednio służą realizacji celów rozwoju i działań określonych w ww. dokumentach o charakterze politycznym i operacyjnym.

Studium jako dokument przyjmowany uchwałą Rady Gminy podlega nadzorowi Wojewody, co do zgodności z prawem.

2. CELE ROZWOJU

Zostały one sformułowane w Strategii Rozwoju Gminy Harasiuki na lata 2015-2025. wyodrębniono cele strategiczne, które mają przyczynić się do osiągnięcia stanu wyrażonego w powyższym zapisie wizji rozwoju. Są one następujące:

- 1) **Cel strategiczny A** - zapewnienie miejsc pracy i źródeł utrzymania dla mieszkańców gminy poprzez stymulowanie rozwoju gospodarczego oraz promocję gminy;
- 2) **Cel strategiczny B** - podniesienie jakości życia mieszkańców gminy poprzez rozszerzanie i podnoszenie standardu usług publicznych, modernizację infrastruktury oraz włączenie społeczne;
- 3) **Cel strategiczny C** - utrzymanie dobrych warunków do zamieszkiwania dla obecnego i przyszłych pokoleń poprzez racjonalne korzystanie z zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Cele operacyjne stanowią konkretyzację celów strategicznych. Dla gminy Harasiuki w perspektywie do roku 2025 wyznaczono następujące cele operacyjne:

- 1) Pobudzenie aktywności gospodarczej na bazie upadłego zakładu ceramiki budowlanej;
- 2) Gospodarcze wykorzystanie opuszczonych obiektów i przestrzeni na terenie gminy;
- 3) Program działań sprzyjających inwestycjom zewnętrznym i wewnętrznym;
- 4) Promocja i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości;
- 5) Lepsze wykorzystanie walorów gminy leśnej oraz lokalnego dziedzictwa;
- 6) Wdrożenie programu promocji gospodarczej gminy;
- 7) Poprawa dostępności infrastruktury społecznej;
- 8) Wzrost poziomu zaspokojenia potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy;
- 9) Rozszerzenie oferty w zakresie edukacji i opieki nad dziećmi;
- 10) Rozwój infrastruktury ścieżek rowerowych;
- 11) Aktywizacja zawodowa oraz stymulowanie aktywności gospodarczej;
- 12) Promocja i rozwój ekonomii społecznej na terenie gminy;
- 13) Doskonalenie wsparcia dla osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 14) Wspieranie oddolnych inicjatyw przyczyniających się do rozwoju gminy;
- 15) Wzrost liczby i poprawa efektywności lokalnych organizacji pozarządowych;
- 16) Optymalne wykorzystanie możliwości finansowania rozwoju z funduszy europejskich;
- 17) Rozwój współpracy partnerskiej z gminami sąsiednimi dla wspólnego rozwiązywania problemów oraz inicjatyw ponadlokalnych;
- 18) Rozbudowa systemu kanalizacyjnego oraz rozwój selektywnej zbiórki odpadów;
- 19) Rozwój i modernizacja układu drogowego na terenie gminy;
- 20) Rozbudowa systemu chodników;
- 21) Modernizacja i rozwój obiektów i urządzeń hydrotechnicznych;
- 22) Modernizacja i rozbudowa systemów oświetlenia ulicznego;
- 23) Promocja i rozwój stosowania Odnawialnych Źródeł Energii na terenie gminy Harasiuki;
- 24) Poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych;
- 25) Stałe doskonalenie jednostek oraz infrastruktury zapewniającej bezpieczeństwo;
- 26) Ograniczenie uciążliwości społecznych wynikających z funkcjonowania na terenie gminy różnych form ochrony przyrody;
- 27) Ochrona bioróżnorodności oraz poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców;
- 28) Ochrona oraz wykorzystanie zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego;

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. WYTYCZNE Z „PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO” DOTYCZĄCE GMINY HARASIUKI

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego sporządzony i przyjęty przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w 2018 r. poprzez przyjęcie uchwały Nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018 r.

Na terenie województwa podkarpackiego wyznaczone zostały dwa typy obszarów:

- 1) obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym – jako obszary funkcjonalne o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej kraju (określone zgodnie z KPZK 2030 oraz z ustawą o pizp);
- 2) obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym – jako obszary funkcjonalne o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej województwa (określone przez samorząd województwa).

W ramach odniesienia do pierwszego z nich, w Planie wskazano, iż w województwie podkarpackim obszarami funkcjonalnymi o znaczeniu ponadregionalnym są:

- 1) miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego - Rzeszowski Obszar Funkcjonalny;
- 2) Wiejski Obszar Funkcjonalny;
- 3) obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej tj. Górski Obszar Funkcjonalny;
- 4) Przygraniczny Obszar Funkcjonalny.

„Wiejski Obszar Funkcjonalny” (WOF) wg. zasad delimitacji w odniesieniu do KPZK 2030 wyróżniono dwa typy wiejskich obszarów funkcjonalnych:

- 1) obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych;
- 2) obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych;

Gmina Harasiuki została zaliczona „Wiejskiego obszaru funkcjonalnego wymagającego wsparcia procesów rozwojowych”. Jednocześnie w ramach WOF w celu identyfikacji obszarów o różnych priorytetach rozwojowych oraz określenia niezbędnych działań służących optymalnemu wykorzystaniu ich potencjałów dla rozwoju województwa, wyznaczone zostały obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

Gmina Harasiuki w ramach tej delimitacji zaliczona została do „Roztoczańsko-Puszczańskiego Obszaru Funkcjonalnego (R-POF)”. Jako priorytet rozwojowy wskazano turystykę i usługi turystyczne oparte na potencjale przyrodniczym, kulturowym i uzdrowiskowym oraz dwie funkcje rozwojowe:

- a) Podstawowa – turystyczna, w tym rozwój form kwalifikowanych turystyki;
- b) Towarzyszące – rolnicza, gospodarki leśnej, usługowa (obsługi rolnictwa i leśnictwa), produkcyjna (przemysłowo-rolnicza).

2. GMINA HARASIUKI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA – PODKARPACKIE 2020

Strategia Rozwoju Województwa została przyjęta przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr XXXVII/697/13 z dnia 26 sierpnia 2013 r.

Wizja rozwoju województwa podkarpackiego w 2020 r. zakłada iż „w 2020 roku województwo podkarpackie będzie obszarem zrównoważonego i inteligentnego rozwoju gospodarczego, wykorzystującym wewnętrzne potencjały oraz transgraniczne położenie, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców.”

Celem głównym strategii jest: Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców.

Cele strategiczne pokazują, poprzez jakie obszary działań zamierza się osiągnąć cel główny. Cele strategiczne określono dla dziedzin działań strategicznych wskazanych w Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020 (SRW). Przyjęto, iż cele te powinny być jasno sprecyzowane, możliwe do osiągnięcia, wskazujące zakładany czas do realizacji, mierzalne, a także uwzględniające zidentyfikowane szanse rozwojowe oraz zagrożenia.

Poniżej przedstawiono układ celów, dziedzin działań strategicznych oraz priorytetów tematycznych. W ramach konkretnych działań priorytetowych wskazano poszczególne kierunki działania, dla których wskazano terytorializację działań w zakresie priorytetu tematycznego.

Poniżej (np. 1.1.2., 4.1.5.) wskazano te kierunki działań, które odnoszą się do obszaru całego województwa, a w związku z tym również do obszaru Gminy Harasiuki:

KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA

- 1) Cel 1 - rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej:
 - a) Priorytet 1.1. Przemysł,
 - 1.1.2. Tworzenie infrastruktury dla innowacyjnego przemysłu,
 - 1.1.3. Wspieranie rozwoju klastrów i inicjatyw klastrowych.
 - b) Priorytet 1.2. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe,
 - c) Priorytet 1.3. Turystyka,
 - 1.3.1. Rozwój atrakcji turystycznej oraz infrastruktury turystycznej,
 - 1.3.3. Rozwój promocji turystycznej oraz partnerstwa służącego turystyce przyjazdowej do województwa.
 - d) Priorytet 1.4. Rolnictwo,
 - 1.4.1. Poprawa efektywności i dochodowości gospodarstw rolnych poprzez ich modernizację zmianę struktur rolnych, rozwój biogospodarki oraz współpracy z ośrodkami naukowo - badawczymi,
 - 1.4.2. Zwiększenie zorganizowanej obecności rolników na rynku produktów rolnych,
 - 1.4.3. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym opartego na ekologicznej produkcji rolnej oraz współpracy z ośrodkami naukowo-badawczymi.
 - e) Priorytet 1.5. Instytucje otoczenia biznesu,
 - 1.5.1. Wzmacnianie potencjału oraz rozwój IOB i sieci ich współpracy,
 - 1.5.2. Wzmocnienie możliwości instytucjonalnych IOB w zakresie finansowego wsparcia przedsiębiorczości,
 - 1.5.3. Kreowanie i wspieranie przez IOB przedsięwzięć proinnowacyjnych.

KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

- 2) Cel 2 - rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców:
 - a) Priorytet 2.1. Edukacja,
 - 2.1.1. Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych,

- 2.1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dostosowanej do zmieniającego się regionalnego rynku pracy, postępu technologicznego oraz potrzeb branż kluczowych gospodarki regionu,
 - 2.1.3. Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie.
- b) Priorytet 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe,
- 2.2.1. Tworzenie warunków dla zapewnienia możliwie równego i powszechnego dostępu do oferty kulturalnej, w tym do kultury wysokiej,
 - 2.2.2. Wzmacnianie wizerunku regionu, w tym Rzeszowa, jako centrum kultury opartego m.in. na wydarzeniach kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym, oraz budowanie marek m.in. instytucji i imprez kulturalnych,
 - 2.2.3. Ochrona, promocja i zarządzanie dziedzictwem kulturowym regionu.
- c) Priorytet 2.3. Społeczeństwo obywatelskie,
- 2.3.1. Wzrost aktywności obywatelskiej i wzmocnienie trzeciego sektora,
 - 2.3.2. Zwiększenie udziału obywateli i trzeciego sektora w życiu publicznym.
- d) Priorytet 2.4. Włączenie społeczne,
- 2.4.1. Zmniejszenie poziomu biedy i wykluczenia społecznego w województwie,
 - 2.4.2. Wzrost aktywności osób mających trudności z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy,
 - 2.4.3. Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
- e) Priorytet 2.5. Zdrowie publiczne,
- 2.5.1. Poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej,
 - 2.5.2. Promocja zdrowia.
- f) Priorytet 2.6. Sport powszechny,
- 2.6.1. Upowszechnienie w społeczeństwie aktywności ruchowej jako składowej zdrowego stylu życia,
 - 2.6.2. Rozwój sportu kwalifikowanego,
 - 2.6.3. Rozwój infrastruktury sportowej.

SIEĆ OSADNICZA

- 1) Cel 3 - podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu:
- a) Priorytet 3.1. Dostępność komunikacyjna,
- 3.1.2. Rozwój infrastruktury i sieci kolejowej zarówno w układzie powiązań zewnętrznych, jak i wewnątrzregionalnych,
- b) Priorytet 3.2. Dostępność technologii informacyjnych,
- 3.2.1. Wspieranie przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu infrastruktury sieci telekomunikacyjnej nowej generacji na terenach pozbawionych konkurencyjnego Internetu - w szczególności powiaty, w których udział miejscowości, gdzie dopuszczalna jest interwencja publiczna,
 - 3.2.2. Wspieranie digitalizacji i zwiększanie dostępności zasobów publicznych on-line,
 - 3.2.3. Wsparcie wykorzystania technologii cyfrowych przez sektor publiczny i prywatny w świadczonych usługach.
- c) Priorytet 3.3. Funkcje metropolitalne Rzeszowa,
- d) Priorytet 3.4. Funkcje obszarów wiejskich,

- 3.4.1. Rozwój infrastruktury technicznej umożliwiający wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
 - 3.4.2. Aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej,
 - 3.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej służące zaspokajaniu potrzeb społecznych i kulturalnych w kontekście procesu odnowy wsi,
 - 3.4.4. Modernizacja przestrzeni wiejskiej.
- e) Priorytet 3.5. Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu,

ŚRODOWISKO I ENERGETYKA

- 1) Cel 4 - racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa:
- a) Priorytet 4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków,
- 4.1.1. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie negatywnych skutków powodzi – obszary województwa narażone na występowanie powodzi (na podstawie wstępnej oceny ryzyka powodziowego opracowanej w ramach projektu „Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK) oraz studium ochrony przeciwpowodziowej),
 - 4.1.4. Przeciwdziałanie oraz usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych: huragany, grad, oraz pożary,
 - 4.1.5. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz likwidacja negatywnych skutków zagrożeń społecznych.
- b) Priorytet 4.2. Ochrona środowiska,
- 4.2.3. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno - ściekowej (zgodnie ze standardami wyznaczonymi w dokumentach unijnych oraz krajowych) – w szczególności na obszarach aglomeracyjnych, gdzie występuje stopień skanalizowania poniżej 90 % oraz na terenach poza aglomeracyjnymi, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest znacznie utrudniona ze względu na rozproszoną zabudowę lub/i niekorzystne ukształtowanie terenu, jak również na obszarach jednolitych części wód powierzchniowych o słabym stanie oraz w powiatach, na terenie których znajdują się obszary źródliskowe głównych rzek województwa.
 - 4.2.4. Zachowanie i ochrona bioróżnorodności - obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody (obszary Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk oraz obszar specjalnej ochrony ptaków, parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu).
- c) Priorytet 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii,
- 4.3.1. Efektywne wykorzystanie dotychczasowych, konwencjonalnych źródeł energii oraz zasobów gazu ziemnego występujących na terenie województwa podkarpackiego,
 - 4.3.2. Racjonalne wykorzystanie energii oraz zwiększanie efektywności energetycznej
 - 4.3.3. Wsparcie rozwoju energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii (OZE) – w szczególności gmin, na terenie których występują najkorzystniejsze warunki wietrzne i hydrologiczne do lokowania inwestycji związanych

z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, z wyłączeniem terenów objętych różnymi formami ochrony przyrody, na których tego typu inwestycje nie mogą być realizowane. OSI obejmują również gminy, na terenie których zlokalizowane są już hydroelektrownie. Dla pozostałych alternatywnych źródeł energii (w tym solarnej i geotermalnej) – obszar całego województwa.

III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

1.1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Harasiuki jest gminą o charakterze wiejskim położoną w północnej części województwa podkarpackiego, we wschodniej części powiatu nizańskiego, na pograniczu z województwem lubelskim.

Od strony południowej graniczy z gminą: Krzeszów oraz Potok Górny, od północy z gminą Janów Lubelski, od zachodu z gminą Jarocin oraz Ulanów, a od wschodu z gminą Biłgoraj oraz Biszczka. Najbliższe ośrodki o funkcji powiatowej położone w odległościach 20 km (Biłgoraj) i 30 km (Nisko). Od miasta wojewódzkiego Rzeszowa siedzibę gminy – Harasiuki dzieli odległość ok. 70 km.

Powierzchnia gminy wynosi ok. 168,17 km². Stanowi to 0,94% powierzchni województwa podkarpackiego i 21,37% powierzchni powiatu nizańskiego.

Obszar gminy wg. Banku Danych Lokalnych w 2018 r. zamieszkiwały 6236 osób. Liczba ludności Gminy Harasiuki stanowi ok. 9,32% liczby ludności powiatu nizańskiego i 0,29% liczby ludności województwa podkarpackiego. Gęstość zaludnienia w gminie to 37 mieszk./km² i jest niższa niż dla powiatu - 85 mieszk./km² oraz województwa - 119 mieszk./km². Według Urzędu Statystycznego, strukturę terytorialną gminy stanowi 24 miejscowości tworzących 22 sołectw.

Tabela 1.1. Podział administracyjny gminy Harasiuki

Lp.	Sołectwo	Wsie wchodzące w skład sołectwa	Obręb geodezyjny (nazwa)	Powierzchnia obrębu geodezyjnego
1.	Banachy	Banachy	Banachy (0002)	5,66 km ²
2.	Derylaki	Derylaki	Derylaki (0001)	2,18 km ²
			Las Uchodów (0011)	8,67 km ²
3.	Gózd	Gózd	Gózd Huciański (0003)	6,62 km ²
4.	Harasiuki	Harasiuki	Harasiuki (0004)	7,96 km ²
5.	Hucisko	Hucisko	Hucisko (0005)	5,16 km ²
6.	Huta Krzeszowska	Huta Krzeszowska	Huta Krzeszowska (0006)	3,63 km ²
7.	Huta Nowa	Huta Nowa	Huta Nowa (0009)	6,89 km ²

			Huta Nowa Las (0010)	2,01 km ²
8.	Huta Podgórna	Huta Podgórna	Huta Podgórna (0007)	3,75 km ²
9.	Huta Stara	Huta Stara	Huta Stara (0008)	4,55 km ²
		Osada Leśna		
10.	Krzeszów Górny	Krzeszów Górny	Krzeszów Górny (0016)	6,27 km ²
11.	Kusze	Kusze	Kusze (0015)	3,6 km ²
12.	Maziarnia	Maziarnia	Maziarnia (0013)	5,98 km ²
		Maziarnia-Pęk	Pęk (0021)	0,32 km ²
13.	Nowa Wieś	Nowa Wieś	Nowa Wieś (0014)	1,31 km ²
14.	Pólsieraków	Pólsieraków	Pólsieraków (0024)	1,74 km ²
15.	Rogóżnia	Rogóżnia	Rogóżnia (0022)	3,31 km ²
16.	Ryczki	Ryczki	Ryczki (0018)	3,2 km ²
17.	Sieraków	Sieraków	Sieraków (0017)	7,7 km ²
18.	Szeliga	Szeliga	Szeliga (0023)	3,11 km ²
19.	Wólka	Wólka	Wólka Kusze (0020)	5,39 km ²
20.	Łazory	Łazory	Łazory (0012)	1,28 km ²
21.	Żuk Nowy	Żuk Nowy	Żuk Nowy i Stary (0019)	3,48 km ²
22.	Żuk stary	Żuk Stary		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Harasiuki oraz PODGiK w Nisku.

1.2. Dotychczasowa struktura przestrzenna

Gmina Harasiuki jest gminą wiejską, co w bezpośredni sposób wpływa na sposób zagospodarowania przestrzeni i przeznaczenia pod poszczególne funkcje. Istniejące zagospodarowanie przestrzenne jest jednym z najistotniejszych czynników rzutujących na sformułowanie zasad przestrzennego rozwoju gminy.

Struktura przestrzenna gminy Harasiuki stanowi krajobraz płaski. Tylko na południu gminy lekko sfalowany. Brak tutaj ostrzejszych form różnicujących krajobraz, w rodzaju wąwozów i jarów. Rzeczki i potoki płyną w niewielkich dolinkach, wśród pól i lasów. W północno – zachodniej części analizowanego terenu oraz w środkowym fragmencie części północno – wschodniej dominuje natomiast krajobraz monotony, zupełnie płaski. Tylko w jej południowej części znajdują się wśród lasów łagodne, wydmore wypiętrzenia pozwalające określić charakter krajobrazu jako sfalowany. Rozdzielająca te tereny dolina Tanwi jest równie płaska, charakteryzując się jednocześnie łagodnymi stokami i dolinami.

Cechą charakterystyczną terenu jest słabo rozwinięta sieć rzeczna, którą tworzą rzeczki spływające do Tanwi, jednego z większych dopływów Sanu, z terenów nieco wyższych, od południa i północy, prawobrzeżne Sól i znacznie mniejsza Rzumilka we wschodniej części gminy oraz lewobrzeżne Borownia z Brzezina a także mniejsze, bezimienne potoczki. Występują natomiast licznie tereny podmokłe, miejscami zabagnione.

Pokrycie terenu gminy jest zdominowane przez duże obszary leśne zajmujące część północną, a także znaczny fragment południowej części gminy. Są to zwarte, pozbawione zabudowy kompleksy leśne. Pozostały teren stanowią całkowicie bezleśne (co najwyżej z niewielkimi zagajnikami) obszary powstałe z dawnych polan puszczańskich, na których rozwinęły się wsie. Obok zabudowy rozproszonej dominuje zabudowa, którą można określić jako skupioną.

Osadnictwo na dawnych terenach puszczańskich w okolicach Majdanu wykształciło się dosyć późno, bo zapewne dopiero w XVIII wieku. Ograniczeniem nie było na tych ziemiach ukształtowanie terenu, ale jego zalesienie. Najpierw rozwinęły się osady o charakterze przemysłowym, założone w celu zagospodarowywania zasobów leśnych. Wokół tych osad, na polanach powstałych wskutek trzebienia lasów, wzdłuż puszczańskich szlaków komunikacyjnych zakładano z czasem mniejsze osady i przysiółki, z których rozwinęły się dzisiejsze wsie.

Warunki naturalne wpływały na rozplanowanie i kształt wsi. Starsze miejscowości miały układy mniej lub bardziej regularne, o niwowym układzie pól. Przeważał typ zabudowy określany jako „ulicówka”, wzbogacony licznymi, rozrzuconymi pod lasem przysiółkami i osadami jednodworcznymi (wieś samotnicza).

Płaskie i lekko sfalowane ukształtowanie oraz duże zalesienie terenu powoduje, że brak jest dużych, otwartych przestrzeni widokowych. Położone na otwartych polanach miejscowości są widoczne jedynie z odległości uwarunkowanej ich rozległością. W zasadzie tylko zabudowa Huty Krzeszowskiej z zespołem drewnianego kościoła parafialnego jest dość dobrze wyeksponowana w krajobrazie.

Przeprowadzona analiza wartości krajobrazu kulturowego pozwala na kilka ogólnych spostrzeżeń. W zdecydowanej większości wydzielonych obszarów określono typ krajobrazu jako naturalno– kulturowy (tereny zabudowane) lub naturalny (tereny pozbawione zabudowy). Przeważająca część gminy Harasiuki charakteryzuje się historyczną jednorodną bądź wielowarstwową zabudową i czytelnymi układami urbanistycznymi. Trzeba podkreślić, że tak niewielkie zróżnicowanie krajobrazu kulturowego jest odzwierciedleniem sytuacji, w której na terenie gminy nie nastąpiła degradacja jego walorów. Nie zauważono ani obszarów zdewastowanych krajobrazowo ani obiektów wyraźnie dysharmonizujących z otoczeniem. Decyduje o tym stosunkowo znaczna ilość zachowanej zabudowy drewnianej, a tam gdzie jej już nie ma, utrzymywanie właściwej skali nowej zabudowy. Wsie charakteryzują się dość regularnymi układami, co pozwoliło na uniknięcie chaosu w ich rozplanowaniu. Pozytywnej ocenie krajobrazu kulturowego sprzyja ponadto brak przekształceń powodowanych przez wielki przemysł, który na terenie gminy Harasiuki nie występuje.

Ponadto ze względu na wiejski charakter gminy zabudowa mieszkaniowa występuje głównie jako element zintegrowany zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, bądź ich pozostałości. Jednocześnie coraz częściej pojawiają się jednorodzinne, wolnostojące budynki mieszkalne, niezwiązane z prowadzeniem gospodarstwa. Budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne rozwija się najsilniej w miejscowości Harasiuki oraz Huta Krzeszowska, .

Funkcja usługowa wykazuje koncentrację na terenie miejscowości gminnej jako ośrodka obsługi ludności i rolnictwa średniego zasięgu dla całego obszaru gminy oraz w Hucie Krzeszowskiej. W tych dwóch miejscowościach zlokalizowane są obiekty handlowe zajmujące się handlem artykułami spożywczymi i przemysłowymi, małą gastronomią, oddział banku oraz podmioty gospodarcze zajmujące się świadczeniem usług takich jak: fryzjerstwo, usługi kosmetyczne itp.. W pozostałych miejscowościach występują nieliczne punkty handlowe i usługowe, głównie sklepy spożywczo-przemysłowe. Analiza rozmieszczenia obiektów usługowych na obszarze gminy pozwala stwierdzić, że obecne potrzeby jej mieszkańców w tym zakresie są zaspokojone.

Rozwój zabudowy mieszkaniowej musi jednak pociągać za sobą równomierny wzrost zainwestowania funkcją usługową.

Gmina Harasiuki nie posiada rozbudowanego zaplecza produkcyjnego. Od czasu upadku Przedsiębiorstwa Ceramiki Budowlanej na terenie gminy nie funkcjonują większe zakłady przemysłowe. Pozostałe firmy stanowią małe zakłady, zatrudniające właściciela i ewentualnie kilku pracowników.

Obszary otwarte czyli: pola uprawne, łąki, zadrzewienia, nieużytki, wody otwarte itp. oraz lasy zajmują przeważającą część terenu gminy. Większość z nich pełni istotną rolę produkcyjną, stanowiąc podstawę funkcjonowania rolnictwa, leśnictwa, ogrodnictwa, hodowli. Jednocześnie obszary otwarte pełnią coraz bardziej dostrzeganą i docenianą rolę pozaprodukcyjną związaną z tworzeniem bazy przyrodniczej gminy i walorów krajobrazu. Walory te coraz częściej mają już swój wymiar promocyjny i ekonomiczny jako potencjalne środowisko rozwoju nowych funkcji, jak na przykład usługi turystyczne.

1.3. Obszary otwarte

Położenie geograficzne, ukształtowanie terenu oraz doliny rzek, w tym największej - Tanwi mają znaczący wpływ na rodzaj i charakter zieleni występującej w Gminie Harasiuki. Największą powierzchnię zajmują lasy oraz grunty orne, łąki oraz nieużytki rolne, które ulegają sukcesywnemu zalesianiu. Naturalny system zieleni uzupełniony jest przez parki, skwery, cmentarze, sady oraz zieleń towarzyszącą zabudowie zagrodowej i mieszkaniowej. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne wpływając na łagodzenie lub eliminację uciążliwości życia na terenach zabudowy. Kształtują ponadto układy urbanistyczne, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter miejscowości.

Lesistość gminy jest bardzo wysoka i wynosi około 51% powierzchni gminy, a skupiska leśne są duże oraz zwarte. Większość lasów jest własnością Lasów Państwowych. Użytki rolne stanowią drugi największy udział w powierzchni gminy Harasiuki. Stanowią one ok. 43% powierzchni gminy. Jednocześnie przeszkodą warunkującą rozwój rolnictwa w rejonie gminy jest słaba jakość gleb.

W południowo-wschodniej części gminy występuje jedno udokumentowane złożo kopalin surowców naturalnych, z którego wydobycie zostało zaniechane.

1.4. Uzbrojenie terenów

W granicach gminy niemal wszystkie tereny pełniące funkcje mieszkaniowe i usługowe, pozostają w zasięgu sieci wodociągowej z systemu lokalnych wodociągów wiejskich. Poziom zaspokojenia potrzeb jest oceniany pod względem ilościowym, jako wystarczający. Stan zwodociągowania obszaru gminy wynosi prawie 100%. Stan techniczny sieci ocenia się jako dobry. Niezbędna jest modernizacja istniejących już ujęć wody i stacji wodociągowych (np. wymiana instalacji pompowni i hydroforni).

Stan gospodarki ściekowej w Gminie Harasiuki jest jeszcze mało zadawalający. Wobec znacznego niedoinwestowania rozwoju kanalizacji sieciowej, odprowadzanie ścieków sanitarnych realizowane jest w systemach indywidualnych, których uciążliwość jest tym większa im silniejszy jest stopień zurbanizowania terenu. Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, która zlokalizowana jest na terenie Harasiuk.

Przeważająca część obszaru gminy jest odwadniana przez spływ powierzchniowy do rzeki Tanwi, Łady, Kurzynki oraz Bicy i Brzeziny. Funkcje odwadniające spełnia również system rowów otwartych i układ podziemnych urządzeń melioracyjnych.

Odbiorniki są uregulowane całkowicie lub częściowo i na ogół problemy z odprowadzaniem wód deszczowych w gminie nie występują. Lokalne podtopienia gruntów ornych i użytków zielonych występują w dolinie ww. rzek, przy wysokich stanach wód.

Energia elektryczna dostarczana jest do gminy przez sieć napowietrzną magistralną średniego napięcia (15kV) i stację transformatorowo - rozdzielczą GPZ Harasiuki. W przypadkach awaryjnych jest możliwość zasilania tej sieci z analogicznych pobliskich GPZ. Do sieci magistralnych średniego napięcia łączących powyżej wymienione GPZ podłączone są stacje transformatorowe 15/0,4 kV, z których zasilani są odbiorcy liniami elektroenergetycznymi niskiego napięcia.

Istniejący system zasilania liniami 15 kV zaspokaja obecne i perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne, przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju gminy i standardowych przerw w dostarczaniu energii.

System ciepłowniczy gminy oparty jest na indywidualnych źródłach ciepła - małych kotłowniach domowych, opalanych przede wszystkim, węglem i drewnem oraz w niewielu przypadkach olejem opałowym bądź gazem ziemnym ze zbiorników naziemnych. Z takich rozwiązań korzysta większość mieszkańców gminy w celu ogrzania pomieszczeń i podgrzania c.w.u.

Zasoby mieszkaniowe charakteryzują się niską wydajnością energetyczną budynków, a niski stan techniczny sprawia, że wydatki związane z bieżącym utrzymaniem wzrastają. Z uwagi na rozproszenie zabudowy, w przeważającej ilości zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej w dalszej perspektywie nie przewiduje się scentralizowanego systemu dostawy ciepła, głównie ze względów ekonomicznych.

Południowa część gminy jest zgazyfikowana siecią średnioprężną od strony gminy Krzeszów. Gazociąg ten bazuje na stacji redukcyjno- pomiarowej Kopki zrealizowanej na gazociągu Jarosław — Rozwadów. Sieć ta jest sukcesywnie rozbudowywana w kierunku Harasiuk. Istnieją potencjalne możliwości rozbudowy tego układu dla sołectw: Kusze, Harasiuki, Łazory, Sieraków, Pólsieraków, Ryczki, Rogóżnia, Banachy.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Gmina Harasiuki ma charakter rolniczy. W jej powierzchni ogólnej wynoszącej 168,17 km², aż 52,5 % powierzchni zajmują lasy, gdzie średnia dla powiatu wynosi 41,9%, a dla województwa 38,3 %.

Grunty orne zajmują 4619 ha, sady 37 ha, łąki 1945 ha. Pod względem bonitacyjnym dominują gleby klas: V-VI, które stanowią blisko 90% użytków rolnych. Gleby klasy III jedynie 0,1%. Na obszarze gminy Dominują tu gleby wytworzone na podłożu piaszczystym i lokalnie na glinach zwałowych. Jednocześnie gleby wytworzone na czystych piaskach pozbawione są zdolności do tworzenia trwałego poziomu próchnicznego, narażone są na stałe wymywanie składników mineralnych. Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują łącznie ok. 734 ha – 4,3 % powierzchni gminy których największą część zajmują zabudowane grunty rolne. Dominują zatem funkcje rolnicze i drobne przetwórstwo rolno-spożywcze na potrzeby lokalne. W gminie na całym jej obszarze dominuje zabudowa zagrodowa związana z prowadzeniem gospodarstw rolnych lub stanowiąca ich relikty.

Większość miejscowości położonych jest wzdłuż dróg gminnych lub powiatowych i ma charakter zbliżony do typu ulicówek, w mniejszym stopniu rzędówek (np. Ryczki, Rogóżnia) , a w jednym przypadku także wsi samotniczej – Maziarnia-Pęk. Układy bardziej rozbudowane dotyczą miejscowości o najstarszej metryce, gdzie krzyżowały się lokalne szlaki komunikacyjne, jak Harasiuki oraz Huta Krzeszowska.

We wszystkie miejscowościach gminy oprócz Harasiuk, Huty Krzeszowskiej oraz części Sierakowa dominuje zabudową zagrodową, przemieszana miejscami z nieliczną zabudową jednorodziną. Charakterystyczny jest brak regularnie zabudowanych wsi. Często w ciągach zabudowy występują liczne niezabudowane działki, stanowiące potencjalne rezerwy rozwojowe. W nielicznych przypadkach zabudowie zlokalizowanej wzdłuż dróg towarzyszy zabudowa zagrodowa rozproszona np. w północnej części obrębu Sieraków (tzw. Stary Sieraków).

Analiza sposobu zabudowy wsi na terenie gminy Harasiuki przekonuje, że w dalszym rozwoju przestrzennym gminy należy uwzględnić:

- 1) rozwój terenów mieszkalnych we wsiach,
- 2) rozwój funkcji turystyki i wypoczynku,
- 3) rozwój funkcji usługowych,
- 4) dopuszczalne sposoby użytkowania terenów położonych w obszarze Natura 2000:
 - a) Bory Bagienne nad Bukową PLH180048,
 - b) Dolina Dolnej Tanwii PLH060097 ,
 - c) Puszcza Solska PLB060008.
- 5) szczególną kontrolę procesów urbanizacji na terenach położonych w obszarach chronionych pod względem przyrodniczym,
- 6) rozwój potencjalnych terenów inwestycyjnych.

Dotychczasowy proces rozwoju zabudowy obszarów wiejskich, w oparciu o plany miejscowe ma niewielki wpływ na kształtowanie struktury przestrzennej obszarów wiejskich w gminie. Planowana zabudowa na obszarach nieobjętych zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wybudowana na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu jest zjawiskiem powszechnym. Wyjątkiem są obszary, które z monofunkcyjnych w procesie urbanizacji stały się wielofunkcyjne, jak w przypadku miejscowości Harasiuki, czy Huta Krzeszowska.

Tabela 2 Wykaz obowiązujących planów miejscowych w Gminie Harasiuki

LP	NUMER UCHWAŁY	DATA UCHWALENI	SKALA OPRACOWANIA	OPIS
1.	IV/22/99	4 marca 1999 r.	1:1000, 1:2000	II-ga zmiana w Miejscowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Harasiuki. Plan obejmujący kilkanaście załączników. Opracowano go w trybie przepisów nieobowiązującej ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym
2.	XXX/187/2002	9 października 2002	1:2000	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu złoża iłów w miejscowości Łazory gmina Harasiuki Opracowano go w trybie przepisów nieobowiązującej ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym
3.	IX/54/03	27 sierpnia 2003 r.	1:2000	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zakładu przetwórstwa drzewnego w miejscowości Łazory gmina Harasiuki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Harasiuki

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Według podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne (*regionalizacja wg J. Kondrackiego, 2002 r.*), obszar gminy Harasiuki leży w obrębie dwóch mezoregionów:

Tabela 3.1. Gmina Harasiuk na tle regionów fizycznogeograficznych (od prowincji do mezoregionów) wg Kondrackiego (2002).

Regiony fizycznogeograficzne		
Megaregion	Region karpacki	Region karpacki
Prowincja	Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym	Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym
Podprowincja	Podkarpacie Północne	Podkarpacie Północne
Makroregion	Kotlina Sandomierska	Kotlina Sandomierska
Mezoregion	<i>Równina Biłgorajska</i>	<i>Płaskowyż Tarnogrodzki</i>

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Harasiuki leży w obrębie dwóch jednostek fizjograficznych: Równiny Biłgorajskiej i Płaskowyżu Tarnogrodzkiego.

Zasadnicza część Gminy położona jest w obrębie Równiny Biłgorajskiej, charakteryzującej się płaskim, rozległym i monotonnym obszarem, wznoszącym się przeciętnie na wysokości 164,0-206,0 m n.p.m. Niewielkie urozmaicenie rzeźby stanowią występujące tu sporadycznie wzniesienia wydmore. Wysokości względne wydmore wahają się w granicach 5-10 m. Lokalnie monotonna równina rozcięta jest rozległymi, krętymi dolinami rzecznyymi. W obrębie gminy Równinę rozcinają doliny dolnych odcinków rzeki Kurzynki i Tanwi o przebiegu równoleżnikowym. Szerokość doliny Kurzynki waha się w granicach 500-1100 m, dno doliny wcięte jest przeciętnie na głębokość 5 -10 m w stosunku do powierzchni otaczających jej terenów. Szerokość doliny Tanwi waha się w granicach 1000-1500 m, a dno doliny wcięte jest na głębokości ok. 4 -6 m.

Płaskowyż Tarnogrodzki na terenie gminy stanowi płaskie wzniesienie o wysokościach bezwzględnych wahających się w granicach 174,00 – 205,00 m n.p.m. Rozcięty jest dolinami rzek Brzeziny i Borowiny. Są to doliny płaskodenne o przebiegu południkowym, względnie zbliżonym do południkowego. Szerokość ich wynosi 250 – 300 m. Dna dolin są podmokłe, wcięte przeciętnie na głębokość 8 – 10 m.

3.2. Budowa geologiczna

Teren gminy położony jest w obrębie dużej jednostki geologicznej Polski – Zapadliska Przedkarpackiego. Jest to rozległe obniżenie tektoniczne wypełnione trzeciorzędowymi osadami miocenu morskiego. Zapadlisko powstało w końcowej fazie fałdowania geosynkliny karpackiej.

Obszar gminy usytuowany jest w północno – wschodniej części Zapadliska, a utwory je wypełniające wykształcone są w głębokomorskiej facji ilów i iłotupków. Ostatnim ogniwem utworów trzeciorzędowych są ropy

krakowieckie, zalegające bezpośrednio pod nakładem utworów czwartorzędowych (plejstocenijskich i holocenijskich). Są to:

- 1) Plejstocenijskie osady akumulacji lodowcowej – wykształcone w postaci średniozwięzłych i zwięzłych glin zwałowych, występujących lokalnie w postaci płatów o niewielkich powierzchniach zwłaszcza w obrębie Płaskowyżu Tarnogrodzkiego. Miąższość ich wynosi 2 – 5 m.
- 2) Plejstocenijskie osady akumulacji wodno – lodowcowej wykształcone w postaci piasków z domieszkami głazów narzutowych oraz w postaci żwirów zaglinionych o miąższości ok. 6,0 – 15,0 m. Ich występowanie stwierdzono na południu gminy oraz lokalnie w rejonie wsi Huta Stara, Huta Nowa i Huta Krzeszowska.
- 3) Plejstocenijskie osady akumulacji rzecznej genetycznie związane z dolinami rzek Tanwi i Kurzynki, wykształcone w postaci żwirów, które tworzą nieciągłą warstwę o miąższości do 7 m. Żwiry pokryte są piaskami pylastymi, drobnymi i średnimi. Miąższość tych warstw generalnie maleje w kierunku wschodnim od 17 m na zachodzie do 6 m na wschodzie.
- 4) Plejstocenijskie osady akumulacji eolicznej reprezentowane przez piaski wydymowe, tworzące wzniesienia o wys. 5 – 10 m, wykształcone w postaci piasków drobnych prze-warstwionych cienkimi warstewkami piasku pylastego, występują w obrębie Równiny Biłgorajskiej.

Osady rzeczne holocenu budują stropowe partie podłoża w obrębie den dolinnych rzeki Tanwi, Kurzynki, Brzeziny i Borowiny. Miąższość ich nie przekracza 2 – 3 m. Wykształcone są w postaci piasków drobnych i pylastych zawierających duże ilości substancji organicznej. Stąd lokalnie występują jako namuły organiczne piaszczyste.

3.3. Zasoby surowcowe

W przeszłości w południowej części gminy zostały wstępnie rozpoznane złoża torfów. Były to złoża niskie występujące w dolinie Borowiny o pow. ok. 31 ha oraz na północ od zabudowy wsi Krzeszów Górny o pow. ok. 29 ha, a także złoża wysokie w rejonie miejscowości Wólka o pow. ok. 3,5 ha.

Na terenie gminy nie stwierdzono występowania zasobów surowców podstawowych. Powszechnie występują kopaliny pospolite. Są to surowce budowlane: ilaste (iły krakowieckie, gliny zwałowe), kruszywa naturalne (piaski i żwiry wodno-lodowcowe, piaski rzeczne, piaski eoliczne). Istnieje możliwość udokumentowania surowców ilastych w rejonie Łazorów o pow. 29,48 ha.

Jednocześnie w rejonie Sierakowa, Huciska oraz Harasiuk stwierdzono obszary negatywnego rozpoznania występowania piasku ze żwirem. Stwierdzono natomiast utwory niebędące kopalinami: piaski pylaste, piaski zaglinione, glina piaszczysta, glina.

3.4. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne

3.4.1. Wody podziemne

Cały teren gminy generalnie charakteryzuje się występowaniem utworów o niskiej wodoności o wydatkach studni ok. 10 m³/h, nie wydzielono GZWP. Występuje tu jeden poziom wód gruntowych w czwartorzędowych, piaszczysto – żwirowych utworach rzecznych. Jest on zasadniczym użytkowym poziomem wodonośnym.

Zwierciadło wody ma charakter swobodny i w zależności od konfiguracji terenu stabilizuje się na różnych głębokościach. Generalnie w rejonach niżej położonych, w obniżeniach terenu oraz w bezpośrednim sąsiedztwie dolin wody gruntowe występują bardzo płytko, na głębokościach 0-2 m p.p.t. W rejonach wyżej położonych głębokość do zwierciadła wody wzrasta od 2 do 7 m p.p.t.

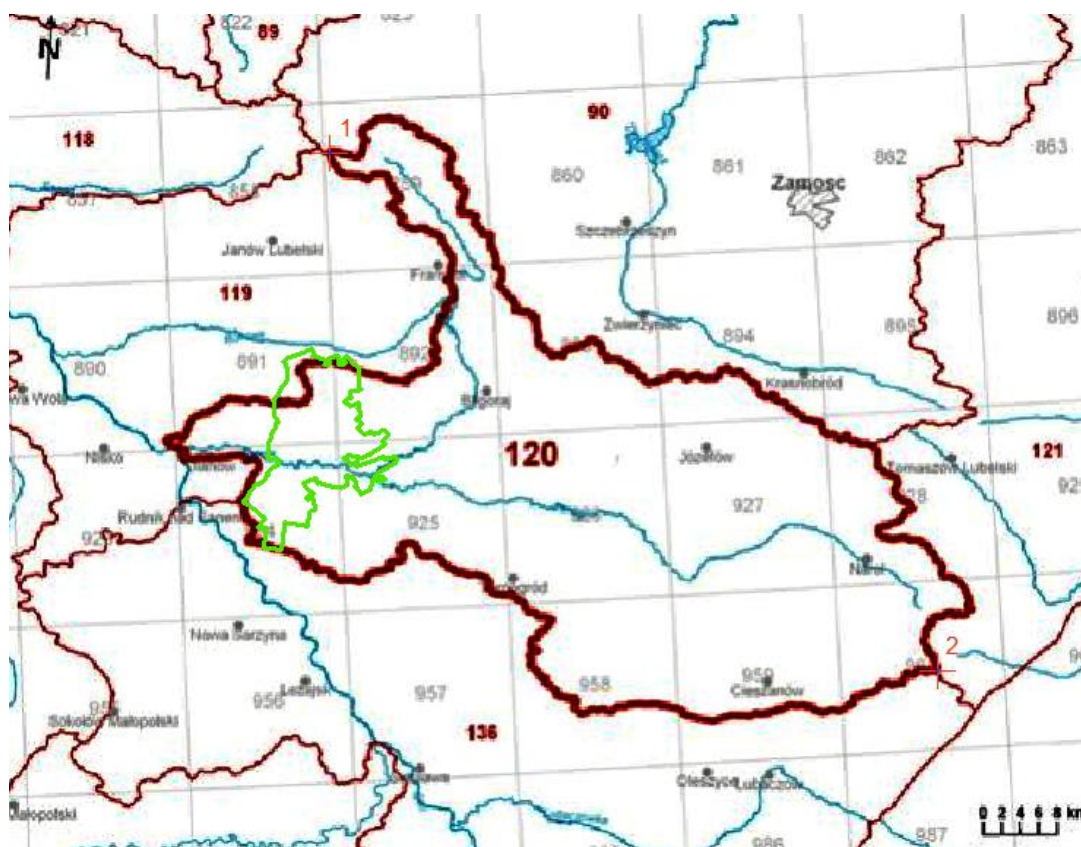
Omawiany poziom wodonośny zasilany jest przez opady atmosferyczne i częściowo przez wody gromadzące się w korytach rzek i cieków wodnych. Wahania poziomu wodonośnego wykazują ścisłą współzależność z opadami atmosferycznymi. W rejonach wyższej wydajności miąższość warstwy wodonośnej waha się w granicach 13-14 m.

Wody poziomu czwartorzędowego nie posiadają pokrywy izolującej w stropie warstwy wodonośnej w związku z czym narażone są na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni, co stwarza zagrożenie skażenia wód.

Według regionalizacji opartej na strukturach **jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)**, integrującej zagadnienia gospodarowania wodami podziemnymi i warunków hydrogeologicznych jako podstawowych elementów wdrażania i realizacji Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW), wprowadzanej w ramach polityki środowiskowej Unii Europejskiej, rejon gminy położony jest w obrębach:

- 1) JCWPd 120 (identyfikator UE: PLGW2000120),
- 2) JCWPd 119 (identyfikator UE: PLGW2000119),
- 3) JCWPd 136 (identyfikator UE: PLGW2000136).

Rys.3.4.1. Obszar opracowania oznaczony kolorem zielonym, na tle jednolitych części wód podziemnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSHG (2019)

Przeważająca część obszaru gminy Harasiuki znajduje się w systemie krążenia wód podziemnych na terenie **JCWPd 120** w znacznym stopniu ukształtowanym przez Tanew (największy ciek na opisywanym terenie) i jej dopływy. Na przeważającej części JCWPd krążenie wód odbywa się tylko w utworach czwartorzędu a te rozprzestrzeniają się tylko w obszarach dolin rzecznych obecnych i kopalnych oraz związane są z zasięgiem występowania piaszczystych utworów fluwioglacjalnych i sandrowych zlodowacenia środkowopolskiego i południowopolskiego. Zasilanie powierzchniowe odbywa się dzięki opadom atmosferycznym. Opady zasilają bezpośrednio piętro wodonośne, z którego jeśli nie trafią do Tanwi lub jednego z jej dopływów, to w miejscach

występowania bezpośrednio poniżej piętra paleogeńsko- neogeńsko- kredowego zasilają je. Kierunek przepływu wód w piętrze czwartorzędowym, zwłaszcza w obrębie dolin rzecznych jest zdeterminowany przez ciek, które na obszarze JCWPd 120 mają charakter drenujący. Istnieje także możliwość dopływu lateralnego do piętra wodonośnego z odpowiadających mu zagregowanych poziomów sąsiednich JCWPd, zwłaszcza na obszarach, na których zasięg zlewni powierzchniowej nieco różni się od zasięgu zlewni podziemnych.

Północno- zachodni fragment gminy znajduje się w systemie krążenia wód podziemnych na terenie **JCWPd 119** w znacznym stopniu ukształtowanym przez San i jego dopływy. Na przeważającej części JCWPd krążenie wód odbywa się tylko w utworach czwartorzędu a te rozprzestrzeniają się tylko w obszarach dolin rzecznych obecnych i kopalnych oraz związane są z zasięgiem występowania piaszczystych utworów fluwioglacjalnych i sandrowych zlodowacenia środkowopolskiego i południowopolskiego. Zasilanie powierzchniowe odbywa się dzięki opadom atmosferycznym. Opady zasilają bezpośrednio piętro wodonośne, z którego jeśli nie trafią do Sanu lub jednego z jego dopływów, to w miejscach występowania bezpośrednio poniżej piętra paleogeńsko- neogeńsko- kredowego zasilają je. Kierunek przepływu wód w piętrze czwartorzędowym, zwłaszcza w obrębie dolin rzecznych jest zdeterminowany przez ciek, które na obszarze JCWPd 119 mają charakter drenujący. Istnieje także możliwość dopływu lateralnego do piętra wodonośnego z odpowiadających mu zagregowanych poziomów sąsiednich JCWPd, zwłaszcza na obszarach, na których zasięg zlewni powierzchniowej nieco różni się od zasięgu zlewni podziemnych.

Niewielki fragment gminy w miejscowości Krzeszów Górny należy do systemu krążenia wód podziemnych na terenie **JCWPd 136** w znacznym stopniu ukształtowanym przez San (największy ciek na opisywanym terenie) i jego dopływy. Na przeważającej części JCWPd krążenie wód odbywa się tylko w utworach czwartorzędu a te rozprzestrzeniają się tylko w obszarach dolin rzecznych obecnych i kopalnych oraz związane są z zasięgiem występowania piaszczystych utworów fluwioglacjalnych i sandrowych zlodowacenia środkowopolskiego i południowopolskiego. Zasilanie powierzchniowe odbywa się dzięki opadom atmosferycznym. Opady zasilają bezpośrednio piętro wodonośne, z którego jeśli nie trafią do Sanu lub jednego z jego dopływów, to w miejscach występowania bezpośrednio poniżej piętra paleogeńsko- neogeńsko- kredowego zasilają je. Kierunek przepływu wód w piętrze czwartorzędowym, zwłaszcza w obrębie dolin rzecznych jest zdeterminowany przez ciek, które na obszarze JCWPd 136 mają charakter drenujący. Istnieje także możliwość dopływu lateralnego do piętra wodonośnego z odpowiadających mu zagregowanych poziomów sąsiednich JCWPd, zwłaszcza na obszarach, na których zasięg zlewni powierzchniowej nieco różni się od zasięgu zlewni podziemnych. Obszarami zasilania w obrębie omawianej jednostki są wychodnie skał przepuszczalnych: różnego rodzaju piasków. Gliny zwałowe oraz mułki jako element w obrębie piętra o stosunkowo najsłabszej przepuszczalności stanowią pewnego rodzaju utrudnienie dla krążenia wód podziemnych ale nie uniemożliwiają go (zwłaszcza na obszarach, w których pakiety tych skał są niewielkiej miąższości).

Tabela 3.4.1. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na obszarze Gminy Harasiuki

Krajowy kod JCWPd	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW2000119	dobry	dobry	niezagrożona
PLGW2000120	dobry	dobry	niezagrożona
PLGW2000136	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

3.4.2. Wody powierzchniowe

Gmina Harasiuki posiada bogatą sieć rzeczną wynoszącą 58,0 km, znajduje się tutaj również 43,8 km rowów melioracyjnych a powierzchnia sieci drenarskiej wynosi 307 ha. Obszar gminy Harasiuki odwadniany jest przez rzekę Tanew (ciek III rzędu) i jej dopływy: Kurzynkę, Borowinę, Ładę oraz Brzezinę (dopływ Borowiny).

Rzeka Tanew dzieli gminę na dwie części: północną i południową. Jej długość w granicach gminy wynosi ok. 15 km. Płyynie korytem o szerokości 60-100 m, wciętym przeciętnie na głębokość 1,5-3,0 m. W okresach normalnych wysokich stanów, wody nie występują poza obręb koryta. W okresach powodzi katastrofalnych zalaniu ulegają tereny najniżej położone. Zasięgi wylewów pokrywają się z granicą dna doliny.

Tanew Płyynie ona równoleżnikowo ze wschodu na zachód. Rzeka ta ma źródła na Roztoczu Wschodnim a kończy swój bieg w Ulanowie, stając się największym prawostronnym dopływem Sanu. Szerokość doliny Tanwi waha się w granicach 1000 -1 500 m, a dno doliny wcięte jest na głębokość 4 – 6 m w stosunku do powierzchni otaczającego terenu. Całkowita długość rzeki wynosi 113 km w tym na terenie gminy Harasiuki 15,7 km. Typ abiotyczny JCWP to rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta. Stanowi ona naturalną część wód. Stan JCWP jest określony, jako, zły i jest wskazana, jako niezagrożona ryzykiem osiągnięcia celów środowiskowych, bez derogacji.

Rzeka Kurzynka o długości 17,4 km jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Tanew. Szerokość dna waha się od 1,0 do 4,0 m, a średnia głębokość 1,7 m. Rzeka przebiega na terenie gmin: Harasiuki i Ulanów, jest uregulowana od km 2+700 do ujścia. Brzegi i koryto są silnie zdrzewione i zakrzaczone, w dnie rzeki znajdują się pniaki a nawet powalone drzewa. Powstałe w związku z tym przytłumienia przyspieszają erozję brzegową.

Rzeka Borowina o długości 7,9 km, uchodzi do rzeki Tanew. Szerokość koryta jest zmienna od 1,6 m do 3,0 m, głębokość od 1 m do 3 m. Skarpy rzeki porośnięte kępami zakrzaczeń, dno rzeki zamulone i porośnięte roślinnością wodną, która utrudnia spływ i powoduje niszczenie dna i skarp.

Rzeka Brzezina o długości 7,1 km. Szerokość dna od 1,0 m do 1,6 m, głębokość od 1,0 m do 4,0 m. Uchodzi do rzeki Borowina. Skarpy rzeki porośnięte kępami zakrzaczeń, dno rzeki zamulone i porośnięte roślinnością wodną, która utrudnia spływ i powoduje niszczenie dna i skarp.

Rzeka Łada. Długość całkowita rzeki wynosi 56,5 km, jest prawostronny, dopływem rzeki Tanew. Szerokość dna waha od 5,0 m do 7,0 m, średnia głębokość 1,8 m.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dziennik Ustaw z 2016 r. poz. 1911) przedmiotowy obszar znajduje się w granicach 8 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zawartych w poniższej tabeli.

Tabela 3.4.2.1. Zestawienie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Harasiuki wraz z określeniem ich stanu, statusu, obowiązującymi dla nich celami środowiskowymi oraz ryzykiem ich nieosiągnięcia.

Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
PLRW20001922899	Tanew od Łady do ujścia	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry stan wód
PLRW200019228599	Tanew od Muchy do Łady	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry stan wód
PLRW20001722889	Kurzynka	silnie zmieniona	zły	niezagrożona	dobry potencjał wód

		część wód			
PLRW200017228769	Borowina	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry stan wód
PLRW200017228729	Dopływ w Harasiukach	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry stan wód
PLRW20001722874	Rzumiłka	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry stan wód
PLRW20001922869	Łada od Osy do ujścia z Czarną od Braszczy	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry stan wód
PLRW200017229489	Gilówka	naturalna część wód	zły	niezagrożona	dobry stan wód

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – RZGW w Rzeszowie

Poniższa lista przedstawia Jednolite Części Wód Powierzchniowych dla których zastosowano odstępstwo termin osiągnięcia dobrego stanu:

JCWP PLRW20001922899 - Tanew od Łady do ujścia zastosowano odstępstwo od terminu osiągnięcia dobrego stanu wód z powodu braku możliwości technicznych. W programie działań zaplanowano działanie opracowanie wariantowej analizy sposobu udrożnienia budowli piętrzących na odcinku cieków istotnego - Tanew ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej obejmujące szczegółową analizę lokalnych uwarunkowań, mającą na celu dobór optymalnych rozwiązań technicznych. Wdrożenie konkretnych działań naprawczych będzie możliwe dopiero po przeprowadzeniu ww. analiz. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2027 r..

JCWP PLRW200017228769 – Borowina zastosowano odstępstwo od terminu osiągnięcia dobrego stanu wód z powodu braku możliwości technicznych oraz dysproporcjonalnych kosztów. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2021 r..

JCWP PLRW20001922869 - Łada od Osy do ujścia z Czarną od Braszczy zastosowano odstępstwo od terminu osiągnięcia dobrego stanu wód z powodu braku możliwości technicznych. Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2021 r..

Tabela 3.4.2.2. Zestawienie poszczególnych JCWP na terenie Gminy Harasiuki na których znajdują się obszary chronione.

Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Obszary chronione w granicach JCWP
PLRW20001922899	Tanew od Łady do ujścia	Obszar Natura 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi
PLRW200019228599	Tanew od Muchy do Łady	Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej (Lubelski), Obszar Natura 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi, Obszar Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008.
PLRW20001722889	Kurzynka	Obszar Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008, Obszar Natura 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi, Obszar Natura 2000 PLH180048 Bory Bagienne nad Bukową.
PLRW200017228769	Borowina	Obszar Natura 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi
PLRW200017228729	Dopływ w Harasiukach	Obszar Natura 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi
PLRW20001722874	Rzumiłka	Obszar Natura 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi, Obszar Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008.
PLRW20001922869	Łada od Osy do ujścia z Czarną od Braszczki	Obszar Natura 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi, Obszar Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008.
PLRW200017229489	Gilówka	Park Krajobrazowy Lasy Janowskie – otulina, Obszar Natura 2000 PLH180048 Bory Bagienne nad Bukową.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

3.4.3. Zagrożenie powodziowe

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi występują w dolinie rzeki Tanwi oraz Łady. W niniejszej zmianie studium naniesiono obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (Q= 1%) oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (Q= 10%) zgodnie z aktualnymi mapami zagrożenia powodziowego.

Jednocześnie mogą wystąpić podtopienia związane z lokalnymi warunkami gruntowo-wodnymi i wiosennymi roztopami.

Rys.3.4.3. Obszar Gminy Harasiuki na tle skorowidzów map zagrożenia i ryzyka powodziowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ISOK (2018)

3.5. Warunki klimatu lokalnego

Według Okołowicza gmina położona w obrębie Krainy Klimatycznej Sandomierskiej. Są to obszary o dużych wpływach klimatu kontynentalnego, który wyraża się w większych rocznych amplitudach temperatury powietrza, wydłużonych okresach upalnego lata i dość długimi zimami.

Badany teren ze względu na położenie, rzeźbę, dużą powierzchnię lasów, głębokość występowania wód gruntowych charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami klimatu lokalnego, od rejonów o słabym nasłonecznieniu, dużej wilgotności w obrębie dolin rzek i na terenach obniżonych i płytkim zaleganiu wód gruntowych do 2,0 m p.p.t. do terenów na wysoczyznach, dobrze przewietrzonych o korzystnych warunkach solarnych. Specyficzny mikroklimat występuje w obrębie kompleksów leśnych, cechujący się osłabieniem promieniowania słonecznego, dużą zacisnością, wyrównaną termiką, podwyższoną wilgotnością względną, bakteriostatycznym oddziaływaniem olejków eterycznych.

W rejonie miejscowości Sieraków, Derylaki, Harasiuki stwierdzono występowanie mikroklimatu cechującego się dużą zawartością jodu w powietrzu atmosferycznym. Występowanie tych specyficznych warunków stwarza szansą rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego w tym rejonie.

3.6. Warunki glebowe i rolnicza przestrzeń produkcyjna

Gmina Harasiuki pod względem klimatycznym posiada korzystne warunki do rozwoju gospodarki rolnej, znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego w którym okres wegetacji trwa od 210 do 220 dni i można uprawiać w nim większość roślin uprawnych. Jednak udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy stanowi 43%, tak niewielki udział gruntów rolnych spowodowany jest występowaniem dużych powierzchni lasów. Lasy i grunty leśne na terenie gminy zajmują powierzchnię ok. 8583 ha co stanowi 51% ogólnej powierzchni.

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy jest bardzo niski i wynosi 46 pkt (wg IUNG-u w Puławach), wpływają na to szczególne warunki glebowe. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- 1) gmina Harasiuki - 46,0 pkt,
- 2) powiat niżański - 59,2 pkt,
- 3) woj. podkarpackie - 73,0 pkt,
- 4) Polska - 66,6 pkt.

W wskaźniku tym: agroklimat, rzeźba terenu są wyżej wycenione, a jakość i przydatność gleb bardzo nisko w porównaniu z danymi dla województwa i kraju. O możliwościach produkcyjnych rolnictwa gminy decyduje poza jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej ilość ziemi użytkowanej rolniczo. Struktura użytkowania gruntów odznacza się niewielkim udziałem użytków rolnych, tak niewielki udział użytków rolnych jest charakterystyczny dla gmin powiatu niżańskiego. Rozwój rolnictwa ograniczony jest bardzo słabymi warunkami glebowymi, na przeważającej powierzchni gminy występują gleby bielcowe wytworzone z piasków luźnych i słabo gliniastych. Niewielkie powierzchnie gruntów lepszej jakości występują we wsi Hucisko i Krzeszów Górny.

Lasy stanowią bogactwo gminy Harasiuki zarówno pod względem krajobrazowym i zdrowotnym. Duże obszary leśne, obecność rzek Tanwi, Kurzynki, kwalifikują gminę jako potencjalny obszar rekreacyjny.

Tabela 3.6. Klasy bonitacyjne gruntów ornych w Gminie Harasiuki

Grunty orne	Powierzchnia	Udział procentowy
III b	5 ha	0,1
IV a	88 ha	1,9
IV b	398 ha	8,7
V	1271 ha	27,7
VI	2697 ha	58,8
VI z	131 ha	2,9
Użytki zielone	2526	100
IV	235	9,3
V	1371	54,3
VI	852	33,7
VI z	68	2,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map-glebowo rolniczych

Tabela 3.7. Struktura użytków rolnych w Gminie Harasiuki

Użytki rolne, w tym:	Powierzchnia	Udział procentowy
grunty orne	4619 ha	59,22 %
sady	37 ha	0,47 %
łąki	1945 ha	24,94 %
pastwiska	1198 ha	15,37 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku danych lokalnych (lipiec 2019).

Analizując bonitację gruntów i użytków zielonych stwierdza się, że udział gleb średniej jakości tj. klasy IV wynosi 10,1% w stosunku do ogólnej powierzchni użytków rolnych, a 90% stanowią klasy V i VI.

Gleby na terenie gminy posiadają bardzo małą wartość użytkową, co jest poważną barierą w rozwoju gospodarki rolnej na tym terenie. Słabej jakości gleby w decydującym stopniu określają kierunki i możliwości produkcji rolniczej. Największy udział w strukturze użytków rolnych posiadają grunty orne i stanowią 59,22% ich ogólnej powierzchni, duże powierzchnie gruntów ornych znajdują się w Harasiukach, Hucisku i Krzeszowie Górnym. Grunty orne dobrej jakości znajdują się w dwóch miejscowościach tj. w Hucisku i Krzeszowie Górnym.

Użytki zielone na terenie gminy stanowią 37% ogólnej powierzchni użytków rolnych i w większości są słabej jakości. Najlepsze bonitacyjnie łąki i pastwiska znajdują się w miejscowościach: Hucisko, Banachy i Huta Stara. Gleby gminy Harasiuki pod względem przydatności do produkcji rolnej możemy zaliczyć do kompleksu żytniego słabego oraz żytniego bardzo słabego. Na całym obszarze występują gleby bielcowe, jedynie w południowo – zachodniej części gminy oraz w dolinie rzeki Tanew wykształciły się mady rzeczne piaszczyste oraz mułowo – bagiennie.

Obok gleb mineralnych na terenie gminy występują gleby pochodzenia organicznego tj.: torfy i murszowe. Gleby organiczne są szczególnie chronione i zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych nie wolno ich przeznaczać na cele nierolnicze. Gleby te znajdują się w miejscowościach: Harasiuki, Łazory, Huta Krzeszowska, Żuk Stary, Gózd, Huta Stara, Huta Nowa.

3.7. Szata roślinna i lasy

3.7.1. Szata roślinna

Według Matuszkiewicza 2008 r, dominującą, potencjalną roślinnością naturalną na przedmiotowym obszarze powinien stanowić:

- 1) Suboceaniczny bór sosnowy (Leucobryo-Pinetum);
- 2) Olsy środkowoeuropejskie (Carici elongatae-Alnetum (=Ribeso nigri-Alnetum + Sphagno squarrosi-Alnetum);
- 3) Wyżynny bór jodłowy (Abietetum polonicum);
- 4) Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe (Pino-Quercetum (=Quercu-Pinetum + Serratulo-Pinetum);
- 5) Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria żyzna (Tilio-Carpinetum)
- 6) Niżowy lęg jesionowo-olszowy (Fraxino-Alnetum (=Circæo-Alnetum);
- 7) Mszary wysokotorfowiskowe (Sphagnetalia magellanici);
- 8) Kontynentalny bór bagienny (Vaccinio uliginosi-Pinetum).

Tabela nr 3.7.1. Regionalizacja botaniczna gminy Harasiuki

Prowincja	Środkowoeuropejska
Podprowincja	Południowobałtycka
Dział	Mazowiecko-Poleski Poddział Mazowiecki (E)
Krainy i podkrainy	Wyżyny Lubelskiej (E.4.)
Okręg	Wyżyny Lubelskiej (E.4.1.)
Podokręg	Chłaniowski (E.4.1.j)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Regionalizacji botanicznej Polski Matuszkiewicza, 2008

W związku z historycznie i przyrodniczo uwarunkowanym rozwojem rolnictwa, a w dalszej kolejności osadnictwa pierwotna roślinność gminy uległa znaczącej zmianie. Miejsce lasów zajęły pola uprawne, a następnie zabudowa oraz tereny komunikacyjne

Szata roślinna pełni funkcje klimatyczne i biologiczne, wpływające na podniesienie ogólnych standardów ekologicznych i poprawę jakości życia oraz funkcje glebochronne i wodochronne. Według podziału geobotanicznego Szafera (1972) teren gminy Harasiuki położony jest w obrębie Krainy Kotliny, w Okręgach: Biłgorajskim (na północ od Tanwi) i Lubaczowskim (na południe od Tanwi). Flora gminy jest dość zróżnicowana ze względu na obecność siedlisk o odmiennym charakterze – od dolin rzecznych poprzez tereny piaszczystych wydm z ubogimi murawami i wrzosowiskami, torfowiska po siedliska leśne.

3.7.2. Lasy

Gmina Harasiuki jest w znacznym stopniu zalesiona. Lasy i grunty leśne stanowią około 51% powierzchni gminy. Jest to prawie dwukrotnie więcej niż średnio w kraju (średnia lesistość Polski - 28,5%).

Lasy na terenie gminy rozmieszczone są dość równomiernie we wszystkich jej częściach, najbardziej zwarty kompleks leśny znajduje się w północnej części gminy. Struktura siedliskowa lasów jest tu różnorodna – wśród siedlisk borowych od najwilgotniejszych siedlisk boru bagiennego, poprzez bór mieszany wilgotny, po bór świeży i suchy.

Wśród leśnych zbiorowisk roślinnych największe znaczenie ma kontynentalny bór mieszany, suboceaniczny bór świeży oraz śródładowy bór wilgotny. Spotykane są również płaty wyżynnego jodłowego boru mieszanego, boru bagiennego, boru suchego, olsu oraz przystrumykowego łęgu jesionowo – olszowego. Przeważają drzewostany sosnowe (94%) z domieszką dębu i brzozy.

Do interesujących zbiorowisk leśnych występujących na terenie gminy (płaty na północny-zachód od miejscowości Szeliga i na północ od miejscowości Maziarnia) należy bór bagienny. W lasach między Maziarnią a Hutą Podgórną oraz w okolicy Szeligi zachowały się płaty wyżynnego jodłowego boru mieszanego, gdzie drzewostan buduje jodła i świerk. Dość często, szczególnie w północnej części gminy spotykane są fitocenozy olsu porzeczkowego porastającego zabagnione doliny w bezodpływowych zagłębieniach terenu, które buduje w przewadze olsza czarna z domieszką brzozy. W dolinie Tanwi i większych jej dopływów oraz w rejonach źródłiskowych występuje łęg jesionowo-olszowy (olsza czarna z domieszką świerka) z bardzo bujnym wielogatunkowym i wielowarstwowym runem.

Las jest jednym z najważniejszych komponentów środowiska przyrodniczego. Znaczenie lasu wpływa z wielorakich jego funkcji, wśród których zazwyczaj wymienia się:

- 1) Funkcję ochronną polegającą na tym, iż las jest główną formacją roślinną oddziaływującą dodatnio na wiele elementów środowiska: klimat, stosunki wodne, skład chemiczny wody i powietrza. Lasy zabezpieczają przed takimi zjawiskami jak: wiatr, zmniejszają zanieczyszczenie powietrza, produkują tlen, chronią przed hałasem, przetrzymują wilgoć,
- 2) Funkcję produkcyjną, polegającą na dostarczaniu surowca drzewnego i innych dóbr jak: owoce leśne, grzyby,
- 3) Funkcję społeczną, polegającą na tym, że lasy są niezastąpionym terenem dla turystów i rekreacji.

Ponadto są niezmiernie ważnym elementem krajobrazu i stanowią naturalne środowisko leśnych gatunków zwierząt. Na obszarze Gminy Harasiuki występują lasy ochronne, które zostały oznaczone na Zał.3 jako „Granice zasięgu powierzchni lasów ochronnych”.

3.8. Uwarunkowania ekologiczne

3.8.1. Stan powietrza atmosferycznego

Powietrze atmosferyczne jest elementem środowiska naturalnego o szczególnym znaczeniu dla istnienia życia na ziemi. Ze względu na powszechność występowania i brak naturalnych barier dla przenikania substancji gazowych i pyłów jest ono odbiorcą dużego ładunku zanieczyszczenia. Łatwa dyfuzja i ruch mas powietrza umożliwiają rozprzestrzenianie się szkodliwych substancji na znaczne odległości, co uniemożliwia ograniczenie zanieczyszczenia do miejsca jego powstania.

Do powietrza dostawać mogą się różnego rodzaju zanieczyszczenia będące substancjami chemicznymi w postaci pyłów lub gazów, lub części czy też całe organizmy żywe. Mogą one być naturalnymi składnikami powietrza występującymi w nadmiarze lub nie występującymi w nim w stanie naturalnym.

Na stan powietrza w gminie Harasiuki mają wpływ następujące źródła zanieczyszczeń:

- 1) energetyczne spalanie paliw; główne źródło emisji dwutlenku siarki, pyłów; duży udział w emisji tlenków azotu;
- 2) z procesu spalania paliw – zbiorowe i indywidualne ogrzewanie,
- 3) ze środków transportowych – spalanie paliw (duży udział w emisjach tlenku węgla, tlenków azotu),
- 4) z produkcji rolniczej (źródło emisji dużych emisji amoniaku).

Szczególnie uciążliwa dla środowiska jest obecnie niska emisja (w ramach emisji powierzchniowej). Duża ich ilość i niekorzystne warunki rozprzestrzeniania na ograniczonym terenie mogą lokalnie powodować wysokie stężenia substancji zanieczyszczających. Zjawiska takie występują ze szczególnym natężeniem na terenach o zwartej zabudowie. Sytuacja jest korzystniejsza na terenach o zabudowie rozproszonej, gdzie istnieją korzystniejsze warunki przewietrzania i rozpraszania zanieczyszczeń. Na takich terenach stężenia zanieczyszczeń są niższe. Charakterystyczną cechą emisji niskiej jest jej sezonowość, z maksimum w sezonie grzewczym.

Na terenie Gminy Harasiuki nie ma zbiorczego źródła wytwarzania ciepła. Podstawą zaopatrzenia i pokrycia potrzeb ciepłych (budynków użyteczności publicznej, drobnych zakładów usługowo-przemysłowych i gospodarstw domowych) są indywidualne lokalne źródła ciepła, przede wszystkim piece węglowe.

Na terenie Gminy po upadku Przedsiębiorstwa Ceramiki Budowlanej, nie ma zakładów przemysłowych stanowiących istotne źródła zanieczyszczenia powietrza.

Negatywne oddziaływanie na środowisko ma również spalanie paliw w silnikach spalinowych napędzających pojazdy mechaniczne. W skali gminy największe nasilenie ruchu odnotowuje się w miejscowości Harasiuki na odcinku drogi wojewódzkiej nr 858. Jednocześnie ruch na drogach powiatowych i gminnych jest niewielki i nie stanowi zagrożenia dla czystości powietrza. Substancje emitowane z silników pojazdów wpływają na jakość powietrza jedynie w najbliższym otoczeniu dróg.

Zwiększonego stopnia zanieczyszczeń można się spodziewać w okresie grzewczym, w ośrodkach o skoncentrowanej zabudowie. Stan powietrza w Gminie jest dobry. Badania stanu powietrza przeprowadzane były dla całej strefy podkarpackiej w 2017 r. Strefa ta sklasyfikowana została pod kątem ochrony zdrowia w kategorii A (poziom stężen nieprzekraczający wartości dopuszczalnej) i C stężenia substancji zanieczyszczającej powietrze na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne bądź poziomy docelowe, zaś pod kątem ochrony roślin w kategorii A.

Brak czynnych zakładów przemysłowych oraz sieci dróg krajowych ulokowanych na terenie gminy sprawiają, że mieszkańcy nie są narażeni na zbyt wysoki poziom hałasu.

Na terenie Gminy nie występuje zagrożenie promieniowaniem jonizującym. Jedynymi źródłami promieniowania jonizującego jest stacja telefonii cyfrowej w Harasiukach i Banachach.

Źródeł zanieczyszczeń powietrza należy także upatrywać w rolnictwie - nasilenie erozji eolicznej, intensyfikacja pylenia z pól, kompostowanie, emisja produktów rozkładu materii organicznej, zanieczyszczenia powstające podczas użytkowania pojazdów i maszyn rolniczych oraz ogrzewania budynków, rozpylane pestycydy i cząstki nawozów sztucznych.

Innym zjawiskiem negatywnym, związanym z powietrzem jest zanieczyszczenie odorowe (gazami złowonnyimi). Na terenie gminy odory mają charakter lokalny i wiążą się głównie z działalnością rolniczą, m. in.: zbiorniki bezodpływowe ścieków i oczyszczalnie przydomowe, źle użytkowana i przechowywana gnojowica, fermy hodowlane zwierząt, źle posadowiona kanalizacja, składowiska odpadów.

Ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Harasiuki umożliwiają badania instalacji przeprowadzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie. O klasie jakości powietrza decydowały przede wszystkim wyniki pomiarów stężeń pyłu zwieszonoego (PM_{2,5} i PM₁₀), NO₂, SO₂, CO, O₃.

Na terenie gminy w ramach sieci monitoringu zanieczyszczeń gazowych powietrza województwa, nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowych wartości stężeń SO₂ i NO₂ z pasywnym poborem próby. Najbliższe punkty pomiarowe powietrza dla strefy podkarpackiej znajdują się w Nisku na ul. Szklarniowej (krajowy kod stacji: PKNiskoSzkl). Wartości nie przekraczały wartości dopuszczalnych.

Tabela 3.8.1. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia – klasyfikacja podstawowa

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}
Strefa podkarpacka	PL 1801	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie podkarpackim za rok 2017, WIOŚ w Rzeszowie

Wg oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim gmina Harasiuki leży w strefie podkarpackiej obejmującej całe województwo oprócz miasta Rzeszów. Wg kryteriów ochrony zdrowia w 2017 r. stwierdzono w niej w przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia ozonu (O₃) – klasa D2 i dla benzo(a)pirenu – zaliczono do klasy C.

Jest to poziom powyżej docelowego, co niesie dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych oraz opracowanie programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu, jeśli program nie był opracowany pod kątem określonej substancji.

Przekroczenie średniorocznego poziomu docelowego B(a)P w gminie Harasiuki miało miejsce w Hucie Podgórznej, Hucie Krzeszowskiej, Hucie Nowej, Harasiukach, Hucisku oraz Krzeszowie Górnym.

Ze względu na ochronę roślin w strefie podkarpackiej nie występowało przekroczenie dopuszczalnych wartości stężeń (NO_x, SO₂) – zaliczono do klasy A. Jednocześnie nie został dotrzymany poziom celu długoterminowego dla ozonu w kryterium ochrony roślin. Strefa podkarpacka zakwalifikowana została do klasy D2.

3.8.2 Stan czystości wód powierzchniowych

Ocenę stanu wód powierzchniowych (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego, stanu chemicznego i ocenę stanu JCW.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny, jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

W 2017 r. monitoringiem objęta została jedna JCWP leżąca obrębem gminy Harasiuki, wskazana w poniższej tabeli. Jednocześnie w programie Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2016-2020 nie wyznaczono lokalizacji punktów pomiarowych PEM w Gminie Harasiuki.

Pozostałe JCWP według zestawienia opublikowanego przez (KZGW, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły) obecnie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie są niezagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Stan wód jest zagrożony obszarowymi spływami rolniczymi, ze względu na rolniczy charakter gminy (spływ z pól nawozów sztucznych) oraz na presję komunalną – odprowadzanie ścieków przez oczyszczalnię. Należy jednak podkreślić, iż oczyszczalnię wprowadzają do rzek oczyszczone ścieki na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, które regulują m.in. warunki ilości i jakości zrzucanych ścieków. Są one objęte kontrolą.

Można zatem przyjąć, że na stan wód powierzchniowych przede wszystkim będą wpływać zanieczyszczenia bakteriami fekalnymi oraz fosforem i azotem. Związane jest to z słabo rozbudowaną siecią kanalizacyjną na terenie gminy (indywidualne odprowadzanie ścieków) oraz z jej rolniczym charakterem. Nieprawidłowo magazynowane i utylizowane ścieki przedostają się bowiem do wód powierzchniowych i podziemnych powodując ich zanieczyszczenie. W gospodarstwach domowych ścieki gromadzone są w przydomowych, często nieszczelnych zbiornikach, a takie ścieki jak np. gnojowica wylewane są na pola uprawne lub do rzek i rowów melioracyjnych.

Prawie wszystkie rzeki i ciekły na odcinkach, w których przepływają przez osady wiejskie, są odbiornikami ścieków o różnym stopniu oczyszczenia lub ścieków nieoczyszczonych. Poważnym zagrożeniem są również wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałe nawierzchni.

Tabela 3.8.2. Wyniki ocen JCWP badanych w latach 2012-2017 (WIOŚ w Rzeszowie)

Rok badań	Nazwa ocenianej JCW	Kod ocenianej JCW	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCW
2017	Tanew od Łady do ujścia	PLRW 20001922899	b.d	b.d	b.d	umiarkowany	poniżej dobrego	zły
2012	Tanew od Muchy do Łady	PLRW 200019228599	b.d	b.d	b.d	dobry	b.d	b.d

2016	Gilówka	PLRW 200017229489	JCWP niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych	zły
2016	Kurzynka	PLRW 20001722889	JCWP niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych	zły
2016	Rzumiłka	PLRW 20001722874	JCWP niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych	zły
2016	Dopływ w Harasiukach	PLRW 200017228729	JCWP niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych	zły
2016	Borowina	PLRW 200017228769	JCWP niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych	zły
2016	Łada od Osy do ujścia z Czarną od Braszczki	PLRW 20001922869	JCWP niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych	zły

Źródło: Stan jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2012-2017, WIOŚ Rzeszów

3.8.3. Stan czystości wód podziemnych

Ze względu na fakt, iż wody podziemne są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia, bardzo istotna jest kontrola zamian jakości tych wód oraz określenie ich trendów i dynamiki, m.in. poprzez prowadzenie monitoringu regionalnego.

Cały obszar gminy położony jest w obrębie trzech JCWPd (Jednolitych części wód podziemnych):

Tabela 3.8.3. Wyniki ocen JCWPd badanych w 2012 roku

Rok badań	Nazwa ocenianej JCWPd	Kod ocenianej JCW	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ogólna ocena stanu JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
2012	JCWPd 120	PLGW2000120	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
2012	JCWPd 119	PLGW2000119	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
2012	JCWPd 136	PLGW2000136	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Karty informacyjne JCWPd, PGI

W przypadku **JCWPd nr 120** potencjalne ogniska zanieczyszczeń mogące oddziaływać na jakość wód podziemnych związane są głównie z zakładami przemysłowymi położonymi poza obszarem gminy Harasiuki – w Biłgoraju.

Na obszarze **JCWPD nr 119** potencjalne ogniska zanieczyszczeń mogące oddziaływać na jakość wód podziemnych związane są z kolei z zakładami przemysłowymi położonymi poza obszarem gminy Harasiuki – w Janowie Lubelskim, Nisku, Stalowej Woli, Lublinie oraz z zagrożeniami o charakterze liniowym poprzez drogi krajowe.

JCWPD nr 119 - ogniska zanieczyszczeń mogące oddziaływać na jakość wód podziemnych stanowią mogą miasta Leżajsk, i Jarosław, zanieczyszczenia lokalne, intensywne rolnictwo. Przemysł, w tym zakłady przemysłowe w Leżajsku, Jarosławiu. Brak kanalizacji na obszarach wiejskich. Potencjalne źródła zanieczyszczeń wód podziemnych stanowią również: zaniechana eksploatacja złoża siarki Basznia (nieczynna kopalnia siarki metodą podziemnego wytopu - możliwy stożek represji), nieliczne i niewielkie wysypiska śmieci (np. Młyny).

Niekorzystnie na stan wód podziemnych wpływają inne ogniska zanieczyszczeń, wśród których możemy wyróżnić:

- 1) drogi publiczne – zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi i produktami ich spalania, zasolenie w czasie zimy, awaryjne wycieki substancji transportowych,
- 2) tzw. „dzikie” wysypiska śmieci;
- 3) nieodpowiednio zabezpieczone stacje paliw,
- 4) fermy hodowlane zwierząt.

Decydującymi źródłami zanieczyszczeń jest działalność rolnicza, w tym zagrody gospodarskie wyposażone w obiekty inwentarskie, a także płyty gnojowe, szamba i śmietniki. Ponadto dodatkowym źródłem zagrożenia jest chemikalizacja rolnictwa (w tym stosowanie nawozów mineralnych i pestycydów). Wysoka dysproporcja między stopniem rozwoju sieci kanalizacyjnej i wodociągowej powoduje, iż istnieje poważne zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych ściekami odprowadzanymi bezpośrednio do gruntu.

3.8.4. Zagrożenie środowiska przez odpady

Efektom działalności gospodarczej i bytowej człowieka są odpady przemysłowe i komunalne. Główną metodą zagospodarowania odpadów jest ich składowanie na wysypiskach.

Odzysk odpadów w całości bądź w ich części stanowi pierwszy i najważniejszy, po unikaniu ich powstawania element systemu gospodarki odpadami.

Zasady gospodarowania odpadami w gminie zostały określone w „Planie gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego 2022” oraz Uchwały Nr XX/82/2016 Rady Gminy Harasiuki z dnia 8 lipca 2016 r. w sprawie „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Harasiuki”.

W gminie Harasiuki w zakresie gospodarki odpadami wprowadzony został system bezpośredniego usuwania odpadów tzn. oparty o regularną usługę zbierania odpadów przy użyciu znormalizowanego sprzętu do gromadzenia i wywozu odpadów. Stosowany jest system „umowny” polegający na przekazaniu obowiązków w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi przedsiębiorcom posiadającym stosowne zezwolenia. Systemem usuwania odpadów został objęty cały teren gminy.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami z zakresu gospodarki odpadami, gmina została zobligowana do zarządzania odpadami komunalnymi (odbiór, zagospodarowanie odpadów, wyznaczenie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zapewnienie odpowiedniego poziomu recyklingu, działalność informacyjna). Na zlecenie gminy zadania te będzie wykonywać wyłonione w przetargu przedsiębiorstwo. Podstawą systemu stała się selektywna zbiórka odpadów w zlokalizowanych na każdej posesji pojemnikach do tego przeznaczonych. Opady zielone mogą być kompostowane także we własnym zakresie.

Zbiórka odpadów wielkogabarytowych w sposób zorganizowany odbywa się sporadycznie. Powszechne jest, tak jak w całym kraju wystawianie przez mieszkańców zużytych urządzeń przy pojemnikach na odpady. Powoduje to, że osoby trzecie rozbiegają pozostawione urządzenia dla pozyskania surowców wtórnych, a do środowiska często przedostają się substancje niebezpieczne (freony, oleje).

Głównymi wytwórcami odpadów komunalnych są mieszkańcy gminy Harasiuki. Ich ilość jest uzależniona od liczby mieszkańców oraz poziomu życia na danym terenie. Wzrost stopy życiowej mieszkańców powoduje zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów oraz wpływa na zmianę ich składu.

Składowanie odpadów stanowi zagrożenie dla jakości wód podziemnych, powierzchniowych oraz dla powietrza atmosferycznego. Szczególnie groźne są nielegalne składowiska (w tym „dzikie” wysypiska śmieci), które przyczyniają się do degradacji środowiska przyrodniczego. Jednak zgodnie z nowymi przepisami ryzyko powstawania nielegalnych wysypisk się zmniejszy.

3.8.5. Zagrożenia środowiska przez hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas

Zgodnie z § 11 i § 325 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.2015.0.1422 t.j.), budynki mieszkalne, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej należy sytuować w miejscach najmniej narażonych na występowanie hałasu i drgań, a jeżeli występuje przekroczenie wartości dopuszczalnych (określone w przepisach o ochronie przed hałasem i drganiami), należy stosować skuteczne zabezpieczenia np.: zachowanie odpowiednich odległości od źródeł uciążliwości, odpowiednie usytuowanie i ukształtowanie budynku, elementy amortyzujące drgania oraz osłaniające i ekranujące przed hałasem.

Na obszarze opracowania podstawowym źródłem hałasu jest ruch komunikacyjny. Hałas drogowy związany jest z wielkością natężenia ruchu i jego dynamiką oraz często z rodzajem i stanem nawierzchni drogi.

Hałas może powstawać także w wyniku działalności gospodarczej. Na terenie gminy ma on charakter lokalny. Badania wielkości emisji takich podmiotów prowadzone są interwencyjnie, bez stałego monitoringu.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem pól elektromagnetycznych występujących na omawianym terenie są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne oraz stacje bazowa telefonii komórkowej w Harasiukach i Banachach. W przypadku stacji bazowych emitowane pola elektromagnetyczne znajdują się na wysokości ponad 30 m n.p.t., nie stwarzając zagrożenia dla okolicznych mieszkańców

Przez teren gminy przebiega linia energetyczna wysokiego napięcia (110Kv) napięcia Nisko – Harasiuki i Harasiuki – Biłgoraj, które zlokalizowane są z zachowaniem obszarów ograniczonego użytkowania. Ponadto nie koliduje z zabudową mieszkalną. Energia elektryczna doprowadzana jest liniami napowietrznymi średniego napięcia 15kV, które wraz ze stacjami transformatorowymi są źródłem pól elektromagnetycznych. W przypadku linii energetycznych średniego oraz niskiego napięcia nie ma konieczności wyznaczenia pasa ochronnego.

Ewentualne oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie przekracza ustalonego i wyłączanego spod zabudowy pasa technicznego, wyznaczanego dla prawidłowej obsługi i konserwacji linii.

Komunikacyjne zagrożenia środowiska

Ruch pojazdów samochodowych oddziałuje na środowisko poprzez:

- 1) emisję zanieczyszczeń do atmosfery,
- 2) emisję hałasu i wibracji,
- 3) zagrożenia wypadkowe.

Rozwój systemu transportowego bardzo utrudnia bytowanie i stanowi zagrożenie dla wielu gatunków zwierząt. Ciągi komunikacyjne przechodzące przez tereny leśne i w dolinach praktycznie wszystkich rzek utrudniają naturalną wędrówkę zwierząt.

3.8.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Skażenia atmosfery

Na terenie gminy, poza lokalnymi kotłowniami, nie występują większe źródła zanieczyszczenia atmosfery. Stan aerosanitarny w gminie należy uznać za dobry. Pewne znaczenie dla stanu powietrza atmosferycznego mają rozproszone źródła emisji położone na obszarze gminy.

Zalicza się do nich:

- kotłownie,
- paleniska domowe,
- środki transportu,
- źródła wtórne np. wysypiska odpadów,
- zanieczyszczenia napływające z sąsiednich terenów.

Zanieczyszczania wód

Pomimo, iż zużycie wody przez gminę jest duże, długość systemu kanalizacji sanitarnej wyniosła w 2017 r. 10,8 km. Sieć kanalizacyjna znajduje się jedynie w sołectwie Harasiuki. Ścieki gospodarcze zazwyczaj magazynowane są w gospodarczych szambach, zanieczyszczając środowisko w tym przede wszystkim wody powierzchniowe i podziemne. Ścieki z szamb wywożone są specjalistycznym sprzętem do oczyszczalni ścieków w Harasiukach oraz oczyszczalni położonych w gminach ościennych. Do rzeki Tanwi (km 17+300) w miejscowości Harasiuki odprowadzane są ścieki w ilości 15 200 m³/rok.

Do cieków na terenie Gminy Harasiuki dopływają również ścieki ze źródeł rozproszonych czyli odpływy ścieków ze zwodociągowanych, a nie skanalizowanych miejscowości i z miejscowości nie posiadających oczyszczalni ścieków. Na stan czystości wód płynących mają wpływ źródła obszarowe tj. spływy z terenów upraw rolnych i innych terenów, z których odpływ kieruje się do rzek.

Poważnym problemem związanym z zanieczyszczeniem wód jest skażenie wód pierwszego poziomu wodonośnego stanowiącego źródło wody ujmowane przez studnie głębinowe. Stanowią one źródła wody dla gospodarstw rolnych. Główną przyczyną zanieczyszczenia wód pierwszego poziomu wodonośnego jest przesiąkanie ścieków z nieuszczelnionych szamb, budynków gospodarskich i innych. Sytuację w tym zakresie można poprawić poprzez likwidację szamb, a budowę zbiorczych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni grupowych, które mają uzasadnienie ekonomiczne oraz większej ilości oczyszczalni przydomowych.

Zagrożenia wynikające z „produkcji” odpadów

Odpady powstające na terenach wiejskich charakteryzują się pewnymi specyficznymi cechami. Po pierwsze, odpady powstające na terenach wiejskich są bardzo zróżnicowane pod względem pochodzenia i stopnia szkodliwości dla środowiska. W każdym gospodarstwie rolnym prowadzona jest produkcja przy użyciu maszyn i różnych substancji. Sprawia to, że powstające odpady zawierają m.in. substancje chemiczne używane w rolnictwie typu opakowania po środkach chemicznej ochrony roślin – pestycydach i insektycydach. Są to niewielkie ilości w odniesieniu do pojedynczego gospodarstwa, jednak ze względu na masowość występowania zjawiska jest to problemem.

Inną cechą odpadów na terenach wiejskich jest ich duże przestrzenne rozproszenie. Na obszarach o zabudowie rozproszonej jest tyle źródeł powstawania odpadów ile gospodarstw.

Rozproszenie utrudnia gromadzenie odpadów w wyznaczonych miejscach oraz ich zagospodarowanie. Złożona sytuacja w gospodarce odpadowej na wsi polegająca na dużych odległościach do punktu składowania, koszty transportu oraz brak zrozumienia potrzeby gromadzenia odpadów i odpowiedniego składowania, powodują, że problem jest rozwiązywany w sposób najprostszy tj. wyrzucanie poza obręb gospodarstwa.

Odpady komunalne z terenu gminy Harasiuki odbierane są przez wyspecjalizowaną firmę, która wyłoniona została do realizacji niniejszego zadania w drodze przetargu. Obowiązujący Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego nie wyznaczył ponadregionalnej instalacji do przetwarzania odpadów. Zgodnie z tym Planem Gmina Harasiuki znajduje się w Regionie Północnym gospodarki odpadami komunalnymi.

Do obsługi Regionu w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych od roku 2015 przewidziano następujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK):

- 1) Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Stalowej Woli;
- 2) Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Tarnobrzegu;
- 3) Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Giedlarowej;
- 4) Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Sigielkach;
- 5) Instalacji biologicznego przetwarzania odpadów w Leżajsku

W regionie funkcjonują także składowiska o statusie instalacji regionalnej w Stalowej Woli oraz Sigielkach, oraz 3 składowiska o statusie instalacji zastępczej (w Giedlarowej, Grębowie i Sokołowie Młp.).

Zjawisko zaśmiecania terenów (dzikie wysypiska) jest zjawiskiem powszechnym i występuje również na obszarze gminy Harasiuki. Dzikie wysypiska odpadów oddziałują na środowisko w różny sposób. W przypadku składowania odpadów organicznych, bez substancji szkodliwych, wysypisko oddziałuje głównie na pogorszenie wrażeń estetycznych, deformują naturalność i estetykę. Jeśli wyrzucane są odpady niebezpieczne, to nawet niewielkie ich ilości są groźne dla środowiska. Najbardziej szkodliwe jest wyrzucanie odpadów do „oczek wodnych”, bagienek lub składowanie na ich brzegu. Małe źródła wody, bagienka itp. pełnią bardzo ważną rolę w środowisku; urozmaicają krajobraz, wzbogacają bioróżnorodność krajobrazu rolniczego i leśnego. Są one miejscem bytowania, czasami rzadkich gatunków roślin i zwierząt, szczególnie charakterystycznych dla bagien.

3.9. Ochrona przyrody

Objęcie ochroną prawną obszarów o najwyższych walorach ekologicznych i zasobach przyrodniczych w gminie zabezpiecza je przed niewłaściwym użytkowaniem i chroni przed utratą cennych wartości.

Na terenie gminy Harasiuki w myśl ustawy o ochronie przyrody powołano następujące formy ochrony przyrody, mające na celu ochronę cennych zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych gminy.

3.9.1. Obszar Natura 2000 Bory Bagienne nad Bukową PLH180048

Bory Bagienne nad Bukową zlokalizowane są w gminie Harasiuki. Obszar leży na wysokości 195-205 m n.p.m. i obejmuje cenne przyrodniczo lasy bagienne w mozaice krajobrazowej z terenami otwartymi. W podłożu znajdują się piaski, a w bezodpływowych zagłębieniach torfy. Torfowiska przejściowe, bagna, roślinność na brzegach wód zajmuje 5% powierzchni. W południowo-wschodniej części obszaru występują ekstensywnie użytkowane łąki. Siedliska łąkowe i zaroślowe łącznie występują na 16% terenu. Lasy iglaste zajmują 49% powierzchni obszaru, lasy liściaste - 13%, lasy mieszane - 17%. Głównym celem ochrony w obszarze jest ochrona bagiennych siedlisk o charakterze puszczańskim.

Podstawowym walorem są tu dobrze zachowane bory bagienne i śródleśne torfowiska przejściowe. Pozostałe, cenne przyrodniczo, siedliska to łąg olszowy, a w południowo-wschodniej części ekstensywnie użytkowane łąki.

Występujące siedliska przyrodnicze:

- 1) niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*);
- 2) bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne);
- 3) łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe).

Wśród zwierząt występuje wilk, jako ssak chroniony.

3.9.2. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi PLH060097

Obszar leży na wysokości 180 -310 m n.p.m. i obejmuje dolinę Tanwi, od miejsca gdzie wypływa z Puszczy Solskiej aż do jej ujścia do Sanu. Dolina Tanwi oddziela Równinę Biłgorajską od Płaskowyżu Tarnogrodzkiego i jest przykładem przełomów rzecznych Roztocza. Tanew płynie płaską doliną, szeroką na kilkaset metrów (do 1 km), z licznymi, często kilkukilometrowymi starorzeczami. Dolinę budują gliny, piaski, mady i torfy. Rzeka jest częściowo uregulowana.

Siedliska przyrodnicze zajmują ok. 45% powierzchni obszaru, a zidentyfikowano ich tu 18 typów. Obok typowych dla szerokiej doliny rzecznej siedlisk łąkowych i torfowiskowych oraz starorzeczy i muraw napiaskowych, za znaczące uznano bór wyżynny jodłowy i bory chrobotkowe. Gatunek rośliny - starodub łąkowy ma tu stanowisko blisko południowej granicy zasięgu w Polsce, stąd mimo niskiej liczebności, uznano tą populację za wartochrony. Obszar ważny dla ochrony przepłatki aurinia, która występuje tu w systemie metapopulacji, a także dla kilku gatunków ryb (kozy, głowacza białopłetwego i minoga strumieniowego)

Występuje tu aż 18 cennych siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 26 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Stwierdzono tu także występowanie zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej: 4 gatunków ssaków, 3 gatunki płazów i gadów, 3 gatunki ryb i 4 gatunki bezkręgowców oraz 1 gatunek rośliny (starodub łąkowy, blisko południowej granicy swego zasięgu w Polsce). W ostoi występują także inne, ważne gatunki.

Dla ww. obszaru Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 15 stycznia 2015 r., opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego, poz. 179, ustanowiono plan zadań ochronnych.

3.9.3. Obszar Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008

Puszcza Solska znajduje się w gminie Harasiuki. Obszar obejmuje kompleks leśny, w przewadze iglasty - sosnowy (70% powierzchni) położony na styku Roztocza i Kotliny Sandomierskiej. W podłożu, tędy przebiega granica między fałdową Europą Zachodnią a płytową Europą Wschodnią. Obszar leży na wysokości 192 – 308 m n.p.m. Na terenie ostoi dość licznie występują obszary bagienno - torfowiskowe, szczególnie w części zachodniej i południowej. Obszar przecięty jest dolinami rzek z niewysokimi wodospadami - progami (tzw. szumy). Do ostoi należą również stawy rybne w Rudzie Różanieckiej oraz tereny łąkowe i rolne.

Stwierdzono tu występowanie 135 gatunków ptaków lęgowych - 34 z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W obszarze lęgnie się przynajmniej 1% krajowej populacji bociana czarnego, gadożera (jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych), orlika krzykliwego,

trzmiełojada, bielika, puchacza, głuźca, cietrzewia, żurawia, derkacza i zimorodka. Jest to także ważna ostoja innych gatunków zwierząt. Zanołowano tu występowanie 3 gatunków ssaków, 1 płaza i 1 rośliny naczyniowej z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto znajduje się tu jedyne polskie stanowisko pluskwiaka *Nobis major*. Rozpoznano tu również przynajmniej 23 gatunki roślin prawnie chronionych.

3.9.4. Pomniki przyrody

W myśl aktualnych przepisów pomnikami przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, glazy narzutowe, jaskinie.

Na terenie gminy Harasiuki za pomniki przyrody uznano 4 drzewa.

Tabela 3.9.4. Pomniki przyrody na gminy Harasiuki

Lp.	Nr aktu, data	Położenie		Gatunek (wiek)
		Obręb geodezyjny	Działka	
1.	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku w sprawie uznania tworów przyrody za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Tarnobrzeskiego Nr 9, poz. 187 z dnia 15.07.1991 roku)	(0008) Huta Stara	3099 (oddz. 132h leśnictwo Rogóźniaka, teren osady leśnej)	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> Pierśnica 143 i wys. 26 m
2.	Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Tarnobrzeskiego z 4.03.1997 roku w sprawie uznania tworów za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Tarnobrzeskiego Nr 5, poz. 41 z 5.03.1997 roku)	(0012) Łazory	897	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Pierśnica 229 i wys. 26 m
3.	Rozporządzenie Nr 46/04 Wojewody Podkarpackiego z 24 sierpnia 2004 r. W sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego Nr 109, poz. 1188 z dnia 30.08.2004 roku)	(0006) Huta Krzeszowska	412 (pas drogowy)	Dąb szypułkowy „Adam” - <i>Quercus robur</i> Pierśnica 141 i wys. 28 m
4.	Zarządzenie Nr 8 Wojewody Tarnobrzeskiego z 25.02.1986 r. w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Tarnobrzeskiego z 1986 roku)	(0008) Huta Stara	3010 (oddz. 74b leśnictwo Huta)	długosz królewski, powierzchnia występowania 30x30 m. kilkanaście kęp

Źródło: GDOŚ - Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (lipiec 2019)

3.9.5. Park Krajobrazowy Lasy Janowskie - otulina

Tereny te położone we wsiach: Maziarnia, Gózd, Huta Podgórna, Huta Krzeszowska, Huta Stara, Szeliga, Huta Nowa znalazły się w obrębie otuliny Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie” utworzonego uchwałą WRN w Tarnobrzegu Nr XXVII/141/88 z dnia 30 marca 1988 r. Powierzchnia otuliny na terenie gminy wynosi ok. 6624 ha, w tym lasy ok. 4200 ha. Otulina zabezpiecza Park Krajobrazowy Lasy Janowskie przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka.

3.10. Uwarunkowania przestrzenne związane z możliwościami turystycznego wykorzystania obszaru gminy

O atrakcyjności turystycznej obszaru gminy decydują trzy czynniki – ranga walorów turystycznych, stopień dostępności komunikacyjnej oraz stan zagospodarowania turystycznego.

Pierwszy ważny, lecz nie w pełni doceniany czynnik to znaczne walory krajobrazu i środowiska przyrodniczego przydatne do rozwoju funkcji turystycznych. Do tego typu walorów można zaliczyć:

- 1) Równiny z rzadka poprzecinanymi dolinami rzecznyymi i wałami wydmyowymi, o dużej lesistości (ok. 50% ogólnej powierzchni) i specyficznym mikroklimacie,
- 2) Występowanie w lasach gminy siedlisk borowych u dużym zróżnicowaniu wilgotnościowym, przeplatanych fragmentami olsu,
- 3) Występowanie w północnej części gminy licznych mokradel i bagien przydając terenowi dozę nieprzystępności i naturalności m.in Bory Bagienne nad Bukową oraz Puszcza Solska,
- 4) Użytki rolne, które poprzez swoje rozdrobnienie (tzw. szachownica pól) oraz duży udział łąk i pastwisk z licznymi zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi nie tylko nie wprowadzają monotonii, ale dodatkowo podkreślają walory krajobrazowe,
- 5) Dolinę rzeki Tanwi meandrującej wśród pól i lasów stanowiącej oś środkową gminy Harasiuki dla której ustanowiono Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi,
- 6) tereny leśne, szczególnie w części środkowej cechujące się dużą dostępnością, a występujący tu urodzaj grzybów i jagód i dobrze rozwinięta baza noclegowa oraz specyficzny mikroklimat.

Gmina cechuje się stosunkowo dobrą dostępnością komunikacyjną. Zlokalizowana jest przy drodze wojewódzkiej nr 858, w odległości około 70 km od Rzeszowa i Zamościa. Ponadto na obszarze gminy poza rzeką Tanwią nie występują żadne znaczące bariery przestrzenne, które mogłyby utrudnić swobodne poruszanie się między poszczególnymi miejscowościami.

Kolejnym elementem atrakcyjności turystycznej jest zagospodarowanie turystyczne (infrastruktura turystyczna). Do tej grupy obiektów należą urządzenia turystyczne, które zabezpieczają turystom przyjeżdżającym na wypoczynek możliwość korzystania z uroków wybranego przez nich miejsca wczasowego. Infrastruktura turystyczna to m.in. baza noclegowa, baza gastronomiczna, obiekty sportowe, obiekty kultury, szlaki turystyczne, urządzenia rozrywkowe, punkty handlowe, usługowe i itp. Dobrze zagospodarowane ośrodki turystyczne prowadzą do wzrostu intensywności odwiedzania regionu przez turystów, powtarzania pobytu.

Układ walorów, fizjonomia krajobrazu i ukształtowana struktura przestrzenna Gminy Harasiuki determinują jednak trojaki typ jej obecnego i potencjalnego zagospodarowania turystycznego:

- 1) ośrodki turystyczne (częściowo agroturystyczne) w ciągach dolinnych (m.in. Tanwi, Łady), tworzone na bazie harmonijnych, tradycyjnych wsi, w sąsiedztwie parków podworskich, małych zalewów na rzeczkach, zabytków i pamiątek historycznych,
- 2) ośrodki agroturystyczne oparte o malowniczo położone wsie, wzgórze, lasy, bagna, rozłogi pól,
- 3) trasy turystyczne: piesze, rowerowe, jeździeckie, punkty widokowe, ścieżki dydaktyczne; ponadto szlaki wiążące gminę z innymi atrakcjami w gminach sąsiednich.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1. Rys historyczny

Ślady - aczkolwiek nieliczne - działalności ludzkiej wskazują na to, że najstarsze osadnictwo koncentrowało się wyraźnie wzdłuż dolin rzecznych, zajmując stoki i kulminacje niewielkich piaszczystych wzniesień. Badania w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski wykazały jedynie istnienie śladów działalności człowieka i osadnictwa. W większości jest to nieliczny materiał krzemienisty oraz znikome znaleziska, świadczące o pojawianiu się tu ludzi od czasów osadnictwa paleolitycznego po wczesnośredniowieczne. Najciekawszymi niewątpliwie są trzy domniemane cmentarzyska kurhanowe, w Wólce (stan. 23/94-80), Sierakowie (stan. 29/94-80) i Harasiukach (stan. 9/94-81). W ich przypadku wskazane są przynajmniej archeologiczne badania o charakterze sondażowym, mogące uściślić charakter i datowanie stanowisk.

Wszystko to świadczy o tym, że okolice te nie należały do zbyt intensywnie zaludnionych w okresie wczesnośredniowiecznym i leżały na uboczu ówczesnych centrów osadniczych Lubelszczyzny.

Mieszkańców dolin rzek i wykarczowanych polan czy nawet leśnych ostępów część badaczy zalicza do Lasowiaków. Co prawda jako wschodnia granica Lasowiaków podawany jest zazwyczaj San, który miałby ich rozgraniczać od pokrewnej grupy Borowiaków, zamieszkujących leśne tereny Biłgorajszczyzny, ale wydaje się, że podział na Lasowiaków i Borowiaków nie ma w praktyce poważniejszego uzasadnienia. Warunki przyrodnicze i historyczne złożyły się na to, że mieszkańców puszczy po obu stronach Sanu należy uważać za jedną grupę etnograficzną o nieznacznie tylko zróżnicowanej kulturze. Na zróżnicowanie to wpłynęły niewątpliwie dopiero lata zaborów, kiedy interesujący nas obszar przecięty został na dwie części granicą polityczną, oddzielającą należącą do Austrii tzw. Galicję od Królestwa Kongresowego, wchodzącego w skład zaboru rosyjskiego. Powstanie granicy politycznej osłabiło z natury rzeczy wzajemne kontakty między Lasowiakami a ich sąsiadami z okolic Biłgoraja i Tarnobrodu, co sprzyjało wytworzeniu się po obu stronach granicy pewnych cech odrębnych. Na tle jednolitego pierwotnie krajobrazu kulturowego, obejmującego lesiste obszary po obu stronach Sanu, odcinają się pewnymi odrębnościami wsie leżące w sąsiedztwie tej rzeki, których mieszkańcy wyróżniali się od mieszkańców wsi leśnych swym wyższym poziomem kultury.

Jedną z takich osad był od początków swego powstania Krzeszów, lokalne centrum osadnicze wraz z obronnym wzgórzem zwanym Rotundą. Położony na samym pograniczu polsko-ruskim został zasiedlony już na przełomie XII i XIII wieku w trakcie drugiej fazy osadnictwa doliny Sanu i już od zarania swojego istnienia pełnił funkcję nadgranicznej warowni kontrolującej trakt handlowy z Małopolski na Ruś. Wkrótce też osada rozwinęła się w ważny dla okolic ośrodek osadniczy doliny dolnego biegu Sanu, stając się siedzibą starostwa niegrodowego (królewskiej). Nastąpiło to zapewne już po włączeniu do Korony przez króla Kazimierza Wielkiego ziemi przemyskiej i sanockiej, czyli tzw. Rusi Czerwonej po połowie XIV wieku.

Wiemy, że z końcem XIV wieku północno-wschodnie krańce Puszczy Sandomierskiej aż po rzekę Tanew, w tym starostwa krzeszowskie miał pod swoim zarządem Iwan Kustra z Krzeszowa, który był też starostą - tenutariuszem krzeszowskim. W 1427 roku król Władysław Jagiełło zmuszony był do zastawienia dóbr krzeszowskich, decydując się oddać je księciowi Ziemowitowi. W 1509 roku tenutariuszem dóbr krzeszowskich był kasztelan i starosta sandomierski Jakub z Szydłowca. W 1520 roku na sejmie bydgoskim dobra krzeszowskie wraz z zamkiem otrzymał w dzierżawę Spytek z Tarnowa w zamian za pożyczkę w wysokości 3 000 zł udzieloną królowi na wojnę z mistrzem krzyżackim.

Tereny te należały do ziem ruskich, chociaż określenie granicy państwa i diecezji krakowskiej przed powstaniem diecezji przemyskiej jest trudne, gdyż jej granice wschodnie były prawdopodobnie otwarte. Dopiero w ciągu XII-XIV wieku ustaliła się granica z diecezją łucką i chełmską, która w części wschodniej biegła basenem Wieprza za Czemiernikami, Biskupicami, Bychawą, Wysokiem, Gorajem i Potokiem do Sanu. W 1375 roku wyniesiony został Halicz do godności arcybiskupstwa - metropolii z podporządkowanymi biskupstwami

w Przemyślu, Włodzimierzu i Chełmie. Od strony Lubaczowa granica z diecezją chełmską biegła w kierunku zachodnim, pozostawiając po stronie przemyskiej parafię Łukową, Tarnogród i późniejszą parafię Huta Krzeszowska. W rejonie Biłgoraja i Huty Krzeszowskiej rozpoczynało się sąsiedztwo diecezji przemyskiej z krakowską a ta linia graniczna pokrywała się z polityczną granicą województwa sandomierskiego.

Tereny te należały pierwotnie do parafii Krzeszów, istniejącej już w 2 poł. XV wieku, której powtórnie erygował i fundację uposażył w 1509 roku król Zygmunt Stary. Uposażona pierwotnie przez króla parafia z biegiem lat - dzięki rodzinie Zamoyskich - powiększyła nadania ziemi. Do 1809 roku parafia krzeszowska należała do diecezji przemyskiej, przy czym w latach 1630-1746 wchodziła w skład dekanatu leżajskiego a po 1746 roku do tarnogrodzkiego.

W rękę Tarnowskich dobra krzeszowskie pozostawały do 1576 roku, kiedy to w wyniku sporu z Ossolińskimi na sejmie toruńskim zostały przyznane Marcinowi Ossolińskiemu, od którego w 1580 roku za zgodą króla Stefana Batorego odkupił je za 3 000 złp Jan Zamojski. W 1588 roku, na sejmie koronacyjnym Zygmunta III Krzeszów wraz z całym starostwem przekazany został na stałe Janowi Zamojskiemu i w 1589 roku ziemie te weszły w skład utworzonej Ordynacji Zamojskiej. W tym okresie starostwo krzeszowskie obok Krzeszowa stanowiły wsie Piskorowice, Kulno, Kulońska Wola, Biszczka, Korchów, Księżpol, Bukowina, Kamionka oraz miasto Tarnogród. Jan Zamojski, chcąc zapewnić sobie i swojej rodzinie pierwszorzędne stanowisko w państwie, dążył do zbudowania zasobnego majątku. Ekspansji terytorialnej dokonywał nie przebiegając w środkach, per fas et nefas. Za zasługi swoje dla Rzeczypospolitej kazał sobie solidnie płacić królewskzczyznami. Bliżej nieznanemu pamflicyście pisał o Zamoyskim: Więcej waząc przypodobanie królowi, nizeli swej ojczyzny pożytki, a własne mając na względzie, pomnażał je, ile mógł, bo niemało skarbów od króla do swojego domu wprowadził. Zaś Zofia Chodkiewiczowa w swym liście do męża, Jana Karola Chodkiewicza, stwierdziła: Zamoyski chudy był szlachcic, także Żółkiewski, a to panami, i to możnymi, z hetmaństwa ostali. Obok trzynastu rozległych królewskzczyzn, które poważnie powiększały stan posiadania Zamoyskiego, większość dóbr nabył on od najbliższych sąsiadów. Wykorzystując swoją pozycję w państwie, łamał bezwzględnie opór zubożałej szlachty. Najchętniej zabiegał o posiadłości zadłużone, które były łatwiejsze do zdobycia.

W 1589 roku utworzył Zamoyski z podstawowego trzonu swych dóbr Ordynację Zamojską. W swej strukturze prawno – ustrojowej i ekonomicznej była ona dziełem organicznie jednorodnym, samodzielnym i samowystarczalnym, pewnego rodzaju udzielnym księstwem w ramach Rzeczypospolitej. Miała też własną stolicę - miasto Zamość, własne niezależne sądownictwo – Trybunał Zamojski, własne siły militarne, nie podlegające zwierzchności hetmanów, własne rolnictwo, przemysł, rzemiosło i handel rozwijający się w sześciu miastach ordynackich a nawet własną wyższą uczelnię – Akademię Zamojską i własny ośrodek wydawniczy – drukarnię w Zamościu.

Podstawową zasadą działalności gospodarczej Jana Zamoyskiego była oszczędność. Kanclerz z żelazną dyscypliną przestrzegał prawidłowego wydawania pieniędzy. W dobrach Zamoyskich prowadzone były rejestry przychodów, rozchodów, bydła po folwarkach, wysiewu zboża itp.

Port krzeszowski dostosowany do spławu zboża i innych produktów stał się wkrótce głównym portem rzeczonym Ordynacji. Obsługiwał starostwo krzeszowskie a później południowo-zachodnie rubieże Ordynacji. Obsługa portu i spławu rzecznoego wymagała specyficznego zawodu flisaka. W Krzeszowie zajmowali się flisactwem mieszkańcy osady – chrześcijanie oraz chłopci z okolicznych wsi. Ludność zajmowała się także szkutnictwem, albowiem do końca XVIII stulecia Krzeszów był ważnym ośrodkiem przemysłu szkutniczego. Jednakże podstawowymi zajęciami ludności Krzeszowa i okolic obok flisactwa był drobny handel oraz – w mniejszym stopniu - rolnictwo. Drobny handel, skupiony w rękach żydowskich nastawiony był głównie na obsługę ludności okolicznych wsi. Na terenach tych spotykamy się także ze śladami kuźnictwa i hutnictwa. Znaczny odsetek mieszkańców tych ziem stanowiła ludność ruska. Dla niej to - wraz z rozwojem osady - obok istniejącej już przynajmniej od stulecia parafii rzymsko-katolickiej jeszcze przed 1589 rokiem, może nawet w XV stuleciu powstała parafia prawosławna. Początkowo prawosławna (od 1692 roku greko-katolicka) parafia w

Krzeszowie należała do diecezji przemyskiej i dekanatu tarnogrodzkiego. Od 1809 roku znalazła się w granicach greko-katolickiej diecezji chełmskiej i dekanatu tarnogrodzkiego a po likwidacji Unii w chełmsko-warszawskiej diecezji prawosławnej i nowoutworzonym dekanacie biłgorajskim. Od 1905 roku w nowopowstałej diecezji chełmskiej, która formalnie rozwiązana została w 1923 roku. Kanonicznie greko-katolickie biskupstwo chełmskie podlegało od 1807 roku unickiej metropolii lwowsko-halickiej z siedzibą we Lwowie, a od 1830 roku bezpośrednio Rzymowi.

Znaczenie i rola Krzeszowa dla okolic wzrosła, gdy w 1641 roku z inicjatywy Katarzyny z ks. Ostrogskich Zamoyskiej, wdowy po kanclerzu Tomaszu Zamoyskim osada otrzymała na mocy dekretu króla Władysława IV Wazy magdeburskie prawa miejskie. Miasto otrzymało m. in. przywilej na targi każdego dnia w dzień sobotni, później przesunięte na wtorki i piątki, jarmarki zaś dwa razy na rok na św. Stanisława 8 maja i na św. Andrzeja Apostoła 30 listopada, od 1744 roku dodatkowo w dniu św. Jana Chrzciciela 24 czerwca, na Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny 15 sierpnia oraz św. Tomasza 21 grudnia. W połowie XIX wieku jarmarki odbywały się 19 marca, 8 czerwca, 16 sierpnia, 8 września i 18 października.

W lipcu 1624 roku starostwo krzeszowskie zostało spustoszone najazdem Tatarów pod wodzą Kantymira Murzy. W 1648 roku tereny te zostały złupione przez Kozaków Chmielnickiego. Nie oszczędziły tych ziem wydarzenia z czasów szwedzkiego Potopu, gdy około 25 marca 1656 roku w okolicy Krzeszowa i Kopek przechodził główny nurt wycofujących się wzdłuż Sanu wojsk króla szwedzkiego Karola X Gustawa, wypieranych przez Stefana Czarnieckiego. W tym bowiem czasie w okolicach Krzeszowa, głównie wzdłuż Sanu operowały silne oddziały partyzantów, rekrutujące się z okolicznych chłopów i flisaków. Tereny te zostały zapewne złupione także przez wojska księcia siedmiogrodzkiego Jerzego II Rakoczego w 1657 roku, stacjonujące w okolicy Rudnika.

Ziemie te zostały ponownie spustoszone przez Tatarów w 1672 roku, potem plądrowane były przez Moskali w trakcie trzeciej wojny północnej w latach 1709-10. W listopadzie 1715 roku przechodziły tędy oddziały konfederatów tarnogrodzkich dowodzonych przez marszałka Ledóchowskiego, tereny te były też widownią walk w czasie konfederacji barskiej.

Zniszczenia wojenne, kataklizmy i liczne epidemie wyniszczały te regiony, ich znaczenie malało, zwłaszcza gdy w wyniku rozbiorów dotychczasowe centrum osadnicze jakim był Krzeszów stał się peryferyjnym miasteczkiem na pograniczu rosyjsko-austriackim.

Po I rozbiorze, od 1772 roku ziemie te znalazły się w zaborze austriackim, w tzw. Królestwie Galicji i Lodomerii, w cyrkule bełskim (z siedzibą w Zamościu) i dystrykcie ulanowskim, od 1775 roku w dystrykcie biłgorajskim a od 1776 roku w dystrykcie tomaszowskim. Po likwidacji w 1782 roku dużych cyrkułów i zmianie dotychczasowych dystryktów na cyrkuły ziemie te weszły w obręb cyrkułu zamojskiego.

W wyniku rozbiorów dobra ordynackie podlegały działaniu dwu odrębnych, z gruntu różnych systemów władzy politycznej. Mimo zachowania wspólnych dla całego latyfundium rządów ekonomicznych sztuczne rozczłonowanie majątku następczo nie lada trudności, zwłaszcza gdy idzie o regulowanie świadczeń państwowych i pobór rekruta.

W końcowych dekadach XVIII wieku, zwłaszcza za rządów ordynatów Andrzeja Zamoyskiego i jego syna Aleksandra intensywnie zabrano się do zakładania nowych osad. Szczególne zainteresowanie powołaniem do życia nowych wsi wykazał komisarz dóbr Joachim Owidzki. Prawdopodobnie jemu przypisać należy powstanie wielu nowych osad wiejskich w tym czasie. Niezależnie od zorganizowanej działalności osadniczej właścicieli Ordynacji, poważnym elementem osadotwórczym na terenie tych dóbr byli budziarze, zwani także „ludźmi lasowymi”. Częstym wędrownikom budziarzy z miejsca na miejsce towarzyszyło zanikanie i powstawanie nowych siedzib, osad - efemeryd. Właśnie ta nietrwałość osad budziarskich, zresztą nie tylko budziarskich, stwarza trudności w ustaleniu dokładnej ilości wsi w Ordynacji.

W kluczu krzeszowskim dóbr Ordynacji w 1783 roku istniały - poza Krzeszowem - wsie Bystre, Hucisko, Huta Krzeszowska, Kamionka, Krzeszów Dolny, Krzeszów Górny, Ruda Dymarska, Sieraków, Suszki i Żuk a w 1799 roku Bystre, Gozd, Hucisko z folwarkiem i karczmą, Huta Krzeszowska, Kamionka z folwarkiem i karczmą, Krzeszów Dolny z folwarkiem, Krzeszów Górny z karczmą, Sieraków z dwoma folwarkami, dwoma austeriami, czterema karczmami i pięcioma młynami, Suszki i Żuk.

W 1776 roku powstała parafia w Hucie Krzeszowskiej, poprzednio należącej do parafii krzeszowskiej. Została ona uposażona przez Zamoyskich (ziemie, drzewo opałowe). Początkowo należała, podobnie jak parafia krzeszowska do dekanatu tarnogrodzkiego, a dopiero później do biłgorajskiego. W 1809 roku tereny gminy znalazły się w granicach Księstwa Warszawskiego, w departamencie lubelskim i powiecie tarnogrodzkim. Od 1815 roku były w granicach Królestwa Polskiego, w województwie lubelskim, obwodzie zamojskim (z siedzibą w Janowie) i okręgu tarnogrodzkim. Od 1837 roku znalazły się w guberni lubelskiej a od 1842 roku w powiecie zamojskim (z siedzibą w Janowie) i okręgu tarnogrodzkim.

Po powstaniu styczniowym władze carskie przeprowadziły gruntowną reorganizację podziału administracyjnego Królestwa. W jej wyniku gubernie podzielono na mniejsze niż dotychczasowe powiaty, z których wyłoniono nowy twór administracyjny – gminę. W ten sposób od 1867 roku Krzeszów, pozbawiony ustroju miejskiego stał się siedzibą gminy wiejskiej administrowanej przez wójta w nowoutworzonym powiecie biłgorajskim, pozostając w granicach guberni lubelskiej. Północne tereny gminy znalazły się w gminie Sól, środkowa część w gminie Huta Krzeszowska. Od 1912 roku południowa i wschodnia część powiatu biłgorajskiego znalazły się w nowoutworzonej guberni chełmskiej.

4.2. Krajobraz kulturowy

Na terenie gminy nie wykształciło się żadne miasto. Osadnictwo występuje tylko w formie wsi, których jest ponad dwadzieścia.

Na obszarze dzisiejszej Gminy Harasiuki najpierw rozwinęły się osady o charakterze przemysłowym, założone w celu zagospodarowywania zasobów leśnych. Wokół tych osad, na polanach powstałych wskutek trzebień lasów, wzdłuż puszczańskich szlaków komunikacyjnych zakładano z czasem mniejsze osady i przysiółki, z których rozwinęły się dzisiejsze wsie. Warunki naturalne wpływały na rozplanowanie i kształt wsi. Starsze miejscowości miały układy mniej lub bardziej regularne, o niwowym układzie pól. Przeważał typ zabudowy określany jako „ulicówka”, wzbogacony licznymi, rozrzuconymi pod lasem przysiółkami i osadami jednodworcznymi.

Plaskie i lekko sfalowane ukształtowanie oraz duże zalesienie terenu powoduje, że brak jest dużych, otwartych przestrzeni widokowych. Położone na otwartych polanach miejscowości są widoczne jedynie z odległości uwarunkowanej ich rozległością. W zasadzie tylko zabudowa Huty Krzeszowskiej z zespołem drewnianego kościoła parafialnego jest dość dobrze wyeksponowana w krajobrazie.

Przeprowadzona analiza wartości krajobrazu kulturowego pozwala na kilka ogólnych spostrzeżeń. W zdecydowanej większości wydzielonych obszarów określono typ krajobrazu jako naturalno – kulturowy (tereny zabudowane) lub naturalny (tereny pozbawione zabudowy).

Obszar charakteryzuje się historyczną jednorodną bądź wielowarstwową zabudową i czytelnymi układami urbanistycznymi. Trzeba podkreślić, że tak niewielkie zróżnicowanie krajobrazu kulturowego jest odzwierciedleniem sytuacji, w której na terenie gminy nie nastąpiła degradacja jego walorów. Nie zauważono ani obszarów zdewastowanych krajobrazowo ani obiektów wyraźnie dysharmonizujących z otoczeniem. Decyduje o tym stosunkowo znaczna ilość zachowanej zabudowy drewnianej, a tam gdzie jej już nie ma, utrzymywanie właściwej skali nowej zabudowy. Wsie charakteryzują się dość regularnymi układami co pozwoliło na uniknięcie chaosu w ich rozplanowaniu. Pozytywnej ocenie krajobrazu kulturowego sprzyja ponadto brak przekształceń powodowanych przez wielki przemysł, który na terenie gminy Harasiuki nie występuje.

Ten rolniczy krajobraz kulturowy jest aktualnie zagrożony, co jest spowodowane zarzuceniem uprawy ziemi (z powodu nieopłacalności), a także bezrobociem i wyludnianiem się wsi. W celu ochrony krajobrazu kulturowego należy zachować istniejące naturalne elementy krajobrazu obejmując je ochroną oraz zwrócić uwagę na nowo powstające budynki i próby zmian powierzchni ziemi tak, aby jak najmniej ingerowały w krajobraz.

4.3. Zasoby ochrony konserwatorskiej

4.3.1. Obiekty objęte ochroną

Na terenie gminy Harasiuki znajduje się kilkanaście obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków. Zostały oznaczone na rysunkach studium jako „Obiekty wpisane do rejestru zabytków”, oraz „Obszary wpisane do rejestru zabytków” oznaczone na Załączniku Nr 2.

Tabela 4.3.1 Obiekty w rejestrze zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków położone w gminie Harasiuki

Lp.	Obiekt	Numer rej.	Miejscowość
1.	cmentarz wojenny z 1939 r. , przy drodze Banachy - Huta Krzeszowska	344/A z 19.10.1989	Banachy
2.	cmentarz wojenny z 1939 r	A-702 z 19.10.1989	
3.	mogiła powstańca 1863 r.,	516/A z 24.05.1993	
4.	cmentarz wojenny z I i II wojny światowej	A -703 z 19.10.1989	Harasiuki
5.	zbiorowa mogiła wojenna, 1944	515/A z 24.05.1993	
6.	cmentarz wojenny z I wojny światowej	479/A z 8.06.1992	Hucisko
7.	zespół kościoła parafialnego, w tym: - kościół p.w. Świętego Krzyża, drewn., 1776 - dzwonnica, drewn., k. XVIII - cmentarz kościelny	A -683 z 25.11.1966 oraz z 20.05.1977	Huta Krzeszowska
8.	cmentarz par. (część najstarsza), XIX	401/A z 19.10.1989	
9.	cmentarz wojenny z II wojny światowej	405/A z 19.10.1989	
Zespół budynków drewnianych „Zagroda Kowalska”:			
10	dom (przeniesiony z Ryczek nr 26), 1930, 1999	603/A z 22.10.1998	Krzeszów Górny
11.	kuźnia, 1947, 2002	A-990 z 7.11.2012	
12.	stodoła, k. XIX, 1931	nr rej.: jw.	
13.	cmentarz wojenny z I wojny światowej (w lesie)	406/A z 19.10.1989	Pęk

14.	młyn wodny, drewn., pocz. XX	689/A z 17.05.1975 oraz 183/A z 6.07.1977 (przeniesiony → MWL Lublin)	Sieraków
15.	cmentarz wojenny z I i II wojny światowej	A- 701 z 24.05.1993	Wólka

Źródło: Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków - stan na 31 marca 2019 r. NID.

Wyżej wymieniony wykaz i zestawienie obiektów oraz stref objętych ochroną są listami otwartymi, które mogą ulec zmianie w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w wyniku kolejnych analiz.

4.3.2. Stanowiska archeologiczne

Na terenie Gminy Harasiuki znajduje się kilka stanowisk archeologicznych będących świadectwem wielowiekowego osadnictwa. Stanowią one świadectwo obecności osiedli ludzkich na przestrzeni wieków. Spośród zabytków archeologicznych największe znaczenie dla odtworzenia historii miejscowego osadnictwa mają osady. Wszystkie zaewidencjonowane stanowiska podlegają ochronie prawnej.

Stanowiska archeologiczne zostały oznaczone na rysunkach studium jako „Orientacyjne granice stanowisk archeologicznych”.

4.3.3. Gminna Ewidencja Zabytków

Wykaz zabytków architektury i budownictwa na terenie gminy Harasiuki, figurujących w gminnej ewidencji zabytków:

Banachy

- 1) Kapliczka, drewn. pocz. XX w.
- 2) Kapliczka, drewn. 1 ćw. XX w.
- 3) Krzyż przydrożny z fig. Chrystusa, drewn. k. XIX w.
- 4) Kapliczka, drewn. 2 poł. XIX w.
- 5) Krzyż przydrożny, drewn. pocz. XX w.
- 6) Cmentarz wojenny z II wojny światowej przy drodze Banachy -Huta Nowa
- 7) Cmentarz żołnierzy poległych w 1939 r.
- 8) Mogiła powstańców styczniowych 1863 r.

Gózd Huciański

- 1) Kaplica, drewn. pocz. XX w.

Harasiuki

- 1) Kapliczka, drewn. 1861 r.
- 2) Chałupa nr 133, drewn. 1 ćw. XX
- 3) Chałupa nr 134, drewn. 1 ćw. XX
- 4) Mogiła zbiorowa ludności cywilnej z II wojny światowej
- 5) Cmentarz wojenny z I i II wojny światowej

Hucisko

- 1) Kapliczka, drewn. k. XIX w.
- 2) D. Szkoła Podstawowa, mur. I ćw. XX w.
- 3) Cmentarz wojenny z I wojny światowej

Huta Krzeszowska

- 1) Kapliczka przy szkole, drewn. XIX w.

- 2) Kapliczka, ul. Janowska, drewn. XIX w.
- 3) Kapliczka, ul. Pintala, drewn. pocz. XX w.
- 4) Zespół kościoła par. p.w. Podwyższenia Krzyża Św.
 - a) kościół, drewn, 1766, rozbud. 1852
 - b) dzwonnica, drewn. 2 poł. XIX w.
 - c) ogrodzenie cm. przykościelnego z kapliczkami, mur./ met. 1 ćw. XX w.
 - d) d. plebania, drewn., 1905 r.
 - e) kapliczka przy ogrodzeniu kościoła, mur. 1925 r.
- 5) D. urząd gminy, ob. Sklep spożywczy, drewn. 1933 r.
- 6) Cmentarz parafialny, XIX w.
- 7) Cmentarz wojenny z II wojny światowej

Huta Nowa

- 1) Kapliczka, drewn. pocz. XX w.
- 2) Kapliczka drążona w kłodzie, drewn. XIX w.
- 3) Chałupa obok nr 59, drewn. pocz. XX w.

Huta Podgórna

- 1) Krzyż wotywny przy drodze do Szeligi, kam. XIX w.
- 2) Kapliczka przy drodze do Szeligi, drewn. pocz. XX w.

Huta Stara

- 1) Kapliczka, drewn. pocz. XX w.
- 2) Chałupa nr 14, drewn. pocz. XX w.
- 3) Chałupa nr 16, drewn. 2 poł. XIX w.
- 4) Chałupa nr 20, drewn. 1 ćw. XX w.

Krzeszów Górny

- 1) Kapliczka, mur. pocz. XX w.
- 2) Zagroda kowalska,
 - a) dom, drewn. ok. 1930 r., z Ryczek
 - b) kuźnia, drewn, 1948r. , z Krzeszowa Górnego
 - c) kapliczka, drewn., 1861 z Harasiuk
 - d) stodoła, drewn., koniec XIX w., z Krzeszowa Górnego

Łazory

- 1) Kapliczka, drewn. k. XIX w.

Maziarnia

- 1) Kapliczka, mur. XIX/XX w.
- 2) Kapliczka, drewn. pocz. XX w.
- 3) Chałupa nr 17, drewn. 1 ćw. XX w.
- 4) Chałupa nr 63, drewn. pocz. XX

Nowa Wieś

- 1) Kapliczka, mur. pocz.)0(w.
- 2) Chałupa nr 2, drewn. XIX w.
- 3) Chałupa nr 30, drewn. XIX w.

Pęk

- 1) Cmentarz wojenny z I wojny światowej

Rogóżnia

- 1) Chałupa nr 1, drewn. pocz. XX w.

Ryczki

- 1) Mogiła żołnierzy Armii Radzieckiej z 1944 r.,

Szeliga

- 1) Kapliczka, drewn. pocz. XX w.
- 2) Mogiła zbiorowa partyzantów polskich i radzieckich z 1944 r.,

Wólka Kuszyńska

- 1) Cmentarz wojenny z I i II wojny światowej

5. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ OKREŚLONE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANICE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015 poz. 774) Sejmiki poszczególnych województw uchwalą audyty krajobrazowe w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do dnia 11 września 2018 r.

Klasyfikację krajobrazów i metodologię audytu określić określono w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. W związku z tym na obszarze województwa podkarpackiego na chwilę obecną nie obowiązuje audyt krajobrazowy, natomiast termin jego opracowania w związku z późniejszym wejściem w życie rozporządzenia uległ wydłużeniu.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA

6.1. Szkolnictwo

Na terenie gminy funkcjonują obecnie następujące placówki oświatowe:

- 1) Publiczna Szkoła Podstawowa w Harasiukach z siedzibą Harasiuki 106,
- 2) Publiczna Szkoła Podstawowa w Hucie Krzeszowskiej z siedzibą Huta Krzeszowska, ul. Długa 6,
- 3) Publiczna Szkoła Podstawowa w Goździe z siedzibą Gózd 48,
- 4) Publiczna Szkoła Podstawowa w Hucisku z siedzibą Hucisko 76A,
- 5) Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzeszowie Górnym z siedzibą Krzeszów Górny 109,

Ponadto w gminie Harasiuki funkcjonują 2 oddziały przedszkolne przy:

- 1) Publicznej Szkole Podstawowej w Harasiukach z siedzibą Harasiuki 106,
- 2) Publicznej Szkole Podstawowa w Hucie Krzeszowskiej z siedzibą Huta Krzeszowska, ul. Długa 6,

6.2. Zasoby kulturowe

Rozwojem kultury patronuje Gminny Ośrodek Kultury (GOK) w Harasiukach, Harasiuki 112a. Jednocześnie Gmina Harasiuki posiada wciąż zbyt niską aktywność społeczną mieszkańców, ściśle związaną z niewystarczającym poziomem uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Jednocześnie na terenie gminy odbywa się kilka rodzajów imprez kulturalnych, m.in.:

- 1) Dożynki Gminne,
- 2) Festiwal "Grzyby Harasiuki".
- 3) Festyny rodzinne

Gminny Ośrodek Kultury w Harasiukach przy GOK-u działają zespoły ludowe:

- 1) zespół obrzędowy z Sierakowa – dorosłe osoby, przeważnie członkinie Koła Gospodyń Wiejskich,
- 2) kapela ludowa,
- 3) zespół dziecięcy, taneczno – wokalny „Wiolinki”,
- 4) zespół kolędowy „Herody” z Łazor (działa w okresie świąteczno – noworocznym),
- 5) zespół instrumentalny muzyki młodzieżowej.

Ponadto na terenie gminy w Krzeszowie Górnym znajduje się skansen tzw. Zagroda Lasowiacka. Powstał z trzech budynków przeniesionych z okolicznych wiosek pod koniec lat 90 - tych. Zagrodę stanowi trzy budynki: chałupa (dom), kuźnia i stodoła. Zagroda została odbudowana od podstaw metodą tradycyjną osadzona na kamieniach, otoczona płotem z drewna dartego zwanego drankami. Dom mieszkalny stanowią trzy izby: sień, komora, izba duża.

Na terenie gminy znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna w Harasiukach, działająca jako instytucja kultury. Obejmuje swym zasięgiem głównie mieszkańców gminy Harasiuki. Z placówki korzystają również mieszkańcy innych pobliskich gmin. Biblioteka jest jedyną placówką biblioteczną na terenie gminy.

6.3. Stowarzyszenia

Na terenie gminy Harasiuki funkcjonuje 7 stowarzyszeń i związków członkowskich:

- 1) Stowarzyszenie „Naszym Dzieciom” w Harasiukach 112a,
- 2) Podkarpacka Sieć Szerokopasmowa z Siedzibą w Rzeszowie,
- 3) Gminny Związek "Tanew" w Biłgoraju,
- 4) Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej",
- 5) Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych,
- 6) Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- 7) Związek Gmin Ziemi Niżańskiej.

6.4. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Harasiuki znajdują się podstawowe jednostki służby zdrowia, są to:

- 1) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Harasiukach;
- 2) Gminny Ośrodek Zdrowia w Hucie Krzeszowskiej;
- 3) Apteka nad Tanwią w Harasiukach,
- 4) Punkt Apteczny w Hucie Krzeszowskiej.

W przypadku specjalistycznych badań lub hospitalizacji, pacjenci kierowani są do szpitali w Nisku, Biłgoraju lub Janowie Lubelskim.

6.5. Sport i turystyka

Ilość sali sportowych, boisk sportowych, wyposażonych w profesjonalny sprzęt sportowy oraz ich dostępność sprawiły, że na chwilę obecną sport jest umiarkowanie rozwinięty na terenie gminy.

Baza sportowo-rekreacyjna gminy Harasiuki:

- 1) Sala sportowa w Hucie Krzeszowskiej,
- 2) Hala sportowa w Harasiukach,
- 3) Kompleks Sportowy „Moje Boisko Orlik 2012” w Harasiukach,
- 4) Boisko wielofunkcyjne w Krzeszowie Górnym,
- 5) Sala sportowa w Krzeszowie Górnym,
- 6) Boisko sportowe w miejscowości Hucisko

Turystyka na terenie gminy odgrywa obecnie niewielką rolę w gospodarce, pomimo sprzyjających warunków naturalnych, wynikających przede wszystkim z nieskażonego środowiska przyrodniczego, atrakcji krajobrazowych w postaci Doliny Tanwi oraz zasobów o wartościach zabytkowych. Obecnie na terenie gminy jest kilka gospodarstw agroturystycznych, które oferują miejsca noclegowe.

6.6. Pozostałe instytucje

W Gminie Harasiuki zlokalizowany jest Dzielnicowy Posterunek Policji w Harasiukach. Ponadto instytucjami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe w gminie są:

- 1) OSP Banachy,
- 2) OSP Gózd,
- 3) OSP Harasiuki,
- 4) OSP Hucisko,
- 5) OSP Huta Krzeszowska,
- 6) OSP Huta Nowa,
- 7) OSP Huta Podgórna,
- 8) OSP Krzeszów Górny,
- 9) OSP Łazory,
- 10) OSP Maziarnia.

6.7. Działalność gospodarcza, bezrobocie

Sytuacja gospodarcza w gminie w sektorze działalności pozarolniczej jest trudna. Na terenie praktycznie nie ma żadnych większych przedsiębiorstw, które dawałyby zatrudnienie tutejszej ludności. Większe zakłady pracy znajdują się w sąsiednich miastach. Okresem kryzysowym były lata 2008-2013 w którym miały miejsce wydarzenia związane z upadkiem strategicznego zakładu ceramicznego, będą dającego podstawę utrzymania wielu rodzin w gminie.

Rozwój przedsiębiorczości w gminie Harasiuki nie odbiega od tendencji charakterystycznych dla całego województwa podkarpackiego. Wiele osób podejmuje próby prowadzenia działalności gospodarczej, niestety trudne warunki ekonomiczne – wysoka konkurencja, brak rynków zbytu, wysokie koszty kredytów a często położenie gminy z dala od wielkich ośrodków społeczno-gospodarczych (jak np. Rzeszów czy Lublin) zmuszają je do rezygnacji.

Większość firm prywatnych działających na terenie gminy to podmioty prowadzące jednoosobowe działalności gospodarcze. W 2018 r. na terenie gminy funkcjonowało 230 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.

Najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą stanowiły w 2018 r. firmy wg sekcji PKD 2007 związane z:

- 1) Budownictwem – 69 firm,
- 2) Handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 75 firm,
- 3) Transportem i gospodarką magazynową – 22 firmy,
- 4) Przetwórstwo przemysłowe – 13 firm,
- 5) Działalnością profesjonalną, naukową i techniczną – 10 firm.

W przypadku osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 są to w większości jednostki związane z:

- 1) Administracją publiczną i obroną narodową – 12 jednostek,
- 2) Pozostałą działalnością usługową oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 11 jednostek,
- 3) Edukacją – 9 jednostek.

Gmina Harasiuki jest gminą typowo rolniczą, gdzie główne źródła utrzymania to dochody z rolnictwa. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy jest słabo rozwinięty. Tylko kilka procent ludności znajduje zatrudnienie w zakładach i instytucjach. Na terenie gminy występuje niewielka liczba przedsiębiorstw, są to zazwyczaj mikro przedsiębiorstwa jedno lub kilku osobowe, gdzie oprócz właściciela zatrudnienie znajdują też czasem członkowie jego rodziny. W większości są to małe sklepy z podstawowymi artykułami spożywczymi, przemysłowymi i małą gastronomią. Brakuje przedsiębiorstw produkcyjnych, które zatrudniałyby większą ilość osób.

W gminie Harasiuki podstawową dziedziną gospodarki pozostaje rolnictwo, które jednak jest mało efektywne, co wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków glebowych, a więc bardzo słabej przydatności gleb do użytkowania rolniczego. Poważnym ograniczeniem jest rozdrobnienie rolnictwa, co poważnie ogranicza możliwości jego rozwoju w modelu klasycznym. Jednak zwłaszcza to drugie ograniczenie może być też pewną szansą w kontekście nowych trendów jego rozwoju takich jak zyskująca moda na produkty pochodzące z obszarów o nieskażonym środowisku. Ta forma produkcji nie jest na razie rozwinięta w naszym kraju, niemniej jednak obserwując się trendy europejskie może być perspektywnym źródłem dochodów przynajmniej dla części społeczności lokalnej.

6.8. Ekologiczne przesłanki dalszego rozwoju działalności gospodarczej w gminie

Celem społecznym i ekonomicznym jest znalezienie kierunku aktywizacji rolnictwa, źródeł utrzymania dla ludności wiejskiej w sytuacji trudności ekonomicznych sektora rolnego i niewielkiej chłonności gminnego rynku pracy.

Na terenie gminy Harasiuki dominują gleby klasy V-VI, które nie są korzystne dla rozwoju rolnictwa. Coraz częściej, za wyjątkiem południowej części gminy można zaobserwować zjawisko zaprzestania uprawy ziemi (odłóg). Dlatego, też w toku inwentaryzacji wyłoniono szereg czynników przestrzennych, wskazanych poniżej mogących mieć wpływ na dalszy rozwój gminy. Są to:

- 1) Atrakcyjne położenie wśród lasów,
- 2) Potencjał surowców naturalnych (gliny, piaski, leśne runo),
- 3) Atrakcyjne obiekty i tereny rekreacyjne do gospodarczego wykorzystania,
- 4) Dostępność terenów nadających się pod inwestycje,
- 5) Dobra dostępność komunikacyjna gminy,
- 6) Dobrze wypromowana impreza gmina "Harasiuki-grzyby",
- 7) Optymalna infrastruktura techniczna,
- 8) Brak w otoczeniu gminy uciążliwych zakładów przemysłowych,
- 9) Pozostałe Uwarunkowania turystyczne wymienione w Podrozdziale 3.10.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU WŁASNOŚCI TERENÓW

Powierzchnia gruntów gminnych w 2018 r. wynosiła ok. 286,3 ha w tym ok. 22,9 ha powierzchni dróg.

Na podstawie analizy lokalizacji terenów komunalnych można stwierdzić, iż zasoby te są nieliczne. W związku z tym nieznacznie wpływają na kształtowanie polityki przestrzennej gminy.

Pojedyncze działki gminne posiadają większą powierzchnię. Są to tereny w miejscowości Łazory, Huta Nowa oraz Gózd, które są niezainwestowane. W większości stanowią one tereny wskazane urbanizacji. Ponadto koncentracja ww. terenów komunalnych, oraz ich lokalizacja na terenach wskazanych do zabudowy oraz znaczny areal dają możliwości prowadzenia aktywnej polityki przestrzennej przez Radę i Wójta w zakresie terenów inwestycyjnych.

Z analizy terenów własności Skarbu Państwa wynikają, iż zasoby terenów Skarbu Państwa są znacznie większe w porównaniu z komunalnymi. W części centralnej, północnej oraz południowo-zachodniej znajdują się działki o dużych arealach, stanowiące kompleksy leśne oraz pojedyncze działki w postaci cienkich smug znajdujących się na terenach łąk, pastwisk oraz w dolinach rzek. Z punktu kształtowania polityki przestrzennej są to obszary wyłączone oraz z ograniczoną możliwością wprowadzania zabudowy.

Pozostałe działki stanowiące własność komunalną lub Skarbu Państwa (w przyszłości po przeprowadzeniu komunalizacji) wolne od zabudowy i położone na obrzeżach dzisiaj zurbanizowanych terenów są nieliczne. Tak więc w tym zakresie, ich lokalizacja i udział w ogólnej strukturze własności stanowi znikome uwarunkowanie dla przyszłego zagospodarowania przestrzennego gminy.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

8.1. Zagrożenie powodziowe

W obszarze gminy zagrożenie powodziowe występuje w środkowej części gminy, stanowiącej terasę zalewową rzeki Tanwi oraz jej dopływu - Łady. Doliny rzeczne tworzą w tym rejonie płaskie obniżenie o wysokościach 164-170,3 m n.p.m. w części obszarów miejscowości: Łazory, Harasiuki, Derylaki, Sieraków oraz Żuk Nowy.

Status obszarów szczególnego zagrożenia powodzią został uregulowany w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne. Zgodnie z tym przepisem, obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy określone w ustawie Prawo wodne są:

- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- 2) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- 3) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 własność wysp i przymulisk powstałych w sposób naturalny, stanowiące działki ewidencyjne,
- 4) pas techniczny.

Na mapie uwarunkowań oprócz punktów 1-2 zostały naniesione również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego ($Q=0,2\%$).

Na innych fragmentach obszaru gminy Harasiuki, poza dolinami rzek występuje problem okresowych podtopień. Ponadto występują tu również dwa inne rodzaje wezbrań powodziowych:

- 1) powódzie roztopowe,
- 2) powódzie opadowo-nawalne.

Powodzie roztopowe, mające miejsce głównie w marcu i kwietniu, spowodowane są tajaniem pokrywy śnieżnej i powstawaniem zatorów (stany wysokie rzek). Powodzie typu opadowo-nawalnego, występujące głównie w lipcu i w sierpniu, związane są z deszczami o dużej intensywności lub o charakterze nawalnym.

8.2. Zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych

W gminie Harasiuki nie występują udokumentowane zagrożenia związane z osuwaniem się mas ziemnych.

8.3. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego

Za bezpieczeństwo publiczne w gminie Harasiuki odpowiada Dzielnicowy Posterunek Policji w Harasiukach oraz Komenda Powiatowa Policji w Nisku.

Za ochronę przeciwpożarową odpowiada Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nisku. W gminie funkcjonuje ponadto 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

Zagrożenie pożarowe stwarza zwartość zabudowy budynków drewnianych i budynków o pokryciu łatwopalnym. Na terenach leśnych w rejonach zagrożonych pożarami przestrzennymi prowadzony jest monitoring zagrożeń, sprawowany przez służby nadleśnictw będących w kontakcie z jednostkami straży pożarnej. Do tego celu wykorzystywane są wieże obserwacyjne.

9. UWARUNKOWANIA WNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

W gminie Harasiuki nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, WYZNACZONYCH TERENÓW GÓRNICZYCH ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Gmina Harasiuki jest słabo zasobna w złoża kopalin pospolitych. Na obszarze gminy udokumentowano jedno złożo surowców naturalnych znajdujące się na dwóch polach:

Tabela 3.3. Udokumentowane złoża na terenie gminy Harasiuki

Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Zasoby -geologiczne bilansowe	Kopalina	Powierzchnia
Harasiuki	Z – złożo, z którego wydobyte zostało zaniechane	5 034 tys. t	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	21,8920 ha

Źródło: Opracowanie własne podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2018 r. oraz Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych "Midas".

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

11.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu komunikacji

Układ dróg na obszarze gminy stanowią drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Głównym elementem układu drogowego realizującym zewnętrzne powiązania gminy Harasiuki jest droga wojewódzka Nr 858 zapewniająca połączenie siedziby gminy z Biłgorajem, oraz drogi powiatowe Nr 1069R łącząca Harasiuki z Krzeszowem i następnie drogą wojewódzką z siedzibą powiatu w Nisku, oraz droga Nr 1045R która łączy Harasiuki z Janowem Lubelskim.

Układ drogowy na terenie gminy jest dostosowany do istniejącego ciągu zabudowy. Zaletą istniejącego układu drogowego gminy Harasiuki jest przejrzysty układ dróg powiatowych, dzięki któremu gmina ma połączenie z drogą krajową Nr 19, Nr 77 oraz Nr 74, a także z ośrodkami gminnymi sąsiadujących gmin (Janów Lubelski, Biłgoraj, Jarocin, Krzeszów, Ulanów, Potok Górny, Biszczka).

Tabela 12.1 Wykaz dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy Harasiuki

Numer drogi	Przebieg	Długość odcinka (km) w gminie Harasiuki	Rodzaj nawierzchni
Droga wojewódzka			
858	Zarzecze-Biłgoraj-Zwierzyniec-Szczebrzeszyn	14,15	Utwardzona
Drogi powiatowe			
1041R	Zdziary - Huta Krzeszowska	7,13	Utwardzona
1045R	Janów Lub. - Harasiuki	4,13	Utwardzona
1046R	Huta Podgórna - Huta Stara	2,20	Utwardzona
1047R	Huta Krzesz. - Ciosmy	5,43	Utwardzona
1048R	Wołoszyny - do dr. 858	13,14	Utwardzona
1067R	Bidaczów Stary - Łazory	7,32	Utwardzona
1066R	Gózd Lipiński - Harasiuki	6,23	Utwardzona
1065R	Harasiuki - Lipiny	1,83	Utwardzona
1068R	Wólka - Pólsieraków	3,14	Utwardzona
1069R	Od dr.858- Krzeszów	7,63	Utwardzona
1070R	Bieliny - Nowa Wieś	6,96	Utwardzona
1072R	Podolszynka Ord.-Lipiny.	5,39	Utwardzona

Źródło: Zestawienie Dróg Powiatowych Powiatu Nizańskiego

Tabela 12.2 Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Harasiuki

Numer drogi	Przebieg	Długość ogółem (km)	Rodzaj nawierzchni
102101R	Maziarnia - Pęk	0,463	Utwardzona

102102R	Huta Podgórna - Szeliga	4,193	Utwardzona
102103R	Maziarnia - Gózd	2,399	Utwardzona
102104R	Gózd	3,061	Utwardzona
102105R	Hutas Stara- Huta Nowa	0,870	Utwardzona
102106R	Banachy	4,767	Utwardzona
102107R	Łazory – PCB Harasiuki	1,562	Utwardzona
102108R	Derylaki	1,711	Utwardzona
102109R	Sieraków – Żuk Nowy - Kurzyzna	3,620	Utwardzona
102110R	Żuk Stary	1,086	Utwardzona
102111R	Matybudy	0,556	Utwardzona

Źródło: Urząd Gminy Harasiuki

Jednym z najważniejszych zadań dla gminy jest poprawa stanu technicznego dróg, polegająca m.in. na wyznaczeniu odpowiednich szerokości pasów drogowych, doprowadzeniu do właściwej szerokości jezdni, urządzeniu poboczy, chodników oraz utwardzenie dróg gminnych gruntowych.

Ruch pasażerski obsługiwany jest przez komunikację autobusową PKS oraz komunikację prywatną. Szczególnie realizowane są połączenia z miastami powiatowymi: Niskiem, Stalową Wolą oraz okolicznymi ośrodkami gminnym. Z dojazdu komunikacją autobusową do pracy korzysta około 50 mieszkańców gminy Harasiuki. Ogólnie komunikacja jest dobrze dopasowana do potrzeb ludności, jednak najgorzej jest w małych miejscowościach oddalonych od Harasiuk, gdzie jest mały ruch transportowy, bądź nie ma go w ogóle.

Jednocześnie dla powiatu przygotowano „Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Stalowowolskiego i Powiatu Niżańskiego” którego celem jest zaplanowanie oferty publicznego transportu zbiorowego tak, aby spełniała ona oczekiwania mieszkańców obszaru objętego planem transportowym, przy zachowaniu odpowiedniego standardu.

Ważnym elementem sieci tranzytu są przebiegające przez obszar gminy linie kolejowe Nr 66 (Zwierzyniec Towarowy – Stalowa Wola Południe) oraz Nr 65 (szerokotorowa Most na rzece Bug – Sławków Południowy).

Przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy mieć na uwadze, że zagospodarowanie terenów sąsiadujących z terenami kolejowymi winno uwzględniać postanowienia przepisów odrębnych:

- 1) Ustawy z dnia 7 lipca 1994r „Prawo budowlane” (tekst jednolity Dz. U z 2017r.poz. 1332 z późn. zm.),
- 2) Ustawy z dnia 27 marca 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018r. poz. 1945 z późn. zm),
- 3) Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz. U. nr 151 z 1998r, poz.987),
- 4) Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie (Dz. U. 2015 poz. 1744 z późn. zm.)

- 5) Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002r, nr 75 poz.690 z późn. zm.),
- 6) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014r poz. 112 z późn. zm.).

W przypadku utraty aktualności powyższych ustaw i aktów wykonawczych, ustalenia miejscowych planów muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

11.2. Zaopatrzenie w wodę

Sieć wodociągowa w gminie Harasiuki jest bardzo dobrze rozwinięta. Do sieci wodociągowej podłączone są wszystkie gminne miejscowości. 99,99% ogółu ludności korzysta z sieci wodociągowej. Gmina zaopatrywana jest w wodę z wodociągu zbiorczego w miejscowościach Nowa Wieś, Sieraków, Huta Krzeszowska. Ponadto wodociąg dla miejscowości Szeliga zaopatrywany jest z ujęcia „Ciosmy” poza terenem gminy. Łączna aktualna wielkość produkcji wody pitnej wynosi 126,7 dam³/rok. Zużycie wody na 1 mieszkańca w 2018 r. wyniosło 21,3 m³.

W oparciu o zasoby poziomu wodonośnego na terenie gminy zlokalizowane są trzy ujęcia wody:

- 1) Nowa Wieś – trzy studnie o zasobach zatwierdzonych:
 - a) S1 – 23 m³/h,
 - b) S2 – 28 m³/h,
 - c) S3 – 19 m³/h.

Wydajność całego ujęcia 70 m³/h. Decyzja na pobór wody z ujęcia wynosi Q max. rocznie 114 610 m³/rok, Q śr. dobę 314 m³/dobę, Q max/h 17 m³/h .

- 2) Sieraków – dwie studnie o zasobach zatwierdzonych:
 - a) S1 - 16,5 m³/h,
 - b) S-2 -18,5 m³/h.

Wydajność całego ujęcia 35 m³/h. Decyzja na pobór wody z ujęcia wynosi Q max. rocznie 236 520 m³/rok, Q śr. dobę 648 m³/dobę, Q max/h 35 m³/h .

- 3) Huta Krzeszowska – dwie studnie o zasobach zatwierdzonych:
 - a) S1 - 17,72 m³/h,
 - b) S2 - 28,58 m³/h.

Decyzja na pobór wody z ujęcia wynosi Q śr. dobę 360,48 m³/dobę, Q max/h 46,30 m³/h .

Stan techniczny sieci ocenia się jako dobry. Cała sieć rur jest typu PCV. Niezbędna jest modernizacja istniejących już ujęć wody i stacji wodociągowych (np. wymiana instalacji pompowni i hydroforni). Inwestycje te spowodują widoczną redukcję kosztów związanych z eksploatacją pompowanej wody (głównie zużywanej energii elektrycznej), skutkiem czego nie będzie wzrostu opłat za pobieraną wodę.

Jednostką eksploatującą sieć wodociągową jest Zakład Usług Komunalnych w Harasiukach.

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Harasiuki wynosiła w 2018 r. 101,6 km. Do głównych odcinków tej sieci zalicza się następujące miejscowości:

Tabela 11.2 Długość sieci wodociągowej w Gminie Harasiuki z podziałem na sołectwa.

Lp.	Sołectwo	Długość sieci wodociągowej	Liczba przyłączy
1.	Banachy	2,9 km	52

2.	Derylaki	3,4 km	52
3.	Gózd	6,5 km	115
4.	Harasiuki	9,4 km	276
5.	Hucisko	5,8 km	109
6.	Huta Krzeszowska	6,6 km	149
7.	Huta Nowa	4,5 km	88
8.	Huta Podgórna	5,0 km	74
9.	Huta Stara	4,0 km	71
10.	Krzeszów Górny	2,3 km	122
11.	Kusze	1,3 km	31
12.	Maziarnia	5,7 km	67
13.	Nowa Wieś	3,6 km	82
14.	Pólsieraków	2,2 km	23
15.	Rogóżnia	3,8 km	42
16.	Ryczki	2,0 km	22
17.	Sieraków	7,7 km	112
18.	Szeliga	2,4 km	34
19.	Wólka	3,8 km	50
20.	Łazory	10,0 km	190
21.	Żuk Nowy	1,8 km	11
22.	Żuk stary	3,1 km	46

Źródło: Urząd Gminy Harasiuki

11.3. Gospodarka ściekowa

Wysoki stopień zwodociągowania gminy jest niewspółmierny ze stopniem skanalizowania. Wskaźnik ten w ciągu ostatnich kilku lat nieznacznie się zmienił. Na koniec 2018 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 10,5% ogółu ludności gminy. Dotychczas zrealizowano 10,8 km sieci kanalizacyjnej. Sieć kanalizacyjną posiada tylko miejscowość Harasiuki.

Na terenie gminy Harasiuki funkcjonuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości do 264 m³/dobę, która zlokalizowana jest na terenie miejscowości Harasiuki. W skład mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków typu wchodzi:

- 1) Zbiornik retencyjny 50 m³,
- 2) Workownica osadu „DRAIMAD” 03 BCAVPK,
- 3) Komora krat,
- 4) Piaskownik,
- 5) Zbiornik wstępnego oczyszczania,
- 6) Zbiornik retencyjny,
- 7) Dwa reaktory z biologicznym osadem czynnym,
- 8) Zbiornik tlenowej stabilizacji osadu,
- 9) Prasa odwadniająca osad.

Oczyszczone ścieki odprowadzane będą do rzeki Tanew w km 17+300 w miejscowości Harasiuki.

Istotne jest przystosowanie procesu technologicznego oczyszczalni ścieków w celu pomniejszenia kosztów eksploatacji. W miejscowościach, gdzie przewidziany jest zorganizowany system odprowadzania ścieków, ważne jest wybranie lokalizacji oczyszczalni w rejonach, które zapewniają łatwy odpływ wód pościekowych do odbiorników oraz grawitacyjny dopływ ścieków do oczyszczalni.

Na terenie gminy istnieje konieczność stworzenia zorganizowanego systemu kanalizacji przewodowej i oczyszczalni ścieków na obszarach zabudowy o intensywnej urbanizacji, dzięki czemu będzie możliwa likwidacja osadników i szamb bezodpływowych

Jednak wiele miejscowości w gminie to miejscowości zazwyczaj rozproszone, tak więc dla nich budowa w przyszłości sieci kanalizacyjnej ze względów ekonomicznych jest bardzo kosztowna i nieuzasadniona ekonomicznie. Alternatywnym rozwiązaniem jest budowanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

11.4. Zaopatrzenie w gaz

Południowa część gminy (sołectwa: Krzeszów Górny, Nowa Wieś, Hucisko, Wólka) są zgazyfikowane siecią średnioprężną Ø 90, 63, 50, 32 od strony gminy Krzeszów. Gazociąg ten bazuje na stacji redukcyjno — pomiarowej Kopki zrealizowanej na gazociągu Jarosław — Rozwadów. Sieć ta jest sukcesywnie rozbudowywana w kierunku Harasiuk. Istnieją potencjalne możliwości rozbudowy tego układu dla sołectw: Kusze, Harasiuki, Łazory, Sieraków, Pólsieraków, Ryczki, Rogóznia, Banachy.

11.5. Elektroenergetyka

Głównym Punktem Zasilania gminy w energię elektryczną jest stacja elektroenergetyczna (GPZ) 110/15 Harasiuki. W stanach awaryjnych odbiorcy energii elektrycznej zasilani są z GPZ Rudnik, Biłgoraj i Tarnogród, zlokalizowanych poza granicami gminy.

Energia elektryczna wyprowadzana jest z GPZ Harasiuki liniami magistralnymi średniego (15 kV) napięcia:

- 1) Harasiuki-Biłgoraj,
- 2) Harasiuki – Lipiny,
- 3) Harasiuki- Rudnik,
- 4) Harasiuki- Janów Lubelski,
- 5) Harasiuki – Banachy,
- 6) Harasiuki – Ulanów,

- 7) Harasiuki – Gózd Lipiński,
- 8) Harasiuki – Harasiuki ZCB,
- 9) Harasiuki – Łazory.

do stacji transformatorowych 15/0,4 kV znajdujących się na terenie gminy. Stacje te są głównym źródłem zasilania odbiorców bytowo — komunalnych i sieci oświetleniowej. Eksploatację sieci średniego i niskiego napięcia oraz budowę urządzeń elektroenergetycznych w określonym zakresie wykonuje Posterunek Energetyczny w Harasiukach, a bieżące awarie usuwa Pogotowie Energetyczne mając swoją siedzibę również w ośrodku gminnym. Posterunek Energetyczny jak i Pogotowie Energetyczne to placówki Rejonu Energetycznego w Stalowej Woli.

Przebiegające przez obszar gminy napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokich napięć wymagają stref ochronnych w obrębie których nie należy lokalizować obiektów kubaturowych ze względu na ochronę ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego. W strefie ochronnej możliwe jest natomiast prowadzenie gospodarki rolnej (uprawy polowe, wypasy).

Przebiegające przez obszar gminy napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV zasilające stacje transformatorowe również wymagają zachowania odległości od projektowanych budynków zgodnie z obowiązującymi przepisami ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego.

11.6. Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze gminy Harasiuki nie ma zorganizowanej gospodarki w zakresie zaopatrzenia i pokrycia potrzeb cieplnych zarówno mieszkańców, jak i przemysłu. Odległość od dużych ośrodków miejskich i niskie zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej, rozproszonej, powoduje, iż tego typu źródła ciepła na przedstawionych terenach nie mają zdolności ekonomicznej do działania i podejmowania w tym zakresie znaczących inwestycji. Powyższe potrzeby pokrywane są z lokalnych źródeł ciepła - kotłownie wbudowane (indywidualne), bądź tradycyjne ogrzewanie piecowe.

System ciepłowniczy gminy oparty jest na indywidualnych źródłach ciepła - małych kotłowniach domowych, opalanych przede wszystkim, węglem (57%) i drewnem (33%), gazem (8%) oraz w niewielu przypadkach olejem opalowym i energią elektryczną – kolejno 2% oraz 1%. Źródła te służą również mieszkańcom gminy zarówno do ogrzania pomieszczeń i podgrzania c.w.u.. Istniejące w wielu gospodarstwach kotły spalające paliwa stałe, głównie węgiel kamienny, są w większości przestarzałe. Emitują one do atmosfery znaczne ilości gazów SO₂, NO₂, CO i CO₂ (w ramach tzw. małej emisji), które są bardzo szkodliwe nie tylko dla środowiska przyrodniczego, ale także dla zdrowia ludzi. Bardzo często zdarza się spalanie w tych kotłach i piecach domowych śmieci w tym substancji niebezpiecznych takich jak pojemniki i materiały z polichlorku winylu (PCV), materiały gumowe, opakowania z polietylenu (PET), polipropylenu czy poliuretanu). Przy braku jakichkolwiek filtrów na emitorach do środowiska dostaje się bardzo wiele toksyn. Temperatura spalania w takich źródłach jest poniżej 500°C i zamiast spalania odbywa się piroliza śmieci.

Odbiorców ciepła zlokalizowanych na terenie gminy Harasiuki można podzielić na następujące kategorie:

- 1) Odbiorcy indywidualni ciepła na cele bytowe, w tym:
 - a) Budynki jednorodzinne – do celów ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej,
 - b) Budynki wielorodzinne – do celów ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej (zabudowa wielorodzinna w Łazorach);

- 2) Instytucje użyteczności publicznej – do celów ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej,
- 3) Odbiorcy przemysłowi wykorzystujący ciepło w instalacjach przemysłowych do procesów technologicznych.

Odbiorcy ciepła na cele bytowe są jednocześnie jego producentami. Źródłami ciepła w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych są: kotłownie wbudowane, zlokalizowane w budynkach, do których dostarczane jest produkowane w nich ciepło – właściciel budynku jest wówczas jednocześnie właścicielem kotłowni. Źródła ciepła w tych budynkach zalicza się do tzw., niskiej emisji. Na terenie gminy Harasiuki nie ma źródeł ciepła tzw. wysokiej emisji.

11.7. Uwarunkowania wynikające z diagnozy telekomunikacji i łączności publicznej

W zakresie usług telekomunikacyjnych na terenie gminy Harasiuki znajdują się sieci telekomunikacyjne, linie światłowodowe oraz radiowe łącza telekomunikacyjne. Mieszkańcy gminy posiadają nieograniczony dostęp do telefonii stacjonarnej. Usługi telefoniczne świadczy szczególnie Orange S.A oraz inni operatorzy, którzy są na rynku. Na terenie gminy w miejscowości Harasiuki i Banachy znajdują się maszty z antenami przekaźnikowymi operatorów telefonii komórkowej. Dzięki temu obszar gminy znajduje się w zasięgu wszystkich głównych operatorów sieci komórkowych.

11.8. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne z terenu gminy Harasiuki odbierane są przez wyspecjalizowaną firmę, która wyłoniona została do realizacji niniejszego zadania w drodze przetargu. Zebrane odpady przekazywane są następnie do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych dla regionu północnego wskazanej w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podkarpackiego lub do Instalacji Zastępczej w przypadku braku instalacji regionalnej, wskazanej w obowiązującej uchwale Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie wykonania Planu Gospodarki odpadami dla Województwa Podkarpackiego.

Wg danych GUS w 2018 roczna ilość zmieszanych odpadów komunalnych odebranych wyniosła w Gminie Harasiuki 530,37 ton.

Decyzją Rady Gminy, odbiór nieczystości komunalnych od mieszkańców następuje według ustalonego harmonogramu. Ponadto, na terenie gminy Harasiuki istnieje Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

12. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Ustalenia służące realizacji zadań inwestycji ponadlokalnych zostały zawarte w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, przyjętego Uchwałą Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z 27 sierpnia 2018 r.).

Za inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uznano:

- 1) Budowa DW nr 858 Zarzecze-granica województwa na odcinku Dąbrowica – Sieraków + most na rzece Tanew i most na rzece Borowica – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie,
- 2) Budowa sieci przesyłowej gazu ziemnego – gazociąg Jarosław – Rozwadów DN 700 mm, MOP 8,4 MPa – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: GAZ SYSTEM S.A.
- 3) Realizacja drogi ekspresowej S74 – zadanie inwestycyjne o nieustalonej lokalizacji – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: GDDKiA oddział w Rzeszowie;
- 4) Modernizacja LHS (Hutnicza Szerokotorowa) – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: PKP LHS Sp. z o.o.

13. WYMAGANIA DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.

Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej zawarte zostały w Podrozdziale 8.1. „Zagrożenie powodziowe”.

IV. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Wprowadzenie

Ustawa o rewitalizacji (Dz. U z 2015r. poz. 1777) wprowadzającą zmianę w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakłada obowiązek sporządzenia dla projektu studium m.in. dodatkowych analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, prognoz demograficznych oraz bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

1. ANALIZA EKONOMICZNA

1.1. Dochody i subwencje

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat gmina odnotowała systematyczny wzrost dochodów, które w 2018 r. osiągnęły poziom 26 594 052,31 zł. Na dochód ogółem składają się subwencja ogólna, dochody własne, dotacje celowe z budżetu państwa oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej i inne środki określone w odrębnych przepisach.

Tabela 1.1. Dochody ogólne gminy Harasiuki w wybranych latach

Kategoria dochodu	2008 r.	2013 r.	2018 r.
Dochody ogółem	15 910 293,80	17 611 802,14	26 594 052,31
Dochody własne	2 760 342,60	2 847 117,28	4 394 027,54
Subwencja ogólna	8 796 398,00	9 897 518,00	11 699 774,00
Dotacje celowe z budżetu państwa i pozostałe dochody	8 889 687,03	10 289 286,03	11 984 390,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019.

Subwencje są przekazywane przez organy państwowe na zadania własne gmin i stanowią, łącznie z dochodami własnymi, podstawę do planowania wydatków budżetowych na dany rok. O przeznaczeniu środków przekazanych w ramach subwencji decyduje organ stanowiący – Rada Gminy Harasiuki.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2017. r. poz. 1453) źródłami dochodów gminy są:

- 1) wpływy z podatków:
 - a) od nieruchomości,
 - b) rolnego,
 - c) leśnego,
 - d) od środków transportowych,
 - e) dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej
 - f) od spadków i darowizn,
 - g) od czynności cywilnoprawnych;

- 2) wpływy z opłat:
 - a) skarbowej,
 - b) targowej,

- c) miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów,
- d) reklamowej,
- e) eksploatacyjnej
- f) innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

Tabela 1.2. Informacja o ściągłości podatków w 2018 roku

Lp	Tytuł dochodu	Plan	Dochody wykonane	Wykonanie %
1	2	3	4	5
1.	Podatek od nieruchomości os. prawne	450.000,00	511 241,89	113,61
2.	Podatek rolny os. prawne	150,00	228,00	152,00
3.	Podatek leśny os. prawne	122.150,00	121.726,90	99,65
4.	Podatek od śr. transport. os. prawne	375,00	750,00	200,00
5.	Koszty upomnienia	139,00	348,00	250,36
6.	Odsetki	500,00	1.451,60	290,32
7.	Podatek od nieruchomości os. fizyczne	186.000,00	210.792,62	113,33
8.	Podatek rolny os. Fizyczne	49.000,00	48.855,36	99,70
9.	Podatek leśny os. fizyczne	120.000,00	128.030,28	106,69
10.	Podatek od śr. transport. os. fizyczne	36.000,00	40.141,10	111,50
11.	Koszty upomnienia	1.510,00	2.040,40	135,11
12.	Odsetki	600,00	1.675,25	279,21
13.	Suma	966 424,00	1.067.281,40	110,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019.

Tabela 1.3. Struktura dochodów własnych gminy Harasiuki

Kategoria dochodu	2008	2013	2018
Dochody własne - ogółem	2 760 342,60	2 847 117,28	4 394 027,54
dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	1 036 509,58	892 649,47	1 132 480,55
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	985 044,14	1 235 798,40	2 074 134,44
dochody z majątku	210 341,15	178 537,50	227 445,94

wpływy z usług	207 599,49	257 875,56	380 804,48
pozostałe wpływy i dochody	320 848,24	282 256,35	579 162,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019

W strukturze dochodów własnych gminy Harasiuki największy udział w 2018 r. miały dochody stanowiące udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (47,2%), kolejno dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw (m.in. podatek rolny oraz od nieruchomości – 25,8%) oraz wpływy z usług (8,7%).

Gmina Harasiuki należy do niezamożnych gmin wiejskich, w 2017 roku dochód na jednego mieszkańca wyniósł 4 092,18 zł na jednego mieszkańca, co usytuowało gminę na 1584 pozycji na 2478 gmin w Polsce.

Tabela 1.4. Struktura subwencji ogólnej gminy Harasiuki

Rodzaj subwencji	2008	2013	2018
Część oświatowa subwencji ogólnej	5 299 654,00	4 806 567,00	4 886 043,00
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	3 190 083,00	4 748 833,00	6 389 969,00
Część równoważąca subwencji ogólnej	306 661,00	342 118,00	423 762,00
Razem	8 796 398,00	9 897 518,00	11 699 774,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019.

Wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczenia subwencji wyrównawczej na 2018 rok dla Gminy Harasiuki wyniósł 529,63 zł, a średnia dla kraju – wskaźnik Gg– 1 668,68 zł. W Gminie Harasiuki na 1 mieszkańca przypada tylko 31,7% średnich dochodów podatkowych w Polsce – stąd wysokość subwencji wyrównawczej, która w 2018 roku wyniosła 6 389 969 zł

Dochody Gminy Harasiuki to w 80% subwencja i dotacje. Jest to zjawisko finansowania zewnętrznego, z budżetu państwa.

1.2. Wydatki budżetu gminy

Wydatki gminy Harasiuki związane są z realizacją zadań, do których należą, zgodnie z art. 6 ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 994), wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów oraz z realizacją zadań, do których należą, zgodnie z art. 7, zadania własne zaspakajające zbiorowe potrzeby wspólnoty.

Wydatki ponoszone przez jednostki samorządu terytorialnego podzielić można pod względem przeznaczenia na dwie duże grupy:

- 1) wydatki bieżące – związane z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania poszczególnych obiektów jednostek samorządu terytorialnego i zaspokajaniem bieżących potrzeb wynikających z realizacji zadań,
- 2) wydatki inwestycyjne – służące podwyższaniu standardów i zakresu usług oraz szeroko rozumianemu rozwojowi jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 1.5. Wydatki gminy Harasiuki w wybranych latach

Wydatki	2008 r.	2013 r.	2018 r.
Wydatki ogółem	17 341 782,08	18 286 641,31	25 156 206,97
Wydatki na 1 mieszkańca ogółem	2 727,98	2 915,60	4 094,43
Wydatki bieżące	15 040 184,14	17 988 968,57	24 336 655,83
Wydatki inwestycyjne	2 301 597,94	297 672,74	819 551,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019.

Za negatywne zjawisko należy uznać wysokie wydatki bieżące, które stanowią ponad 90% wydatków ogółem. W 2018r. wydatki bieżące pochłaniały aż 96,7% dochodów ogółem, plan na 2019r. przewiduje 94,94%. Istnieje więc konieczność podjęcia działań związanych ze wzrostem dochodów własnych (podatki) i ograniczeniem wydatków bieżących.

Tabela 1.6. Wydatki bieżące gminy Harasiuki w wybranych latach

Kategoria wydatków	2008	2013	2018
Dział 855 - Rodzina	-	-	8 559 201,09
Dział 801 - Oświata i wychowanie	8 881 673,14	8 680 470,74	8 541 678,51
Dział 750 - Administracja publiczna	1 604 820,76	1 804 299,66	2 432 220,68
Dział 852 - Pomoc społeczna	3 425 553,05	4 080 275,32	1 403 804,68
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	753 215,83	782 144,29	1 131 618,26
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	364 410	453 635,96	552 266,94
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	437 489,8	590 560,59	530 438,26
Dział 926 - Kultura fizyczna	-	108 991,37	505 774,08
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	71 673,37	297 322,29	426 899,11
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	143 081,37	157 974,97	219 232,39
Dział 710 - Działalność usługowa	35 740,13	23 726,47	173 468,06
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	103 265	198 140,49	158 992
Dział 751 - Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	935	1 080	137 932,67
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	335 161,24	420 468,43	130 400,84
Dział 600 - Transport i łączność	909 771,35	559 711,28	124 943,98
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	40 393	34 530,08	64 465,16
Dział 851 - Ochrona zdrowia	71 527,3	64 329,56	62 264,71
Dział 720 - Informatyka	0	21 717,89	605,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019.

W strukturze wydatków bieżących, od lat największy udział mają wydatki przeznaczone oświatę i wychowanie. Kolejne co do wielkości grupy wydatków bieżących związane są z administracją, pomocą społeczną i gospodarką komunalną.

W związku z realizowaniem od 2016 r. programu socjalnego Rodzina 500 plus w 2018 roku na pierwszym miejscu znalazły się wydatki z Działu Rodzina. Wydatki związane z realizowaniem tego programu stanowią obecnie 34% ogółu wydatków bieżących gminy.

1.3. Wykonanie budżetu Gminy Harasiuki

Tabela 1.7. Nadwyżki budżetowe Gminy Harasiuki

	2016	2017	2018
Wydatki	+ 2 143 014	+ 1 533 659	+ 1 955 926

Źródło: Sprawozdania o nadwyżce/deficycie jednostki samorządu terytorialnego

Wykazane w sprawozdaniu nadwyżki budżetowe gmina Harasiuki w części przeznaczają na spłatę zadłużenia. Gmina Harasiuki realizuje program naprawczy zgodnie z Uchwałą Nr XXXII/140/2013 Rady Gminy Harasiuki z dnia 15 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia „Programu naprawczego gminy Harasiuki”. Na realizację programu zaciągnęła pożyczkę z budżetu państwa w kwocie 3 545 000,00 zł. Spłata rat kapitałowych rozpoczęła się w 2016 roku. Termin spłaty ostatniej raty pożyczki upływa 31 grudnia 2021 roku. Na koniec 2018 roku zobowiązanie wobec Ministerstwa Finansów wynosi 2 850 000,00 zł

Na podstawie Uchwały Nr XXXVI/104/2012 Rady Gminy Harasiuki z dnia 2 października 2012 roku w sprawie zaciągnięcia kredytu długoterminowego podpisano umowę o kredyt Nr 30000114/4/JST/K/12 z Bankiem Spółdzielczym w Biłgoraju na kwotę 1 300 000,00 zł z terminem spłaty do 30 czerwca 2022 roku. Na koniec 2018 roku zobowiązanie wobec Banku Spółdzielczego w Biłgoraju wynosi 675 000,00 zł

Tabela 1.8. Struktura wykonania wydatków w stosunku do planu:

Treść	2018	2019	2020
Dochody bieżące	26 292 582,20	25 412 773,00	25 412 773,00
Wydatki bieżące	24 336 655,83	23 608 538,93	22 566 245,50
Nadwyżka operacyjna brutto	1 955 926,37	1 804 234,07	2 846 347,50
Spłata zadłużenia - rozchody	926 486,00	1 125 000,00	1 048 000,00
Nadwyżka operacyjna netto	1 029 440,37	679 234,07	1 798 347,50

Źródło: Raport o stanie Gminy Harasiuki 2019

1.4. Podsumowanie analizy budżetu Gminy Harasiuki

- 1) Wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczenia subwencji wyrównawczej na 2018 rok dla Gminy Harasiuki wyniósł 529,63 zł, a średnia dla kraju – wskaźnik Gg – 1 668,68 zł. W Gminie Harasiuki na 1 mieszkańca przypada tylko 31,7% średnich dochodów podatkowych w Polsce – stąd wysokość subwencji wyrównawczej, która w 2018 roku wyniosła 6 389 969 zł, plan na 2019 rok to kwota 6 933 974 zł.

- 2) Gmina Harasiuki należy do niezamożnych gmin wiejskich, w 2017 roku dochód na jednego mieszkańca wyniósł 4 092,18 zł na jednego mieszkańca, co usytuowało gminę na 1584 pozycji na 2478 gmin w Polsce.
- 3) Dochody Gminy Harasiuki to w 80% subwencja i dotacje. Jest to zjawisko finansowania zewnętrznego, z budżetu państwa.
- 4) Za negatywne zjawisko należy uznać wysokie wydatki bieżące, które stanowią ponad 90% wydatków ogółem. W 2016r. wydatki bieżące pochłaniały aż 98,84% dochodów ogółem, plan na 2019r. przewiduje 94,94%. Istnieje więc konieczność podjęcia działań związanych ze wzrostem dochodów własnych (podatki) i ograniczeniem wydatków bieżących.
- 5) Gmina Harasiuki kosztem dużych wydatków bieżących realizuje mało zadań inwestycyjnych (majątkowych).
- 6) Pozytywnym zjawiskiem jest dodatni wynik budżetu (nadwyżka) w latach 2016 - 2019.

2. ANALIZA ŚRODOWISKOWA

Uwarunkowania wynikające z przeprowadzonej analizy stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, predyspozycji geograficzno-klimatycznych oraz wyników inwentaryzacji poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, które warunkują rozwój przestrzenny, pozwalają określić predyspozycje i ograniczenia dla rozwoju określonych funkcji związanych z nowymi terenami przeznaczonymi pod zabudowę w gminie Harasiuki.

- 1) Tereny wyłączone z zabudowy:
 - a) rzeki, mniejsze ciekły, kanały, rowy stałe lub okresowe,
 - b) zbiorniki wodne,
 - c) tereny podmokłe, zabagnione,
 - d) tereny izolowanych zagłębień bezodpływowych,
 - e) tereny leśne i większe skupiska zadrzewień,
 - f) tereny łąk i pastwisk pełniących funkcje ekologiczne,
- 2) Tereny z ograniczeniami w zagospodarowaniu:
 - a) tereny objęte prawnymi formami ochrony przyrody,
 - b) tereny charakteryzujące się płytkim poziomem wód gruntowych (do 1,0 m p.p.t.),
 - c) tereny predysponowane do wyznaczenia rolniczej przestrzeni produkcyjnej o korzystnych warunkach glebowych (wysokie klasy bonitacyjne gleb I-III),
 - d) tereny ochrony bezpośredniej oraz pośredniej ujęć wody,
 - e) tereny stanowisk archeologicznych,
 - f) grunty zmeliorowane,
 - g) obszary występowania surowców piasków, żwirów, z wyjątkiem obiektów związanych z pozyskiwaniem kopalin,
 - h) tereny przeznaczone pod liniowe układy infrastruktury technicznej (drogi, strefy techniczne od linii energetycznych itp.).
- 3) Pozostałe tereny korzystne dla zainwestowania:
 - a) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piasków luźnych i gliniastych) o dużym zróżnicowaniu warunków gruntowo-wodnych i geotechnicznych, korzystne dla zabudowy z ograniczeniami,
 - b) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piasków gliniastych i glin), o warunkach gruntowo-wodnych umożliwiającym zainwestowanie oraz stosunkowo korzystnych warunkach geotechnicznych,

- c) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piaszczysto-żwirowych), bez ograniczeń geotechnicznych, bardzo korzystne dla zabudowy,
- d) tereny częściowo już zbudowane, w większości posiadające uzbrojenie techniczne, korzystne do kontynuowania na nich nowych inwestycji.

Analiza środowiskowa elementów środowiska przyrodniczego wskazuje nieznaczne przekształcenia środowiska przyrodniczego gminy Harasiuki. Są to głównie zmiany na terenach użytkowanych rolniczo (grunty orne i łąki) oraz obszarach zabudowanych. Stopień degradacji poszczególnych komponentów jest nieznaczny. Niewielkie pogorszenie stanu sanitarnego powietrza atmosferycznego wynika z lokalnej emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych z indywidualnych palenisk domowych, zakładów produkcyjno-usługowych oraz emisji spalin ze środków transportu wzdłuż najbardziej uczęszczanych szlaków komunikacyjnych. Nieznaczne pogorszenie stanu wód powierzchniowych jest wynikiem zrzutu ścieków, przede wszystkim pochodzących z gospodarstw domowych.

Powyższe uwarunkowania nie stwarzają szczególnych ograniczeń dla rozwoju przestrzennego.

Przy wyznaczaniu nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie istotne jest jednak uwzględnienie wymagań wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, a zwłaszcza obszarów objętych formami ochrony przyrody, lasów, trwałych użytków zielonych, zadrzewień i dolin rzecznych oraz terenów rolniczych najwyższych klas bonitacyjnych. Należy również pamiętać, iż nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim na obszarach, które z obiektywnych przyczyn są najbardziej atrakcyjne dla zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze.

3. ANALIZA SPOŁECZNA

3.1. Liczba ludności i jej zmiany

Gmina Harasiuki należy do obszarów słabiej zaludnionych na tle powiatu niżańskiego. Wskaźnik gęstości zaludnienia kształtuje się poniżej średniej przypadającej na gminy powiatu i w 2018 roku wynosiła 37 osób/km² (średnia dla powiatu niżańskiego to 85 osoby/km²). Gęstość zaludnienia w gminie jest zdecydowanie niższa od średniej dla województwa (119 osób/km²) i od średniej krajowej wynoszącej 123 osoby/km². Analizując gęstość zaludnienia w gminie na przestrzeni ostatnich 10 lat obserwujemy nieznaczną tendencję spadkową.

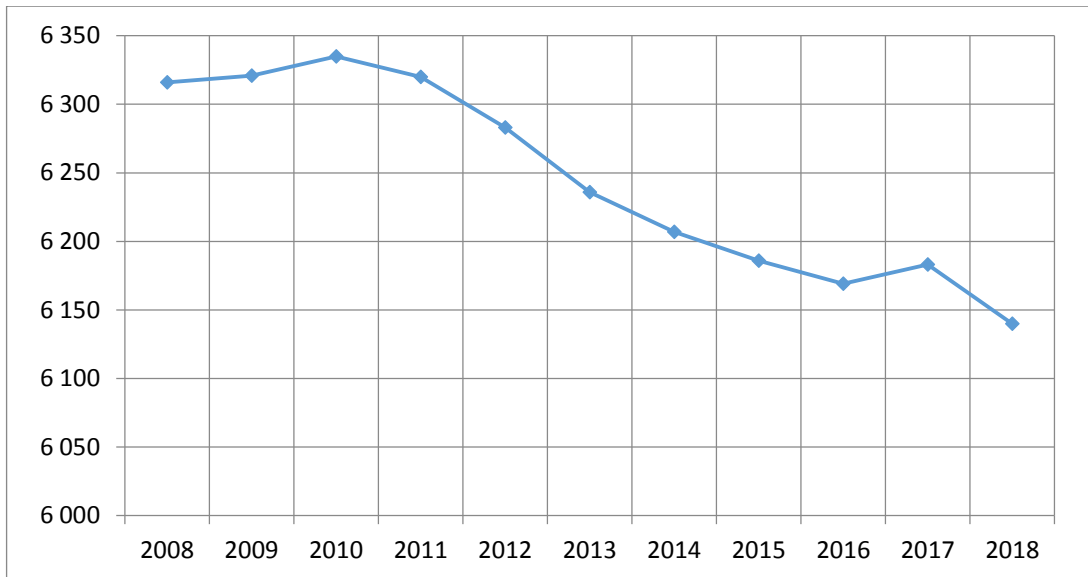
Tabela 3.1. Gęstość zaludnienia w os./km²

Jednostka	2008 r.	2013 r.	2018 r.
gmina Harasiuki	38	37	37
pow. niżański	85	86	85
woj. podkarpackie	118	119	119
Polska	122	123	123

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, październik 2019.

Według danych GUS na dzień 30.06.2018 r. gminę zamieszkiwało 6 140 mieszkańców. W gminie obserwuje się zjawisko spadku liczby mieszkańców. W ciągu ostatnich 10 lat liczba ludności gminy zmniejszyła się o 176 osoby (spadek o 2,78%). Spowodowane jest to zarówno ujemnym saldem migracji, jak i przyrostem naturalnym, które w latach 2008-2018 przeważnie były ujemne. Wyjątkiem są lata 2010, 2015, 2016 oraz 2017 w których zanotowano dodatnie saldo migracji.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Harasiuki w latach 2008-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, październik 2019

Tabela 3.2. Ruch naturalny i migracje ludności w gminie Harasiuki

rok	Migracje na pobyt stały			Ruch naturalny		
	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem	Saldo migracji	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny
2008	30	42	-12	58	59	-1
2009	41	62	-21	66	71	-5
2010	49	39	10	69	69	0
2011	43	48	-5	58	68	-10
2012	37	66	-29	53	60	-7
2013	28	38	-10	45	70	-25
2014	41	69	-28	57	64	-7
2015	0	0	0	42	65	-23
2016	54	45	9	48	66	-18
2017	49	45	4	58	69	-11
2018	44	56	-12	46	82	-36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, październik 2019

Analizując strukturę wieku mieszkańców pod kątem wieku produkcyjnego, a nieprodukcyjnego, okazuje się, że w wieku produkcyjnym w 2018 r. było w Gminie Harasiuki 65,59% ogólnej liczby mieszkańców, zaś w wieku przedprodukcyjnym 15,83% i poprodukcyjnym 18,58% mieszkańców. Dla porównania w 2008 r. udział grupy przedprodukcyjnej był znacznie wyższy i wynosił 21,83%, grupy produkcyjnej 60,40% i grupy w wieku poprodukcyjnym 17,76%.

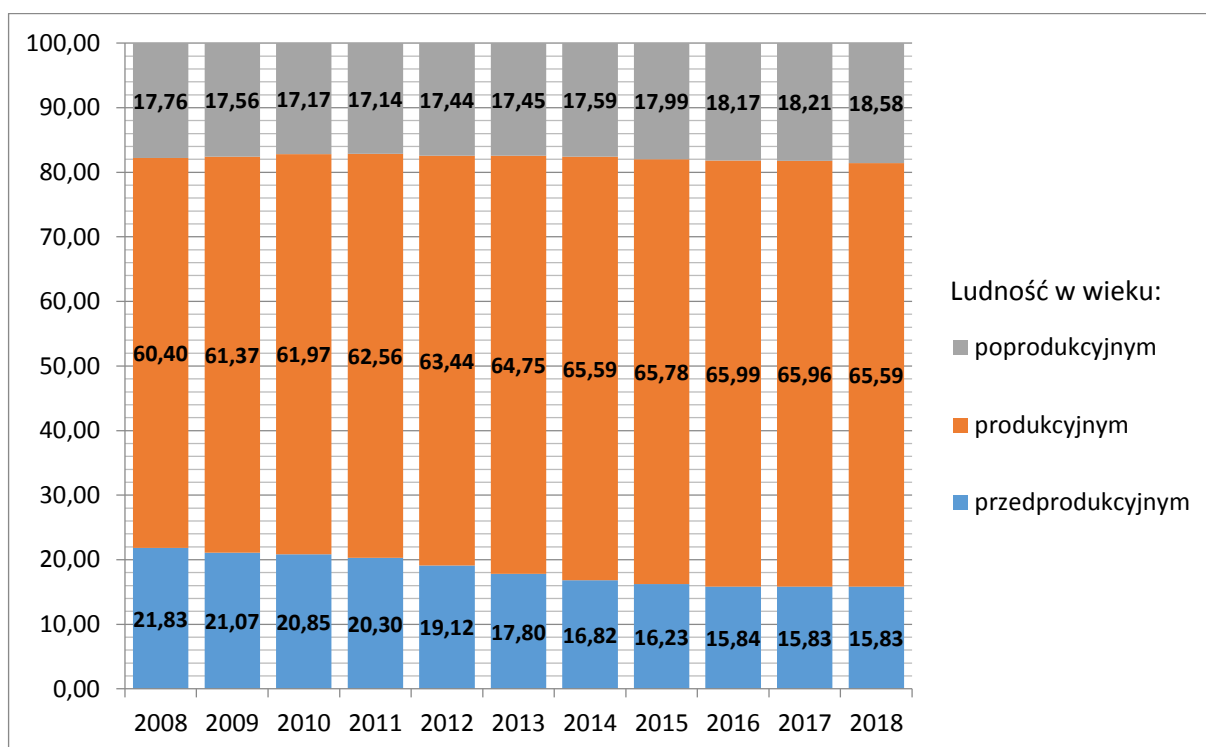
Tabela 3.3. Ludność według funkcjonalnych grup wiekowych w podziale na płeć

Przedział wiekowy	Podział ze względu na płeć	2008		2018	
		Liczba mieszkańców	Udział procentowy	Liczba mieszkańców	Udział procentowy
w wieku	ogółem	1 379	100	972	100

przedprodukcyjnym	mężczyźni	717	51,99	474	48,77
	Kobiety	662	48,01	498	51,23
w wieku produkcyjnym	ogółem	3 815	100	4 027	100
	mężczyźni	2 084	54,63	2 242	55,67
	kobiety	1 731	45,37	1 785	44,33
w wieku poprodukcyjnym	ogółem	1 122	100	1 141	100
	mężczyźni	363	32,35	360	31,55
	kobiety	759	67,65	781	68,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, październik 2019

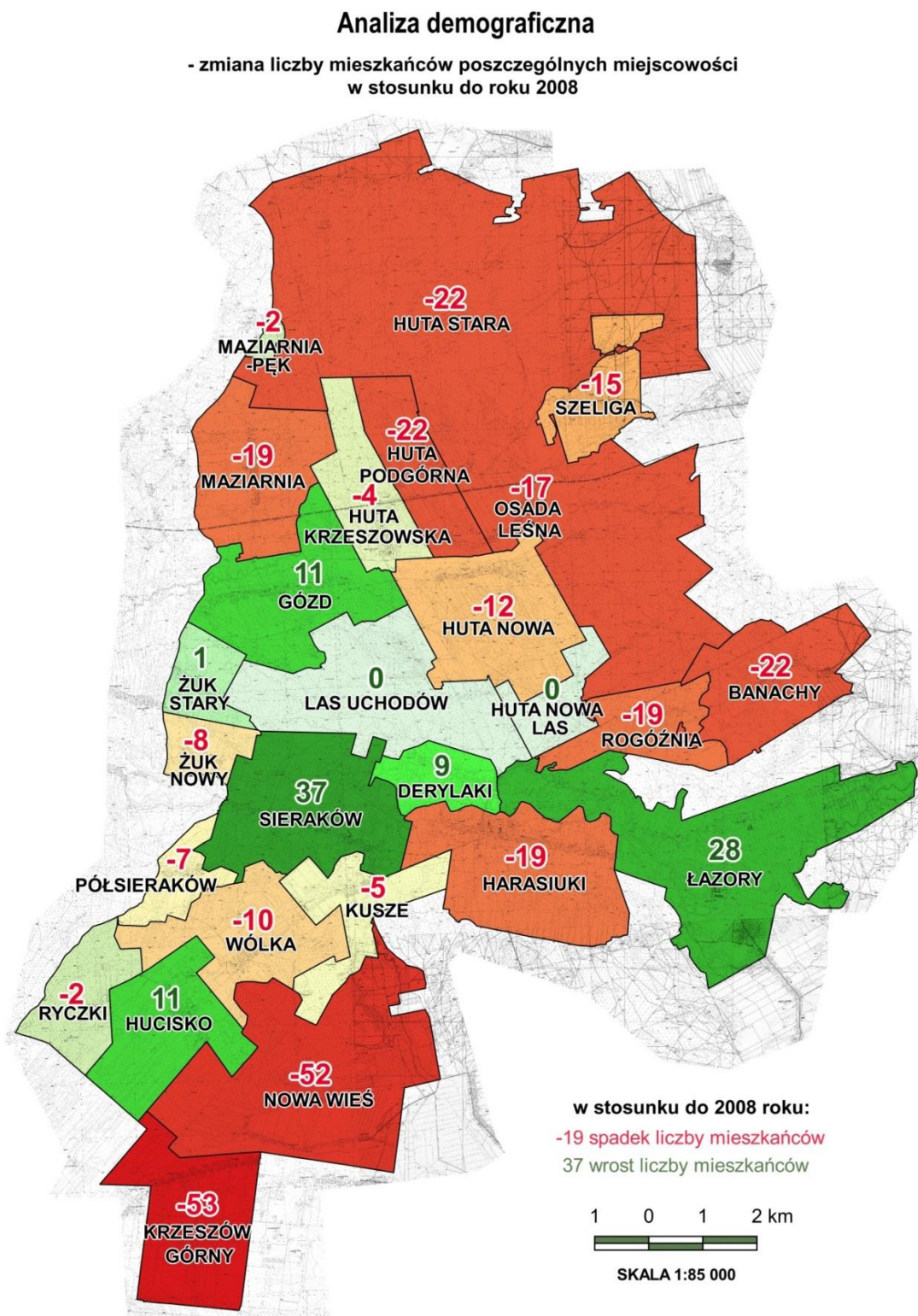
Wykres 2. Ludność według funkcjonalnych grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, październik 2019

Jak widać na powyższym wykresie obserwujemy tu wzrastający udział grupy wieku produkcyjnego co jest zjawiskiem pozytywnym, bowiem to właśnie ta grupa generuje przychody. Grupa ta stanowi o potencjale gminy co może być wykorzystane w procesie promocji gospodarczej (dobry sygnał dla inwestorów). Pozytywny jest również wniosek, że grupa wieku poprodukcyjnego na przestrzeni dekady utrzymuje się na względnie równym poziomie. W tej sytuacji niepokojący jest trzeci wniosek dotyczący grupy wieku przedprodukcyjnego. Tendencja spadkowa wskazuje kierunek niezbędnych działań w prowadzeniu lokalnej polityki rozwoju.

Rys. 1. Zmiana liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w stosunku do roku 2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Harasiuki

Tabela 3.4. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy Harasiuki

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA LUDNOŚCI	UDZIAŁ W %
HARASIUKI	844	13,53
ŁAZORY	578	9,27
HUTA KRZESZOWSKA	486	7,79
HUCISKO	454	7,28
GÓZD	449	7,20
KRZESZÓW GÓRNY	423	6,78
HUTA NOWA	345	5,53
NOWA WIEŚ	321	5,15
SIERAKÓW	307	4,92
HUTA PODGÓRNA	297	4,76
HUTA STARA	274	4,39
MAZIARNIA	234	3,75
WÓLKA	194	3,11
ŻUK STARY	173	2,77
DERYLAKI	157	2,52
BANACHY	150	2,41
ROGÓŻNIA	139	2,23
KUSZE	104	1,67
RYCZKI	81	1,30
SZELIGA	81	1,30
PÓLSIERAKÓW	76	1,22
ŻUK NOWY	56	0,90
MAZIARNIA-PĘK	12	0,19
OSADA LEŚNA	1	0,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Harasiuki

Dynamika zmian ludności gminy w podziale na poszczególne miejscowości (Rys. 1) wskazuje, że mimo ogólnego spadku liczby mieszkańców w skali gminy, są miejscowości w których przybywa mieszkańców. Największy wzrost mieszkańców odnotowano w miejscowości Sieraków, Łazory, Hucisko, Gózd oraz Derylaki, natomiast największy spadek liczby ludności nastąpił w Krzeszowie Górnym, Nowej Wsi, Banachach, Hucie Starej i Hucie Podgórnej.

Analiza przestrzenna zmian liczby mieszkańców w podziale na miejscowości wskazuje na pewnego rodzaju trend zmian demograficznych. Im poszczególne miejscowości znajdują się dalej od administracyjnego ośrodka gminy, tym odnotowuje się większe wyludnienie. Najwięcej nowych mieszkańców zyskały natomiast miejscowości będące w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości Harasiuki. Interesującym przypadkiem w tym kontekście są właśnie Harasiuki, które mimo dogodnego położenia i najlepiej rozwiniętego zaplecza usługowego straciły w ostatnich dziesięciu latach 19 mieszkańców. Taki stan rzeczy wynika z braku odpowiednich terenów budowlanych, ograniczając tym samym napływ nowych mieszkańców oraz zmuszając młode osoby zakładające rodziny do szukania miejsca zamieszkania w innych miejscowościach. Brak terenów budowlanych wynika z lokalnych uwarunkowań. W południowej części miejscowości występują gleby chronione (pochodzenia organicznego), od północy istniejąca zabudowa graniczy z obszarem Natura 2000. Nierzadko również struktura podziału na działki ewidencyjne uniemożliwia rozwój nowej zabudowy. Długie i wąskie działki, pierwotnie o przeznaczeniu rolniczym, były z czasem dzielone na coraz mniejsze fragmenty i zabudowywane. Skutkiem adaptacji podziałów rolnych na cele mieszkalne jest często brak możliwości wytyczenia nowych, odpowiednio

szerokich dróg zapewniających dojazd do drogi publicznej (w przypadku lokalizowania zabudowy w drugiej linii). Lokalizowanie nowych budynków w ramach chłonności również jest ograniczone ze względu na niską podaż przeznaczonych na sprzedaż działek budowlanych. Powyższe okoliczności wpływają na zwiększony ruch budowlany w sąsiednich miejscowościach (Rys. 2), gdzie podaż terenów budowlanych jest większa.

3.2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego

Analiza ruchu budowlanego w Gminie Harasiuki została przeprowadzona na podstawie rejestru wydanych pozwoleń na budowę w latach 2008 – 2018. Z wyżej wymienionego rejestru wybrano pozwolenia na budowę oraz zgłoszenia budowy dotyczące budynków mieszkalnych (w tym rozbudowy). Wyniki uzyskanych badań przedstawiono w formie graficznej (Rys. 2).

Opracowany rysunek analizujący rozwój budownictwa mieszkaniowego wskazuje centralne, najludniejsze miejscowości gminy, jako te w których ruch budowlany jest największy. Wprawdzie nasilenie ruchu budowlanego zależy w znacznym stopniu od rozwoju procesów osadniczych, ale nie można pominąć wielkości tych miejscowości (liczby mieszkańców). Większa liczba osób generuje odpowiednio większy ruch budowlany. Dlatego warto przyrzeć się tym danym w odniesieniu do liczby mieszkańców.

Tabela 3.5. Porównanie liczby wydanych pozwoleń do liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości od 2008 r.

MIEJSCOWOŚĆ	PROCENTOWY UDZIAŁ LICZBY MIESZKAŃCÓW GMINY	LICZBA POZWOLEŃ NA BUDOWĘ	PROCENTOWY UDZIAŁ WYDANYCH POZWOLEŃ NA BUDOWĘ
ŁAZORY	9,27	46	23
HARASIUKI	13,53	32	16
SIERAKÓW	4,92	18	9
HUTA KRZESZOWSKA	7,79	17	8,5
HUTA PODGÓRNA	4,76	10	5
HUTA NOWA	5,53	9	4,5
HUTA STARA	4,39	8	4
ŻUK STARY	2,77	8	4
ROGÓŹNIA	2,23	8	4
KRZESZÓW GÓRNY	6,78	7	3,5
DERYLAKI	2,52	6	3
HUCISKO	7,28	5	2,5
BANACHY	2,41	4	2
KUSZE	1,67	4	2
SZELIGA	1,30	4	2
GÓZD	7,20	3	1,5
NOWA WIEŚ	5,15	3	1,5
ŻUK NOWY	0,90	3	1,5
WÓLKA	3,11	2	1
MAZIARNIA-PĘK	0,19	2	1
MAZIARNIA	3,75	1	0,5
RYCZKI	1,30	0	0
PÓLSIERAKÓW	1,22	0	0

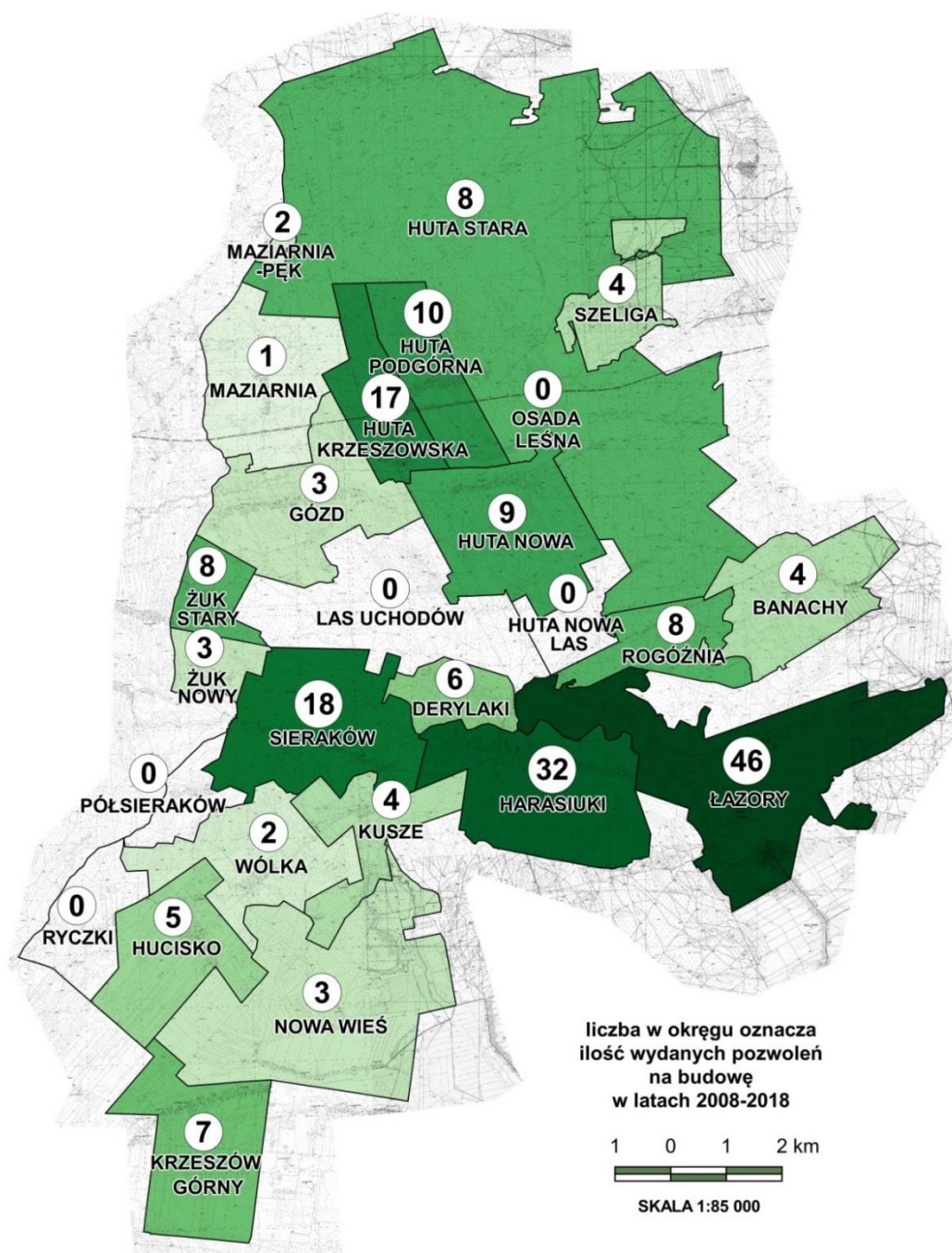
OSADA LEŚNA	0,02	0	0
SUMA	100,00	200	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Harasiuki

Rys. 2 Rozwój budownictwa mieszkaniowego - liczba wydanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych od 2008 r.

Analiza ruchu budowlanego

- ilość wydanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych od roku 2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Harasiuki

Analiza ruchu budowlanego pokazała, że największe miejscowości gminy mają zarówno największą liczbę, jak i największy udział procentowy w przeliczeniu na mieszkańca wydanych pozwoleń na budowę. Na pierwszym miejscu zestawienia znalazła się miejscowość Łazory, w której mieszka 9,27% mieszkańców gminy, a wygenerowała aż 23% ruchu budowlanego, kolejne są Harasiuki które przy 13,5% mieszkańców odpowiadają za 16% ruchu budowlanego, dalej Sieraków, który przy niespełna 5% mieszkańców odpowiada za 9% ruchu budowlanego oraz Huta Krzeszowska z 7,8% mieszkańców odpowiada za 8,5% wydanych pozwoleń.

Powyższa analiza wskazuje miejscowości w których zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe jest największe.

3.2. Warunki mieszkaniowe

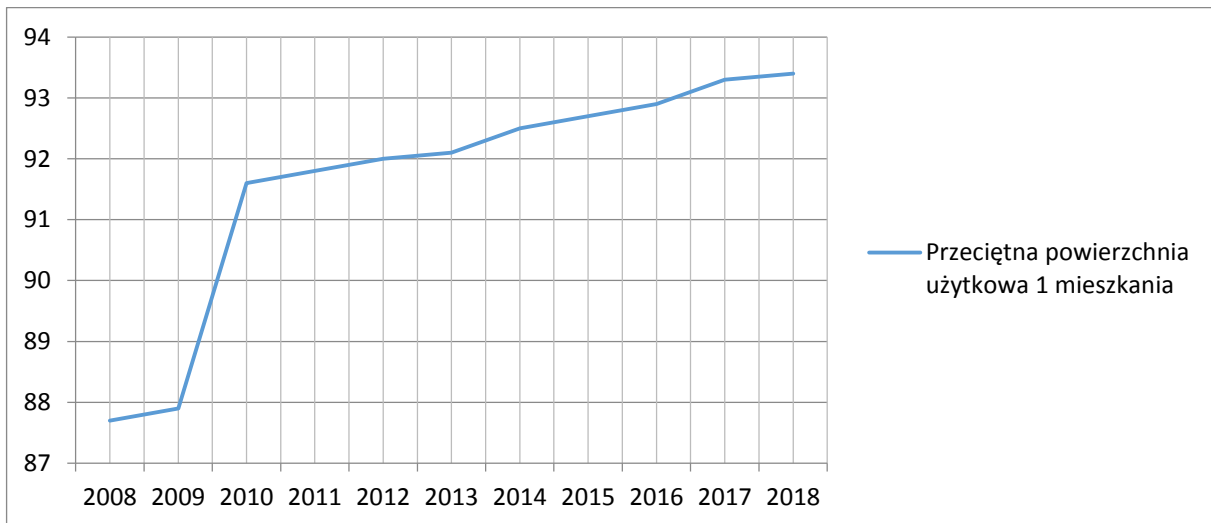
Zasoby mieszkaniowe gminy Harasiuki, według banku danych lokalnych GUS w 2018 r. obejmowały łącznie 1823 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 93,4 m² i była większa o 5,7 m² w stosunku do roku 2008.

Tabela 3.6. Zasoby mieszkaniowe w gminie Harasiuki w latach 2008-2018 r.

Rok	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania
2008	1 673	146 769	87,7
2009	1 678	147 516	87,9
2010	1 756	160 797	91,6
2011	1 766	162 176	91,8
2012	1 773	163 131	92
2013	1 778	163 802	92,1
2014	1 789	165 472	92,5
2015	1 797	166 635	92,7
2016	1 808	168 039	92,9
2017	1 815	169 254	93,3
2018	1 823	170 297	93,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019.

Wykres 3. Wzrost średniej powierzchni użytkowej mieszkania w gminie Harasiuki w latach 2008-2018 (wartości podane w m²)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019

Na podstawie analizy zmian cech ilościowych zasobów mieszkaniowych w latach 2008 -2018, prognozuje się dalszy systematyczny przyrost liczby mieszkań, a także wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań w założonej perspektywie planistycznej (do 2049 roku). Związane jest to przede wszystkim z bogaceniem się społeczeństwa i potrzebą poprawy warunków zamieszkania mieszkańców gminy.

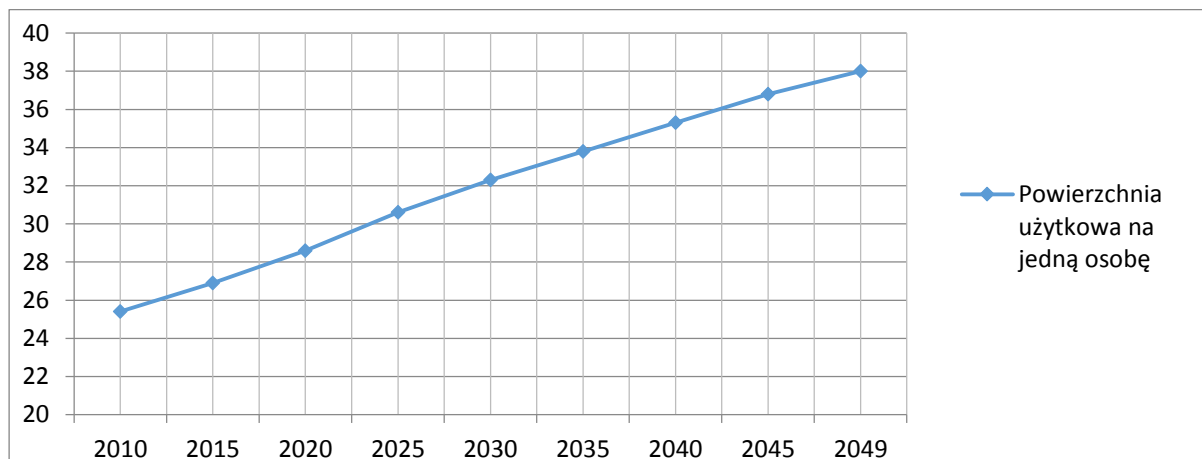
Istotna jest też zmiana wzorów życia rodzinnego – dotyczy ona problematyki zaniku domów wielopokoleniowych (obejmujących trzy lub więcej pokoleń), jako formy zamieszkania dla rodzin. Obecna przemiana modelu rodziny w której dzieci opuszczają dom, zostawiając rodziców na dużej powierzchni mieszkania, przyczynia się do wzrostu wymienionych w powyższej tabeli cech.

Do innych czynników wpływających na powyższy stan możemy zaliczyć:

- 1) starzenie się społeczeństwa,
- 2) samotność starszych ludzi,
- 3) migracje młodych ludzi,
- 4) większa liczba rodziców samotnie wychowujących dzieci,
- 5) wzrost liczby tzw. singli,
- 6) pary bezdzietne.

Powyższe czynniki, w zdecydowanie większym stopniu, wpływają na wzrost wartości wskaźnika przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę.

Wykres 4. Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę w gminie Harasiuki z uwzględnieniem perspektywy do 2049 (wartości podane w m²)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019

Jak widać na wykresie powyżej, wartość przeciętnej **powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę** w okresie 10 lat wzrosła z 25,4 do 28,6 m² – czyli o ok. 12,59%. Dla potrzeb analizy zakłada się utrzymanie tego trendu oraz, że **w 30-letniej perspektywie planistycznej** wartość ta wzrośnie do około **38 m²**.

Tabela 3.7. Mieszkania oddane do użytkowania (w powierzchni użytkowej zabudowy)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania	614	747	676	1 570	1 120	1258	1780	1347	1823	1770	1188

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019

W ostatnich pięciu latach średnio oddano do użytku 1263 m² powierzchni użytkowej nowych mieszkań. Przy założeniu, że obecny trend się utrzyma przez najbliższe 30 lat można założyć, że zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej wyniesie nie więcej niż 37 tys. m².

4. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Prognoza demograficzna obejmuje przewidywanie kształtowania się w przyszłości zjawisk i procesów demograficznych, ich kierunków oraz tempa rozwoju, jak również przemian strukturalnych. Przewidywanie przyszłych kierunków zmian procesów demograficznych zawsze jest obciążone dużą niepewnością.

Prognozę demograficzną dla gminy Harasiuki oparto na danych Głównego Urzędu Statystycznego z opracowania „Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030”. Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014 – 2050 oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014 – 2050”.

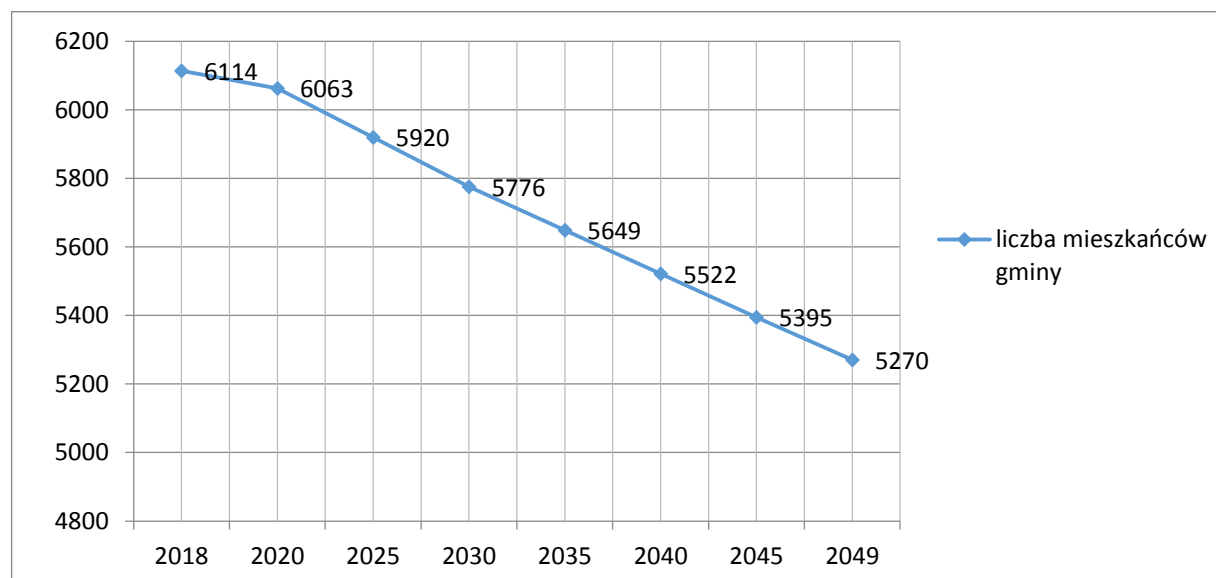
Prognoza ludności gmin do 2030 r. jako punkt wyjścia przyjmuje stan ludności w dniu 31.12.2016 r. w obowiązującym wówczas podziale administracyjnym. Ze względu na dużą zmienność współczynników demograficznych w czasie w poszczególnych gminach, w GUS podjęto decyzję o skróceniu horyzontu prognozy. Ostatnim rokiem prognozy ludności gmin jest rok 2030, a nie 2050 jak we wspomnianych na wstępie prognozach opracowanych dla kraju, województw i powiatów.

Tabela 3.8. Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne GUS)

Rok	Ogółem	Ludność w wieku 0-14	Ludność w wieku 15-59	Ludność w wieku 60+
2016	6169	839	4041	1289
2017	6141	820	4007	1314
2018	6114	815	3959	1340
2019	6088	799	3922	1367
2020	6063	792	3881	1390
2021	6036	776	3860	1400
2022	6008	762	3824	1422
2023	5980	749	3783	1448
2024	5950	728	3736	1486
2025	5920	712	3689	1519
2026	5890	704	3621	1565
2027	5860	697	3572	1591
2028	5831	699	3523	1609
2029	5802	684	3485	1633
2030	5776	687	3416	1673

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, październik 2019

Na potrzeby Bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę prognozę demograficzną rozbudowano tak aby obejmowała okres trzydziestoletniej perspektywy planistycznej. Na podstawie prognozy GUS określono trend prognozowanych zmian liczby ludności. Następnie zaprezentowano uzyskane wyniki dotyczące prognozowanej liczby ludności na obszarze gminy w 2049 roku.

Tabela 3.9. Prognozowana zmiana liczby ludności w latach 2018-2049

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS oraz Prognozy ludności gmin na lata 2018-2030 - tablica zbiorcza, październik 2019.

Prognozowana **liczba ludności** na obszarze Gminy Harasiuki zmniejszy się w stosunku do 2018 r. o 844 osoby i **w 2049 będzie wynosić 5270 mieszkańców.**

Uwarunkowania demograficzne stanowią istotny argument przemawiający za racjonalizacją polityki przestrzennej. Nowe tereny przeznaczone pod zainwestowanie, przede wszystkim pod zabudowę mieszkaniową, powinny uwzględniać faktyczne zmiany w zakresie przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, tendencje w zakresie wzrostu średniej powierzchni mieszkań i potrzebę poprawy warunków zamieszkania w zakładanej perspektywie planistycznej.

5. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

5.1. Bilans terenów budowlanych

Na potrzeby opracowania bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, przeanalizowano dostępne dane dotyczące użytkowania i przeznaczenia gruntów. Wzięto pod uwagę ustalenia dotychczasowego studium przyjętego w 2001 r. oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uwzględniono też analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozę demograficzną, ocenę możliwości finansowania gminy. oraz niepewność procesów rozwojowych.

5.2. Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Tereny przeznaczone pod zabudowę zostały wyznaczone ze względu na:

- usankcjonowanie faktycznego zagospodarowania – naniesienie istniejących terenów zabudowy nie ujętych w poprzednich edycjach Studium;
- uzupełnienie istniejącej zabudowy w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej;
- złożone wnioski o zmianę przeznaczenia terenu,
- określone zapotrzebowanie wynikające z przeprowadzonych analiz.

5.3. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkaniowej

W pierwszym etapie prac, maksymalne zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową należy określić w prognozowanej liczbie ludności. Natomiast wymagany ustawowo sposób wymiarowania zapotrzebowania zakłada konieczność przejścia na m² powierzchni użytkowej zabudowy. W związku z tym, na podstawie analizy zmian zaobserwowanych w ostatnich latach prognozuje się dalszy wzrost ilości mieszkań oraz przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań w założonej perspektywie planistycznej (do roku 2049).

Prognozowana liczba ludności gminy: **5 270**

Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę: **38 m²**

Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie: **200 260 m²**

Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² w 2018 r. = 170 297m²

Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² w 2049 r. = 200 260 m²

Prognozowane zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań = 29 963 m²

Należy stwierdzić, iż w związku z prognozowanym wzrostem liczby ludności gminy w ciągu następnych lat, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową również wzrośnie. Do określenia potrzeb przyjęto różnicę między stanem obecnym, a najwyższą prognozowaną całkowitą powierzchnią użytkową zabudowy mieszkaniowej **29 963 m²** (po przeliczeniu przez wskaźnik intensywności zabudowy daje **119,37 ha**).

Zgodnie z założeniami bilansu z uwagi na niepewność procesów rozwojowych, można zwiększyć prognozowany wynik o 30% tak więc maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową może w założonej perspektywie wynieść nawet **38 951m² (w przeliczeniu 155,19 ha)**.

$$130\% \times 29\,063 \text{ m}^2 = 38\,951 \text{ m}^2$$

Ustalenia Studium powinny łącznie wyznaczyć około **2130,1 ha** terenów zabudowy mieszkaniowej.

$$678,47 \text{ ha}^* + 155,19 \text{ ha} = 833,66 \text{ ha}$$

**powierzchnia obecnie zainwestowanych terenów zabudowy mieszkaniowej*

5.4. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej

Podstawową potrzebę w zakresie terenów zabudowy stanowi zapewnienie dostępu do usług, w szczególności usług podstawowych. Obecne tereny usługowe, w większości przypadków, obejmują tereny w znacznym stopniu zainwestowane i wykorzystywane na potrzeby usług publicznych (szkoły, kościoły, remizy strażackie). Usługi są niezwykle ważną gałęzią gospodarki, wpływającą na tworzenie nowych miejsc pracy, a tym samym na szeroko rozumiany rozwój. Poprawiając komfort życia mieszkańców, należy zadbać o łatwy dostęp do usług podstawowych.

Biorąc pod uwagę wzrost zamożności społeczeństwa oraz stopień korzystania z różnego rodzaju usług, zapotrzebowanie na nowe tereny usługowe w aktualnej proporcji do terenów mieszkaniowych (2,14%) może okazać się niewystarczające dla zabezpieczenia potrzeb przyszłych mieszkańców, w szczególności z uwagi na zmiany w zakresie struktury zatrudnienia – rosnąca liczba jednoosobowych działalności gospodarczych oraz rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

W celu oszacowania zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej przeanalizowany został aktualny stosunek powierzchni terenów usługowych do powierzchni terenów mieszkaniowych, który wynosi około 2,14% (**678 ha** terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej oraz **14,56 ha** terenów istniejącej zabudowy usługowej).

Zakłada się, że powierzchnia terenów usług powinna docelowo wynosić 5% powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej.

$$5\% \times 833,66 = 41,68 \text{ ha}$$

Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę wymagane jest przejście na m² powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb opracowania przyjęto wartość **0,5** jako wskaźnik intensywności zabudowy dla terenów o funkcji produkcyjnej

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej ustala się w wysokości **208 400 m²** powierzchni użytkowej (**41,68 ha** z czego 14,5 ha stanowią tereny aktualnie zabudowane i zainwestowane).

5.5. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji produkcyjnej

Funkcją, która może dać impuls do rozwoju gminy będzie działalność produkcyjno-wytwórcza. Obecnie na obszarze gminy brakuje terenów inwestycyjnych, ujętych w zwarte, urządzone obszary. Jednym z podstawowych kierunków polityki przestrzennej gminy winno być tworzenie warunków dla rozwoju zakładów produkcyjnych i produkcyjno-usługowych pozwalających na powstawanie nowych miejsc pracy. W Studium należy wyznaczyć tereny inwestycyjne pod funkcje produkcyjne w sposób nie kolidujący z istniejącą i projektowaną zabudową mieszkaniową. Tereny te powinny charakteryzować się dobrą dostępnością komunikacyjną (także z przebiegającą przez gminę linią kolejową).

Dla potrzeb bilansu zakłada się, że powierzchnia terenów produkcyjnych powinna docelowo wynosić około 15 % powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej.

$$15\% \times 833,66 = 125 \text{ ha}$$

Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę wymagane jest przejście na m² powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb opracowania przyjęto wartość 1,0 jako wskaźnik intensywności zabudowy dla terenów o funkcji produkcyjnej.

$$1\,250\,000 \times 1,0 = 1\,250\,000 \text{ m}^2$$

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji produkcyjnej ustala się w wysokości 1 250 000 m² powierzchni użytkowej (125 ha z czego 16 ha stanowią tereny aktualnie zabudowane i zainwestowane).

5.6. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy związanej z sportem i rekreacją

W ramach terenów usług sportu i rekreacji przewiduje się realizację obiektów sportowych, usług związanych z turystyką i wypoczynkiem, urządzenie ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej, placów zabaw czy terenów wykorzystywanych do organizowania imprez masowych. Należy mieć na uwadze, część z tych funkcji w założeniu nie mają służyć jedynie ludności zamieszkującej obszar gminy.

Dla potrzeb bilansu zakłada się, że zapotrzebowanie na nową powierzchnię terenów o funkcji związanej ze sportem i rekreacją ustala się w wysokości około 50 m²/mieszkańca.

$$50 \text{ m}^2 \times 5\,270 = 263\,500 \text{ m}^2$$

Dla potrzeb opracowania przyjęto wartość 0,1 jako wskaźnik intensywności zabudowy dla terenów zabudowy letniskowej i rekreacyjnej.

$$263\,500 \text{ m}^2 / 0,1 = 2\,635\,000 \text{ m}^2 (26,35 \text{ ha})$$

Zapotrzebowanie na ogólną powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji związanej ze sportem i rekreacją wynosi 26 350 m² (26,35 ha z czego 11 ha stanowią tereny aktualnie zabudowane i zainwestowane).

6. CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW

Kolejnym etapem sporządzanego bilansu jest oszacowanie chłonności obszarów zabudowy. W celu przedstawienia chłonności obszarów, rozumianej jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyznaczone zostały obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych.

Następnie przeanalizowano tereny leżące poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.

Rezerwy terenowe w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz rezerwy terenowe obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę ilustruje poniższa tabela:

Tabela 6.1. Chłonność zabudowy w podziale na funkcje zabudowy o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy o pizp (ha).

Przeznaczenie terenu wg. wiodącej funkcji	Powierzchnia terenów zabudowanych (ha)	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (ha)	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (m ²)
Funkcja mieszkaniowa	678,48	121,32	1 213 200
Funkcja usługowa	14,56	0	0
Funkcja produkcyjna	16	8,05	80 500
Funkcje związana ze sportem i rekreacją	11,16	3,08	30 800

Źródło: Opracowanie własne

Chłonność „planistyczna” o której mowa w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy o pizp

Ze względu na fakt, że obszary przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę są tożsame z wyznaczonymi obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, nie zachodzi potrzeba osobnego szacowania ich chłonności (w miejscowych planach brak terenów rozwoju zabudowy poza obszarami chłonności zabudowy).

W oparciu o powyżej wskazane powierzchnie oraz przyjęte współczynniki intensywności zabudowy, wyliczono wartość chłonności w wyrażoną powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb bilansu założono następujące współczynniki intensywności zabudowy:

- dla zabudowy mieszkaniowej: obliczono faktyczne współczynniki intensywności jedynie dla budynków mieszkalnych (bez zabudowy gospodarczej, garażowej i innej towarzyszącej). Współczynnik obliczono na podstawie dostępnych danych statystycznych z GUS – powierzchnia użytkowa mieszkań w m² w gminie. Wartość tą podzielono przez powierzchnię terenów zabudowanych i zainwestowanych o dominującej funkcji mieszkaniowej. Tak obliczony współczynnik intensywności (o wartości w przybliżeniu 0,0251) wykorzystano do przeliczenia chłonności zabudowy w m². Przyjęta wartość współczynnika zapewnia proporcjonalność i porównywalność uzyskanych obliczeń z wynikami analiz sporządzonych na podstawie danych GUS (powierzchnia zabudowanych terenów mieszkaniowych wynosi 678,47 ha, powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej wg. danych GUS wynosi 170 297 m²).
- dla pozostałych funkcji zabudowy przyjęto współczynniki intensywności zabudowy zgodnie z określonymi w części określającej zapotrzebowanie tj.:
 - zabudowa usługowa: 0,5
 - zabudowa produkcyjna: 1,0
 - tereny sportu i rekreacji: 0,1

Tabela 6.2. Chłonność zabudowy w podziale na funkcje zabudowy o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy o pizp (w m² powierzchni użytkowej)

Przeznaczenie terenu wg. wiodącej funkcji	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (m ²)	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej
Funkcja mieszkaniowa	1 213 200	30 451,32
Funkcja usługowa	0	0
Funkcja produkcyjna	80 500	80 500
Funkcje związana ze sportem i rekreacją	3 0800	3 080

Źródło: Opracowanie własne

Wartość chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę należy traktować jedynie orientacyjnie, ze świadomością, iż o rzeczywistym „obciążeniu” teren, decyduje przede wszystkim jego faktyczne zainwestowanie. Prawdopodobnie nie dojdzie do sytuacji, w której wszystkie możliwe tereny zostaną zabudowane zgodnie z założonymi wskaźnikami. Wpływ na to będą miały następujące czynniki:

- wraz z postępującą urbanizacją chęć posiadania działki większej, aniżeli wskazuje minimalny „normatyw” powierzchniowy określony w planach miejscowych, w celach wypoczynkowych, rekreacyjnych, alienacji od sąsiadów,
- moda na duże powierzchniowo działki i budynki,
- potrzeba lub konieczność posiadania większej działki, z uwagi na uwarunkowania rodzinne, bądź z uwagi na prowadzoną działalność gospodarczą np. w formie nieuciąźliwych usług, które wymagają dodatkowej powierzchni pod zabudowę budynku usługowego, kolejnych miejsc parkingowych itp.;
- sentymentalne, rozumiane jako przywiązanie do ziemi („ojcowizna”);
- nieuregulowane stany prawne, własnościowe;
- inne czynniki.

7. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ ORAZ SUMY POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY (SUMY CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ ORAZ CHŁONNOŚCI OBSZARÓW POZA W PEŁNI WYKSZTAŁCONĄ ZWARTĄ STRUKTURĄ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNĄ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ, PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ)

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów ma na celu wskazanie priorytetów w zakresie wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz zapobiec nadmiernemu wyznaczaniu terenów, dla których ustalenia Studium przewidują już wystarczającą do rozwoju powierzchnie zabudowy.

Tabela 7.1. Właściwy tok postępowania przy sporządzaniu bilansu obejmuje kolejno następujące fazy pracy:

Oznaczenie w ustawie	Fazy pracy	Rodzaj czynności – określa się	Wymagany sposób wymiarowania
pkt 1	A	maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę wyrażone: - w liczbie ludności - w hektarach	konieczność przejścia na m ² powierzchni użytkowej zabudowy
pkt 2	B	chłonność obszarów „o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej - obszary wymiarowane w hektarach	konieczność przejścia na m ² powierzchni użytkowej zabudowy
pkt 3	C	chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych innych niż wymienione wyżej - obszary wymiarowane w ha (na terenie Gminy Harasiuki nie występują ww. obszary)	konieczność przejścia na m ² powierzchni użytkowej zabudowy

pkt 4	D	Wynik bilansu: $A - (B+C) =$ wynik ujemny: nie przewiduje się nowej zabudowy $A - (B+C) =$ wynik dodatni: przewiduje się nową zabudowę	konieczność przejścia na powierzchnię terenu zabudowy w ha
--------------	----------	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7.2. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pizp

Przeznaczenie terenu wg. wiodącej funkcji	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej (B+C)	Zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej (A)	Wynik Bilansu w powierzchni użytkowej A-(B+C)	Wynik Bilansu w ha A-(B+C)
Funkcja mieszkaniowa	30 451,32	38 951	8 499,68	33,86
Funkcja usługowa	0	208 400	208 400	41,68
Funkcja produkcyjna	80 500	1 250 000	1 169 500	116,95
Funkcje związane ze sportem i rekreacją	3 080	26 350	23 270	23,27

Źródło: Opracowanie własne

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę dla wszystkich wyodrębnionych funkcji przekracza sumę chłonności obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pizp (wynik dodatni). W związku z powyższym projekt Studium wyznacza nowe tereny rozwoju zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Tabela 7.3. Zestawienie prognozowanego zapotrzebowania z terenami przeznaczonymi pod nową zabudowę w projekcie Studium

Przeznaczenie terenu wg. wiodącej funkcji	Wynik Bilansu wyrażony w m ² powierzchni użytkowej	Wynik Bilansu w hektarach	Tereny rozwoju zabudowy wyznaczone w projekcie Studium (w m ² powierzchni użytkowej)	Tereny rozwoju zabudowy wyznaczone w projekcie Studium (w ha)
Funkcja mieszkaniowa	8 499,68	33,86	7 627,89	30,39
Funkcja usługowa	208 400	41,68	40 250	8,05
Funkcja produkcyjna	1 169 500	116,95	1 100 400	110,04
Funkcje związane ze sportem i rekreacją	23 270	23,27	15 070	15,07

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7.4. Stopień wypełnienia prognozowanego zapotrzebowania w ustaleniach projektu Studium

Przeznaczenie terenu wg. wiodącej funkcji	Zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej	Tereny przeznaczone pod zabudowę (w m ² powierzchni użytkowej)	Stopień wypełnienia zapotrzebowania
Funkcja mieszkaniowa	38 951	38 079,21	97,76 %
Funkcja usługowa	208 400	40 250	19,31 %
Funkcja produkcyjna	1 250 000	1 180 900	94,47 %
Funkcje związane ze sportem i rekreacją	26 350	18 150	68,88 %

Źródło: Opracowanie własne

Zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod funkcje mieszkaniowe i produkcyjne zostało zapewnione na poziomie dziewięćdziesięciu kilku procent. W związku z powyższym należy uznać, że ustalenia Studium uzupełniają wskazane zapotrzebowanie dla tych funkcji.

Największy niedobór terenów budowlanych wykazano dla zabudowy usługowej. Jednakże należy mieć na uwadze, że w ramach terenów mieszkaniowych ustalenia Studium dopuszczają lokalizowanie zabudowy usługowej. Terenów przeznaczonych pod funkcję mieszkaniową wyznaczono aż 812 ha, a terenów pod zabudowę usługową brakuje około 33 ha. Stanowi to około 4% ogółu terenów mieszkaniowych. Na potrzeby niniejszej analizy można przyjąć z całkiem dużym stopniem prawdopodobieństwa, że te 4 % terenów mieszkaniowych zostanie zagospodarowane na potrzeby zabudowy usługowej. Można zatem stwierdzić, że na terenie gminy Harasiuki nie dojdzie do sytuacji, w której zabrakłoby terenów przeznaczonych pod funkcję usługową.

Ostatnią grupę terenów stanowią obszary związane ze sportem i rekreacją. Dla potrzeb bilansu założono, że zapotrzebowanie na nową powierzchnię terenów o funkcji związanej ze sportem i rekreacją wysokości około 50 m² mieszkańca. Aby właściwie obliczyć stopień wypełnienia prognozowanego zapotrzebowania należy dodać do terenów przeznaczonych pod nową zabudowę, tereny już zabudowane. Terenów zabudowanych jest w gminie 11,16 ha, terenów w ramach chłonności 3,08; terenów rozwoju zabudowy

natomiast 15,07 ha. Łącznie daje to 29,31 ha. Zapotrzebowanie określono natomiast na poziomie 26 350 m² powierzchni użytkowej, czyli około 26,35 ha. Jak się okazuje określone zapotrzebowanie zostało przekroczone o 11%. Jednak ze względu na orientacyjny charakter analiz oraz niską intensywność terenów przeznaczonych pod sport i rekreację można uznać, że ustalenia Studium są zbieżne ze wskazanym zapotrzebowaniem.

8. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Bilans zakłada realizację założeń w perspektywie czasowej ok. 30 lat. Dalszy rozwój osadnictwa przede wszystkim powinien polegać na uzupełnianiu i intensyfikacji istniejącego zagospodarowania lub na dodawaniu nowych terenów, tak, aby bezpośrednio przylegały do granic istniejących układów osadniczych. W związku z powyższym założenie dotyczące finansowania przez gminę sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej zostanie rozłożone w czasie.

Większość terenów zabudowy wskazanych w Studium posiada możliwość obsługi komunikacyjnej w oparciu o obecny układ drogowy (wymagane są jedynie wydatki związane z utrzymaniem istniejącego układu drogowego). Z terenów niezagospodarowanych przeznaczonych pod zabudowę, konieczność skomunikowania wystąpi dla terenów w miejscowościach: Harasiuki, Sieraków oraz Huta Krzeszowska – Maziarnia (obsługa terenów produkcyjnych). Łączna długość planowanych dróg gminnych (klasy dojazdowej o szerokości 10 m) wyniesie około 2 km.

W związku z realizacją ustaleń Studium przewiduje się systematyczny wzrost dochodów z podatków od nieruchomości, który można przeznaczyć na inwestycje drogowe. Ponadto można przyjąć, iż zadania własne będą finansowane z:

- 1) nadwyżki budżetowej;
- 2) współfinansowane ze środków zewnętrznych, w tym pozyskiwanych z funduszy Unii Europejskiej;
- 3) z udziału inwestorów zewnętrznych na podstawie zawartych porozumień;
- 4) dotacji, pożyczek, kredytów, obligacji komunalnych;
- 5) innych środków zewnętrznych;

Gmina Harasiuki od wielu lat utrzymuje nadwyżkę operacyjną, tj. dodatnią różnicę między dochodami bieżącymi, a wydatkami bieżącymi (z wyłączeniem wydatków na obsługę długu) na poziomie zapewniającym zdolność kredytową. Zewnętrzne finansowanie wydatków inwestycyjnych przez zaciągnięte kredyty i pożyczki pozwala na realizację ważnych projektów infrastrukturalnych. Przy wysokim udziale wydatków bieżących oraz niewystarczających dochodach własnych, posiadanie zdolności kredytowej gwarantuje skuteczną i szybką realizację zadań własnych gminy.

Należy przyjąć, że tereny wyznaczone w Studium jako tereny inwestycji mieszkaniowych, usługowych czy przemysłowych nie skutkują w całości koniecznością realizowania zadań własnych gminy i zwiększania jej obciążeń finansowych. Można przypuszczać, że realizacja ustaleń Studium odbywać się będzie etapowo, a plany miejscowe w sposób planowy będą uchwalane w ramach strategicznego działania gminy, nie powodując nadmiernych kolizji w budżecie i dodatkowych, ponadprzeciętnych wydatków.

9. POTRZEBY INWESTYCYJNE GMINY WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH, ZWIĄZANE Z LOKALIZACJĄ NOWEJ ZABUDOWY NA OBSZARACH O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ I NA OBSZARACH PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ ORAZ POZA TYMI OBSZARAMI

Potrzeby inwestycyjne gminy Harasiuki wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy przedstawiono w podziale na trzy kategorie:

- obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych,
- obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione powyżej,
- obszarów pozostałych.

W analizie uwzględniono potrzeby inwestycyjne związane z realizacją infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Ze względu na ogólny charakter niniejszej analizy oraz oparcie jej na przyjętych założeniach, brak jest możliwości prawidłowego oszacowania potrzeb związanych z realizacją infrastruktury społecznej. Ze względu na depopulację gminy zakłada się jedynie utrzymanie istniejącej infrastruktury społecznej (m.in. szkoły, przedszkola, ośrodki opieki społecznej itd.) bez potrzeby realizacji nowych obiektów. Realizacja potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej na obszarach jednostek osadniczych o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej na terenie gminy nie pociąga za sobą realizacji nowej infrastruktury technicznej. Wynika to z faktu, że nowa zabudowa stanowić będzie uzupełnienie istniejącej, na terenach już wyposażonych w infrastrukturę techniczną oraz w zdecydowanej większości posiadających dostęp do dróg publicznych.

Dla obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę potrzeby inwestycyjne związane z realizacją dróg publicznych oraz nowej infrastruktury zostały już poniesione i nie wymagają kolejnych nakładów finansowych.

Znaczna część z terenów rozwoju zabudowy posiada dostęp do dróg publicznych i sieci infrastruktury technicznej. Koszty związane z przebudową istniejącej sieci infrastruktury technicznej – wykonanie przyłączy oraz budowa zjazdów z istniejących dróg publicznych będą pokrywane indywidualnie przez inwestorów. Ponadto obowiązujące przepisy dopuszczają w przypadku braku sieci kanalizacji sanitarnej odprowadzanie ścieków do bezodpływowych zbiorników, bądź przydomowych oczyszczalni ścieków.

V. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

Określeniu kierunków zmian struktury przestrzennej powinna przyświecać zasada zrównoważonego rozwoju. Wprowadzane zmiany mają na celu zwiększanie konkurencyjności gminy w regionie, co przekłada się na szeroko rozumiany rozwój społeczno-gospodarczy i podnosi jakość życia jego mieszkańców. Z tego powodu należy dążyć do porządkowania struktur przestrzennych poprzez tworzenie czytelnie wyodrębnionych stref zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej) oraz terenów rolnych i leśnych.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz w bilansie potrzeb i możliwości rozwoju gminy, pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Na postawie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, Studium wyznacza zasięgi rozwoju przestrzennego osadnictwa w obrębie poszczególnych miejscowości, zobrazowany na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Rozwój zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjno-usługowej odbywać się będzie poprzez lokalizację zabudowy w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na nowo wyznaczonych obszarach rozwoju zabudowy wynikających z określonego zapotrzebowania. Ponadto nowe tereny przeznaczone pod zabudowę wyznaczono w ciągach istniejących dróg obsługujących wsie.

Ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego w znacznej mierze uwzględniają dotychczasowy sposób użytkowania terenów. Z drugiej strony, przewiduje obszary na których nastąpi rozwój oraz zmiany istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. W największym stopniu zmiany te będą dotyczyć powiększania się terenów zabudowy kosztem terenów wykorzystywanych rolniczo.

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna będzie charakteryzować się następującymi obszarami: Obszary przekształceń i rozwoju zabudowy w skład których wchodzi:

- 1) Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności - MN;
- 2) Tereny zabudowy mieszkaniowo usługowej - MU;
- 3) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - MW;
- 4) Tereny zabudowy usługowej - U;
- 5) Tereny produkcyjno-usługowe - PU;
- 6) Tereny sportu i rekreacji - US;
- 7) Tereny cmentarzy - ZC;
- 8) Tereny obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej - IT;
- 9) Tereny komunikacji kolejowej - KK.

Obszary otwarte i leśna przestrzeń produkcyjna

- 1) Tereny lasów - ZL;
- 2) Tereny wskazane do zalesień - ZLz;
- 3) Tereny rolnicze - R;
- 4) Tereny dolinne wykluczone z zabudowy - ZD;
- 5) Tereny wód powierzchniowych śródlądowych - W;

Określone w niniejszej edycji Studium kierunki zagospodarowania stanowią uaktualnienie, kontynuację i rozwinięcie wytycznych zawartych we wcześniejszych edycjach studium oraz w opracowaniach dotyczących obszaru gminy. Tereny przeznaczone pod zabudowę w generalnym ujęciu koncentrują się wokół historycznej

zabudowy miejscowości z wykorzystaniem elementów istniejącego układu drogowego oraz istniejącej sieci infrastruktury technicznej.

2. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM

Z uwagi na to, że prace nad audytem krajobrazowym dla województwa podkarpackiego są w dalszym ciągu w toku, nie formułuje się rekomendacji i wniosków do niniejszego studium.

3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945 z późn. zm.) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w elaboracie Studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunkach wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, które nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowaniu terenów.

W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania obszaru gminy. Oznacza to, że określone na planszy kierunków zagospodarowania przestrzennego przeznaczenie terenów oznacza funkcje wiodące (dominujące), a nie wyłączne. Przeznaczenie może być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą wchodzić w kolizję lub w konflikt z funkcją podstawową oraz pogarszać warunków koegzystencji. Ostateczne uszczegółowienie zasad zagospodarowania terenów oraz granic terenów funkcjonalnych będzie dokonywane w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Niezależnie od określonego przeznaczenia oraz określonego sposobu zagospodarowania na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dopuszcza i ustala się:

- 1) korygowanie przebiegu granic między poszczególnymi funkcjami w przypadku konieczności dostosowania ich do:
 - a) faktycznych granic nieruchomości,
 - b) faktycznych granic użytków,
 - c) rzeczywistego sposobu użytkowania działek i budynków,
 - d) układu komunikacyjnego i kategorii dróg,
 - e) ukształtowania terenu oraz innych fizycznych barier przestrzennych,
- 2) granice oddzielające tereny przeznaczone do zabudowy i zainwestowania od terenów wolnych od zabudowy w poszczególnych strukturalnych jednostkach urbanistycznych należy traktować jako niezmiennie, nieprzekraczalne i niepodlegające korektom przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (z zastrzeżeniem pkt1);
- 3) określenie relacji między funkcją wiodącą, a uzupełniającą (ustalenie przewagi jednej z funkcji, bądź ich równorzędność),
- 4) wskazane funkcje uzupełniające i dopuszczalne można zrealizować w planach miejscowych poprzez wyznaczenie ich liniami rozgraniczającymi, w sposób zapewniający niwelację kolizji i konfliktów z funkcją wiodącą.
- 5) przyjęte wskaźniki są minimalnymi i maksymalnymi, a ich dokładna wartość będzie doprecyzowana na etapie miejscowego planu,
- 6) w przypadku działek i budynków użytkowanych zgodnie z prawem oraz działek, w stosunku do których wydano ostateczne pozwolenia na budowę, ustalanie przeznaczenia oraz sposobu zagospodarowania innego niż określony w studium – zgodnego ze stanem faktycznym,

7) lokalizację nie wyznaczonych w studium:

- a) sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej związanych z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną, ciepło i gaz, gospodarką ściekową oraz telekomunikacją,
- b) dróg publicznych, wewnętrznych, ciągów komunikacyjnych, szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych,
- c) miejsc postojowych, garaży,
- d) obiekty i urządzenia budowlane oraz urządzenia techniczne zapewniające możliwość użytkowania terenów zgodnie z ich przeznaczeniem,
- e) lokalnych terenów zieleni urządzonej i rekreacji (skwery i place zabaw) oraz obiektów małej architektury.

Określone maksymalne wysokość budynków nie dotyczy inwestycji celu publicznego z zakresu łączności, masztów, silosów oraz innych obiektów wynikających z technologii produkcji. W przypadku obiektów budowlanych o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t., zachodzi konieczność zgłoszenia planowanej inwestycji do Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę w celu uzgodnienia lokalizacji oraz ustalenia sposobu oznakowania przeszkodowego tych obiektów.

3.1. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji mieszkaniowej

Niekorzystne ze względów krajobrazowych komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych jest wprowadzanie zabudowy rozproszonej, wykorzystującej tereny bardzo oddalone zarówno od siebie, jak i od istniejącej jednostki osadniczej. Podstawowym celem przy zagospodarowaniu terenów jest dążenie do porządkowania przestrzeni poprzez uzupełnienie istniejącej struktury, wypełnianie luk w zabudowie oraz kontynuowanie zabudowy wokół istniejących jednostek osadniczych w sposób nawiązujący do jej charakteru. Dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy, jej rozbudowę, przebudowę i nadbudowę, z uwzględnieniem potrzeby jej dostosowania do wyższych standardów.

Należy dążyć do tego, aby ciągi zabudowy były spójne pod względem architektonicznym i przestrzennym poprzez określanie w planach miejscowych wymogów odnośnie:

- 1) wysokości budynków,
- 2) kształtu dachu,
- 3) maksymalnej szerokości elewacji frontowej,
- 4) minimalnych szerokości frontów działek,
- 5) kolorystyki, ogrodzeń, materiałów wykończeniowych itd.

Zakłada się kształtowanie zabudowy mieszkaniowej poprzez wydzielenie następujących kategorii obszarów:

- 1) Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności - MN;
- 2) Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej - MU;
- 3) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - MW;

Teren zabudowy mieszkaniowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112) jest terenem chronionym akustycznie, na którym wskazana jest lokalizacja, pomiędzy linią kolejową, a zabudową mieszkaniową, pasów zieleni ochronnej o charakterze izolującym lub urządzeń służących ochronie akustycznej.

W przypadku realizacji zabudowy mieszkaniowej na terenie sąsiadującym z linią kolejową:

- zasięg wynikający z drgań powodowanych ruchem na linii kolejowej – projektowaną zabudowę należy sytuować w odległości nie mniejszej niż 80 m od osi skrajnego toru istniejącej linii kolejowej, przy spełnieniu warunków zawartych w ustawie o transporcie kolejowym,
- zasięg wynikający z hałasu powodowanego ruchem na linii kolejowej – projektowaną zabudowę mieszkaniową chronioną akustycznie, należy sytuować w odległości nie mniejszej niż 40 m od osi skrajnego toru istniejącej linii kolejowej, przy spełnieniu warunków zawartych w ustawie o transporcie kolejowym.

Tabela 1. Charakterystyka terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności (MN)

TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ I ZAGRODOWEJ O NISKIEJ INTENSYWNOŚCI (MN)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENU		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- siedliskowa (zabudowa zagrodowa), - mieszkaniowa jednorodzinna,
	Uzupełniająca	- usługowa
	Dopuszczalna	- letniskowa i rekreacyjna
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 1,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	30%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	40%
	Maksymalna wysokość zabudowy	10 metrów
	Kształtowanie geometrii dachów	dachy płaskie lub jednospadowe, dwuspadowe, wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • rozgraniczenie zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, w sposób nie powodujący konfliktów przestrzennych, nastąpi na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, • dopuszczalna forma zabudowy usługowej: usługi lokalizowane w bryle budynku mieszkalnego lub w formie wolnostojącej, • dopuszcza się lokalizowanie zabudowy usługowej na osobnej działce budowlanej, • zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, 	

Tabela 2. Charakterystyka terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej (MU)

TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ (MU)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENU		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- mieszkaniowa jednorodzinna, - usługowa
	Uzupełniająca	- letniskowa i rekreacyjna
	Dopuszczalna	- siedliskowa (zabudowa zagrodowa), - produkcyjna (rzemiosło)
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 1,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	60%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
	Kształtowanie geometrii dachów	dachy płaskie lub jednospadowe, dwuspadowe, wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> rozgraniczenie zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, w sposób nie powodujący konfliktów przestrzennych, nastąpi na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dopuszczalna forma zabudowy produkcyjnej – rzemiosło, drobna wytwórczość produkcyjna, składy i magazyny, 	

Tabela 3. Charakterystyka terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW)

CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ (MW)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- mieszkaniowa wielorodzinna
	Uzupełniająca	- usługowa
	Dopuszczalna	- mieszkaniowa jednorodzinna
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 4,0 – dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej, od 0,01 do 1,0 – dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki/terenu	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	25%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
	Kształtowanie geometrii dachów	dachy płaskie lub jednospadowe, dwuspadowe, wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> dopuszczalna forma zabudowy usługowej: usługi lokalizowane w bryle budynku mieszkalnego lub w formie wolnostojącej, zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, 	

3.2. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji usługowych

Tereny usług obejmują tereny przeznaczone dla usług publicznych i komercyjnych, służących zaspokojeniu podstawowych potrzeb ludności.

W zakresie usług handlu powierzchnia sprzedaży lokalizowanych obiektów nie może przekroczyć 2 000 m². Należy przy tym zaznaczyć, że powierzchnia sprzedaży jest to część lokalu handlowego przeznaczona na ekspozycję i sprzedaż towarów z wyłączeniem powierzchni technologicznej, magazynowej, biurowej, zaplecza socjalnego dla pracowników, usług serwisowych, gastronomicznych, toalet publicznych i innych usług nie związanych ze sprzedażą towarów. Usługi handlu powinny mieć także zapewnione miejsca dostaw towaru. Nakłada się obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych.

Tabela 4. Charakterystyka terenów zabudowy usługowej (U)

TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ (U)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- usługowa
	Dopuszczalna	- produkcyjno-usługowa, - mieszkaniowa
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 4,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości dla budynków sakralnych, w szczególności dla takich jak dzwonnice, kościoły z wieżą, • dopuszczalna forma zabudowy produkcyjnej – rzemiosło, drobna wytwórczość produkcyjna, składy i magazyny, • dopuszcza się wydzielanie lokali mieszkalnych w budynkach usługowych, • dopuszcza się lokalizację budynków mieszkalnych, gospodarczych związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu (m.in. plebania, internat) • zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, 	

Tabela 5. Charakterystyka terenów sportu i rekreacji (US)

TERENY SPORTU I REKREACJI (US)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- usług sportu, rekreacji i turystyki, - zabudowa letniskowa,
	Uzupełniająca	- zabudowa gospodarcza związana z obsługą funkcji rekreacyjnych i wypoczynkowych, - pensjonaty, - obiekty socjalne w tym szatale publiczne oraz związaną z nimi infrastruktura,
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,001 do 0,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	30%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	50%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> nie ustala się 	

3.3. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji produkcyjnych

Tereny produkcyjno-usługowej obejmować będą zabudowę przeznaczoną na cele produkcyjne, magazynowo - składowe i usługowe, jednak z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m². W granicach tych terenów zakazuje się lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz przedsięwzięć zawsze znacząco oddziałujących na środowisko.

Wprowadza się dopuszczenie lokalizowania urządzeń i obiektów zaopatrzenia w wodę i energię elektryczną oraz gospodarki ściekowej, nakaz zastosowania zabezpieczeń eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko oraz zalecenie wprowadzenia przez zakłady o produkcji wodochłonnej zamkniętego obiegu wody.

Tabela 6. Charakterystyka terenów produkcyjno-usługowych (PU)

CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
TERENY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE (PU)		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- produkcyjna, składy i magazyny, - usługowa,
	Uzupełniająca	- obsługa komunikacji, - zieleń izolacyjna
	Dopuszczalna	- mieszkaniowa - dla właścicieli obiektów produkcyjnych/usługowych, - zabudowa związana z obsługą rolnictwa i przetwórstwem artykułów spożywczych,
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 4,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki/terenu	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	25%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> zakaz lokalizacji funkcji związanych z hodowlą i ubojem zwierząt. na oznaczony na rysunku Studium obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu dopuszczone funkcje związane z obsługą komunikacji obejmują m.in.: parkingi, place manewrowe, myjnie,- stacje paliwowe, zakaz lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko 	

3.5. Tereny przeznaczone do zagospodarowania związane z obiektami i urządzeniami infrastruktury technicznej, obsługą komunikacji oraz powierzchnią eksploatacją kopalini

Na terenach infrastruktury technicznej ustala się lokalizację obiektów i urządzeń służących grupowemu zaopatrzeniu w energię elektryczną, wodę i gaz oraz związanych z gospodarką ściekową, zbieraniem, przetwarzaniem i składowaniem odpadów.

Tabela 7. Charakterystyka terenów obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (IT)

TERENY OBIEKTÓW I URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (IT)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENU		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Tereny infrastruktury technicznej: – elektroenergetyka (GPZ) – gazownictwo – kanalizacja (oczyszczalnia ścieków) – wodociągi (ujęcia wód podziemnych) – gospodarowanie odpadami
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	od 0,001 do 2,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	80%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	- dla obiektów budowlanych dopuszcza się zwiększenie maksymalnej dopuszczanej wysokości	

3.5 Tereny wyłączone spod zabudowy i o ograniczonych możliwościach zabudowy dla których nie określa się parametrów i wskaźników urbanistycznych

Tereny wymagające ograniczeń lub ścisłego wyłączenia spod zabudowy obejmują kilka kategorii, wiążących się m.in. z koniecznością zachowania zasobów środowiska, wymogami ładunku przestrzennego, uciążliwością obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, zagrożeniem bezpieczeństwem ludności jej mienia, czy brakiem przydatności gruntów dla zabudowy.

Wyżej wymienione tereny to m.in.:

- 1) tereny występowania gruntów III klasy bonitacyjnej (za wyjątkiem gruntów dla których wydano już decyzję o wyłączeniu gruntów rolnych z produkcji rolnej),
- 2) tereny na których występują gleby organiczne,
- 3) tereny leśne (z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej),
- 4) tereny wód powierzchniowych i projektowanych zbiorników wodnych,
- 5) tereny dolinne wykluczone z zabudowy,
- 6) tereny zagrożone okresowymi podtopieniami oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- 7) tereny powierzchniowej eksploatacji kopalni, w tym udokumentowanych złóż surowców naturalnych ,
- 8) tereny komunikacji kolejowej,
- 9) strefy oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej,
- 10) strefy oddziaływania od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- 11) strefy ochronne wyznaczone w odległości 50 m od granic ogrodzeń cementarnych, wyłączenie z zabudowy funkcji mieszkaniowej i funkcji związanych z produkcją i przechowywaniem żywności.

3.5.1. Tereny rolne - kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Rolnictwo jest dominującą funkcją gminy Harasiuki i rolnicza przestrzeń produkcyjna zajmuje znaczną jej powierzchnię. Studium przewiduje zachowanie rolniczego charakteru gminy.

Zakłada się kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez wydzielenie następujących kategorii terenów:

- 1) tereny rolnicze (**R**),
- 2) tereny dolinne wykluczone z zabudowy (**ZD**),

Główne kierunki kształtowania terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej to:

- 1) ochrona przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze gruntów I-III klasy bonitacyjnej;
- 2) wykorzystanie terenu na cele produkcji rolniczej i ograniczaniu przeznaczenia na cele nierolnicze,
- 3) poprawianie ich wartości użytkowej oraz zapobieganie obniżania ich produktywności,
- 4) ochrona gruntów rolnych przed rozproszoną zabudową,
- 5) w miarę możliwości osłanianie istniejącej zabudowy uciążliwej dla środowiska, dysharmonijnej w krajobrazie pasmami zadrzewień i zakrzewień,
- 6) przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty,
- 7) dopuszcza się budowę obiektów związanych funkcjonalnie z podniesieniem efektywności gospodarki rolnej oraz zwiększeniem retencji wód,
- 8) utrzymanie istniejących zbiorników wodnych, łąk i pastwisk;
- 9) przeznaczanie pod zalesienie gruntów nieprzydatnych i mało przydatnych dla produkcji rolnej, z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody według przepisów odrębnych;

- 10) utrzymanie i wprowadzanie nowych zadrzewień śródpolnych oraz zachowanie w stanie naturalnym miedz w celu ograniczenia erozji wietrznej gleb;
- 11) utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie,
- 12) modernizacja systemu melioracji w nawiązaniu do systemu nawadniania użytków rolnych,
- 13) utrzymania istniejącej zabudowy nie wskazanej na Rysunku Studium, z możliwością powiększenia jej powierzchni użytkowej o ok. 20% poprzez przebudowę, rozbudowę, nadbudowę dla poprawy standardów mieszkaniowych;
- 14) kształtowanie korytarzy ekologicznych, w tym m.in.: utrzymanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość przyrodniczą, w tym m.in. przy wyznaczaniu ponadlokalnej infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej,
- 15) ochrona gleb pochodzenia organicznego, przed ich osuszaniem i zmianą sposobu użytkowania (zakaz ich przeznaczania na cele nierolnicze),
- 16) ochrona lub odtworzenie strefy buforowej wzdłuż cieków i rowów, stanowiących element lokalnego i regionalnego korytarza ekologicznego,
- 17) przeznaczenie części gruntów (oznaczonych na rysunku Kierunków) pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii.

3.5.2. Tereny lasów - kierunki i zasady kształtowania lasów i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Lasy i leśną przestrzeń produkcyjną w gminie tworzą rozproszone na całym obszarze gminy tereny kompleksów leśnych. Zakłada się kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej poprzez wydzielenie:

- 1) terenów lasów (**ZL**),
- 2) terenów wskazanych do zalesień (**ZLz**).

Na obszarach leśnych powinno prowadzić się trwale zrównoważoną gospodarkę leśną zmierzającą do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji, bez szkody dla innych ekosystemów. Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu.

Określa się następujące zasady zagospodarowania w kompleksach leśnych, terenach lasów ochronnych oraz terenach przeznaczonych pod dolesienia:

- 1) ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych lasów;
- 2) prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z obowiązującym Planem Urządzenia Lasu sporządzonym dla Nadleśnictwa Biłgoraj, oraz obowiązującymi uproszczonymi planami urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa,
- 3) utrzymanie zadrzewień śródpolnych, kształtowanie granicy polno-leśnej
- 4) zmniejszanie rozdrobnienia kompleksów leśnych poprzez powiększanie powierzchni leśnej - dolesienia (granice zasięgu terenów leśnych i zalesień, wyznaczonych na rysunku Studium należy uściślić na etapie projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego mając na uwadze przepisy z zakresu ochrony środowiska, przyrody, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz ustawy o lasach);
- 5) dopuszcza się realizację dodatkowych zalesień nie wyznaczonych na rysunku studium z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody według przepisów odrębnych – na glebach najniższych (V i VI) klas bonitacyjnych, w szczególności przyległych do lasów i stanowiących korytarze powiązań przyrodniczych;

- 6) zalesianie należy dostosować do lokalnych warunków siedliskowych i krajobrazowych, wykorzystując przy tym istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia
- 7) zalesienie terenów zmeliorowanych może nastąpić tylko w sytuacjach wyjątkowych przy braku alternatywnych rozwiązań po uprzednim dokonaniu przebudowy urządzeń melioracyjnych, w sposób umożliwiający ich prawidłowe funkcjonowanie na terenach oddziaływania, zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne;
- 8) przy zagospodarowaniu wyznaczonych w Studium obszarów leśnych, przyjmuje się zasadę utrzymania dotychczasowego leśnego przeznaczenia gruntów, które uznaje się jednocześnie, jako wyłączone z zabudowy (za wyjątkiem obiektów, budynków oraz urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej);
- 9) dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek);
- 10) w odniesieniu do dróg i szlaków stosuje się odpowiednio przepisy jak dla dróg dojazdowych i pożarowo-leśnych,
- 11) eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów oraz zapewnienie lasom bezpieczeństwa pożarowego,
- 12) prowadzenie właściwej gospodarki leśnej na terenie lasów ochronnych oraz w ich otoczeniu, nie powodującej osuszenia tych terenów oraz degradacji gleb;
- 13) racjonalne udostępnienie lasów uwzględniające wymogi ochrony przyrody według przepisów odrębnych, dla celów rekreacji i turystyki – wyznaczenie tras i szlaków turystycznych, w tym umieszczenie pojemników na śmieci, ław, stołów, tablic informacyjno-edukacyjnych, wiat turystycznych itp.,
- 14) rozwój urządzeń związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

3.5.3. Tereny cmentarzy

Tereny przeznaczone na cmentarze (**ZC**) - obejmują tereny istniejących oraz projektowanych poszerzeń cmentarzy. Dla terenów czynnych cmentarzy obowiązuje - zgodnie z przepisami odrębnymi - wprowadzenie stref ochrony sanitarnej, obejmujących pas terenu wokół cmentarza o szerokości 50,0 m lub 150 m, w obrębie których obowiązują ograniczenia w zainwestowaniu terenów określone w przepisach odrębnych. Dopuszcza się lokalizowanie jedynie obiektów i urządzeń związanych z funkcjonowaniem cmentarza tj. urządzeń sanitarnych, socjalnych, sakralnych itp.

3.5.4. Tereny wód powierzchniowych śródlądowych

Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (**W**) - obejmują istniejące rzeki, ciek i zbiorniki wodne przeznaczone na cele gospodarki wodnej. Działania inwestycyjne ich dotyczące regulują przepisy Prawa wodnego. Tereny wód powierzchniowych wymagają zachowania i ochrony, w tym:

- 1) zapewnienia pasa gruntu wolnego od trwałych naniesień i nasadzeń od rzek w celu umożliwienia prawidłowej eksploatacji,
- 2) zapewnienia pasa gruntu, wolnego od trwałych naniesień i nasadzeń od rowów melioracyjnych w celu umożliwienia prawidłowej eksploatacji,
- 3) użytkowanie wód otwartych do celów rekreacyjnych i sportowych, urządzenie łowisk komercyjnych i stawów hodowlanych musi być poprzedzone zgodą zarządcy wód i terenów przyległych,
- 4) możliwość lokalizacji urządzeń służących regulacji rzeki oraz ochrony przeciwpowodziowej
- 5) kolizje planowanego zagospodarowania z rzekami powinny być rozwiązane zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.

3.5.5. Tereny komunikacji kolejowej

Szczegółowe ustalenia dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów komunikacji kolejowej znajdują się w rozdziale „Kierunki rozwoju komunikacji kolejowej”.

4. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska przyrodniczego

Przepisy o ochronie środowiska określają wytyczne odnośnie zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska. Z tego powodu należy dążyć do eliminowania i ograniczenia zagrożeń oraz podejmowania działań, które będą temu zapobiegać. Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych powinno uwzględniać racjonalne wykorzystanie przestrzeni co wiąże się z lokalizowaniem funkcji i odpowiednim sposobem zagospodarowania terenu zgodnym z jego predyspozycjami przyrodniczymi (walorami i wrażliwością na degradację). W związku z tym, rozwój układów zabudowy powinien maksymalnie wykorzystywać już istniejące zainwestowanie (w szczególności sieć drogową i systemy infrastruktury technicznej) i zagospodarowanie terenów.

Podstawą do określania kierunków ochrony środowiska przyrodniczego jest zasada zrównoważonego i trwałego rozwoju wskazująca na konieczność określania kierunków zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów. Nadrzędnym celem środowiskowym polityki przestrzennej Gminy Harasiuki jest zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez:

- 1) utrzymanie powiązań ekologicznych gminy,
- 2) zachowanie terenów o wyraźnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- 3) zachowanie lokalnej różnorodności biologicznej,
- 4) ochronę walorów krajobrazowych, zieleni we wsiach oraz zadrzewień, w tym zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- 5) zachowanie i zwiększenie istniejących zasobów leśnych,
- 6) racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych,
- 7) ochronę wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawę ich jakości,
- 8) wyłączenie spod zabudowy terenów położonych w zagłębieniach dolinnych cieków,
- 9) ochronę lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych, tworzących system przyrodniczy gminy, stanowiących jego główne powiązania ekologiczne,
- 10) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- 11) kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych w gminie,
- 12) zmniejszanie uciążliwości akustycznych dla mieszkańców i środowiska,
- 13) usprawnienie gospodarki odpadami.
- 14) sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- 15) podkreślanie terenów eksponowanych, punktów widokowych i panoram poprzez włączanie ich w system połączeń pieszych i rowerowych,
- 16) nadawanie budynkom, budowlą oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej formy architektonicznej harmonizującej z otoczeniem,
- 17) porządkowanie przebiegu linii energetycznych i likwidacja kolizji z zabudową mieszkaniową,
- 18) unikania wytyczania linii przesyłowych infrastruktury technicznej i dróg przez obszary chronione, tereny przeznaczone na cele zabudowy mieszkaniowej, tereny wypoczynku i rekreacji, tereny na których znajdują się obiekty przeznaczone na pobyt ludzi;

- 19) wprowadzanie zieleni izolacyjnej w strefach granicznych obszarów o różnych funkcjach, w których może wystąpić konflikt przestrzenny,
- 20) stosowanie zieleni izolacyjnej lub innej formy osłony zielenią elementów negatywnie oddziałujących na walory krajobrazowe środowiska.

Ochrona środowiska wyrażona poprzez ustalenia i rozwiązania planistyczne, które należy uwzględnić przy sporządzaniu Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego ma na celu poprawę warunków życia ludzi poprzez poprawę jakości środowiska oraz proekologiczny rozwój przestrzenny oparty o minimalizację konfliktów wywołanych w skutek postępującej urbanizacji. Cele te powinny być realizowane w szczególności poprzez ochronę niżej określonych elementów środowiska.

4.2. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych

Ochrona wód podziemnych jest jednym z najważniejszych kierunków działań, ze względu na wykorzystywanie ich do zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Ochrona wód musi być realizowana poprzez maksymalne ograniczenie zrzutu zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych. W celu ochrony wód ustala się następujące zasady:

- 1) dążenie do konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną, służącą ochronie środowiska, w szczególności poprzez realizację gminnej kanalizacji sanitarnej;
- 2) eliminowanie zrzutów nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do gruntu i wód otwartych;
- 3) budowę oczyszczalni przydomowych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych lub technicznych,
- 4) kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- 5) dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych;
- 6) stosowanie rozwiązań zmierzających do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie małej retencji wodnej o charakterze lokalnym (w ramach wyznaczonych na rysunku kierunków „Strefy możliwej lokalizacji obiektów służących małej retencji wodnej) oraz wdrażanie proekologicznych metod retencionowania wody m.in. prowadzenie wodochronnej gospodarki w zlewniach, poprzez wprowadzanie zalesień i zadrzewień;
- 7) ochronę obrzeży rzek i cieków przed groźbami i zabudową poprzez pozostawianie pasa terenu – bufora zieleni jako niezbędnego filtra biologicznego;
- 8) dla celów zaopatrzenia w wodę, oprócz głównego korzystania z gminnej sieci wodociągowej, dopuszcza się korzystanie z indywidualnych ujęć wód po spełnieniu warunków określonych w przepisach prawa w tym zakresie.

4.3. Ochrona zasobów glebowych

Dla ochrony powierzchni ziemi i gleb przed degradacją studium ustala:

- 1) ochronę przed zabudową nie związaną z produkcją rolną gruntów wysokich klas bonitacyjnych;
- 2) eksploatację złóż wyłącznie w ramach wyznaczonych terenów znajdujących się w granicach udokumentowanych złóż surowców naturalnych lub poprzez określone przepisami odrębnymi wydobywanie piasków i żwirów w celu zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności,
- 3) ochronę gleb przed erozją dzięki zalesianiu terenów zdegradowanych;
- 4) rekultywację gleb zdegradowanych;

- 5) kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 6) racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (fito i agromelioracyjnych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie;
- 7) przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych;
- 8) prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi;
- 9) przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne;
- 10) stosowanie naturalnych metod regulacji odczynu gleb.

4.4. Ochrona powietrza atmosferycznego

W zakresie ochrony atmosfery celem jest zachowanie norm czystości określonych stosownymi przepisami prawa. Stan czystości powietrza na terenie gminy przedstawia się zadowalająco ze względu na brak lokalnych, dużych źródeł emisji oraz położenie w otoczeniu kompleksów leśnych wpływających na zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza.

Formułuje się następujące kierunki działań w zakresie ochrony warunków aerosanitarnych:

- 1) stosowanie niskoemisyjnych nośników energii cieplnej (gaz, olej opałowy) zwłaszcza w obiektach użyteczności publicznej i obiektach nowoprojektowanych, co wiąże się z koniecznością kontynuacji gazyfikacji całej gminy (aktualnie dostęp do sieci gazowej posiadają cztery miejscowości położone na południu gminy: Krzeszów Górny, Nowa Wieś, Hucisko, Wólka;
- 2) realizacja przedsięwzięć związanych z modernizacją izolacji termicznej budynków,
- 3) wykorzystanie wymogu sporządzania ocen wpływu na środowisko przyrodnicze obiektów szczególnie uciążliwych i mogących pogorszyć stan środowiska,
- 4) prowadzenie działalności kontrolnej higieny atmosfery w celu podejmowania przeciwdziałań,
- 5) zachowanie szczególnych warunków ochrony w zakresie lokalizacji obiektów mogących lokalnie negatywnie oddziaływać na stan czystości powietrza

4.5. Ochrona klimatu akustycznego

Podstawowymi źródłami hałasu w gminie są drogi. W związku z tym, zasadniczym zadaniem, mającym na celu poprawę klimatu akustycznego gminy, jest zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych. Dlatego też przyjmuje się następujące kierunki podejmowanych działań ograniczających hałas u źródła poprzez:

- 1) poprawę stanu nawierzchni dróg,
- 2) w przypadku natężonego hałasu wywołanego ruchem komunikacyjnym na drodze wojewódzkiej Nr 858 należy przewidzieć realizację m.in. zieleni izolacyjnej, bądź w szczególnych przypadkach ekranów akustycznych,
- 3) sytuowanie budynków mieszkalnych z zachowaniem odpowiednich odległości od dróg publicznych w zależności od kategorii drogi,
- 4) rozbudowę ekologicznych form transportu - ścieżki rowerowe.

W przypadku pojawienia się uciążliwości, związanej z hałasem przemysłowym/produkcyjnym, potwierdzonej pomiarami natężenia hałasu, niezbędna będzie jej eliminacja poprzez zastosowanie zieleni izolacyjnej, osłon, ekranów i wyciszeń.

4.6. Ochrona zieleni urządzonej i zadrzewień

Zaleca się ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, poprzez wprowadzenie zakazu ich likwidowania lub niszczenia z innych powodów niż dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.7. Ochrona lasów

Dla ochrony zasobów leśnych przed niekorzystnymi zmianami w środowisku studium ustala:

- 1) ochronę i powiększanie zasobów leśnych poprzez wprowadzanie zalesień na gruntach wyłączanych z produkcji rolniczej, nieużytków i terenów zdegradowanych;
- 2) wdrażanie Krajowego Programu Zwiększenia Lesistości Kraju;
- 3) użytkowanie zasobów leśnych przez prowadzenie funkcji produkcyjnych na zasadzie racjonalnej gospodarki leśnej;
- 4) udostępnianie i zagospodarowanie lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej w porozumieniu z zarządcami gruntów leśnych, poprzez budowę obiektów związanych z turystyką, rekreacją;
- 5) dopuszczenie budowy dróg oraz obiektów i sieci infrastruktury technicznej dla potrzeb gospodarki leśnej oraz w innych przypadkach określonych przepisami szczególnymi.

Kierunki rozwoju produkcji leśnej na terenach pozostających we władaniu Lasów Państwowych ustalane są przez okresowo sporządzone plany urzędniowe gospodarstwa leśnego, zarządzanego przez Nadleśnictwo Biłgoraj. W myśl założeń studium gospodarka leśna powinna być prowadzona zgodnie z ich zapisami oraz z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i wartościowych komponentów miejscowego krajobrazu, w szczególności na obszarach objętych przestrzennymi formami ochrony przyrody w granicach gminy.

W myśl ustawy o lasach szczególnej ochronie podlegają kompleksy leśne posiadające status lasów ochronnych. W obrębie lasów ochronnych, co dotyczy powierzchni 2269 ha na terenie gminy ustala się podporządkowanie funkcji produkcyjnej funkcjom ochronnym. Gospodarka winna być prowadzona w sposób zapewniający ciągle spełnianie przez nich celów dla których zostały wydzielone, w szczególności poprzez:

- 1) dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- 2) preferowanie naturalnego odnowienia lasu,
- 3) dbałość o utrzymanie naturalnych stosunków wodnych,
- 4) ograniczenie stosowania zrębów zupełnych.

4.8. Obszary występowania surowców mineralnych chronionych przed innym niż eksploatacja zagospodarowaniem

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania rozpoznania zasobów i dokumentacji złóż oraz, w przypadku pozytywnego rozpoznania, prowadzenia eksploatacji złóż kopalin w granicach ustanowionych obszarów górniczych. Ustanowienie nowych obszarów i terenów górniczych dopuszcza się na glebach o niskiej przydatności rolniczej (gleby klas V - VI) oraz na terenach leśnych i przeznaczonych do zalesień, po przeprowadzeniu niezbędnych badań i sporządzeniu wymaganych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Lokalizację nowych obszarów górniczych ogranicza się w zasięgu obszarowych form ochrony przyrody.

Eksploatacja złóż powinna być prowadzona z zachowaniem wymogów ochrony środowiska. Po zakończeniu eksploatacji należy przeprowadzić rekultywację w kierunkach określonych w wydanych koncesjach.

Jak wynika z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 868 z późn. zm.), jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego bądź jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Powinien on zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu:

- 1) wykonania działalności określonej w koncesji,
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
- 3) ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wód podziemnych oraz obiektów budowlanych.

4.9. System powiązań ekologicznych – tereny otwarte

Na terenie gminy tworzą go korytarz ekologiczny Tanwi i doliny jej dopływów w postaci zarośli łąkowych, ekosystemy łąkowe, ekosystemy leśne. Obszary te winny być chronione przed zainwestowaniem, posiadają predyspozycje do pełnienia funkcji biotycznej – systemu terenów otwartych w gminie dla zapewnienia pożądanego przewietrzania, migracji gatunków, zachowania enklaw roślinności i ostoi zwierząt.

4.10. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustala się zasadę honorowania, określonych stosownymi przepisami obszarów ograniczonego użytkowania dla źródeł promieniowania tj. linii energetycznych i punktów zasilania.

4.11. Kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych jest realizowana poprzez objęcie określonych obszarów i obiektów ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1614). Na terenie gminy Harasiuki występują następujące obszary podlegające ochronie na mocy tej ustawy:

4.11.1. Obszary Natura 2000

W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do obszarów Natura 2000 należy brać pod uwagę zakazy określone w obowiązujących przepisach dotyczących ochrony przyrody oraz indywidualne zapisy dla każdego z obszarów zawarte w planach zadań ochronnych, ustanawianych w drodze zarządzenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz w planach ochrony ustanawianych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego ds. środowiska. Plany zadań ochronnych oraz plany ochrony zawierają ustalenia konieczne do uwzględnienia w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obszar Natura 2000 Bory Bagienne nad Bukową PLH180048

Bory Bagienne nad Bukową to obszar Natura 2000 o kodzie PLH180048 zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny. Dla przedmiotowego obszaru jest aktualnie opracowywany projekt planu zadań ochronnych. Termin zakończenia prac nad projektem upływa 15 listopada 2021 r.

Przedmiotami ochrony (wg SDF) w obszarze są cztery typy siedlisk przyrodniczych:

- 1) Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie,
- 2) Torfowiska przejściowe i trzęsawiska,

- 3) Bory i lasy bagienne,
- 4) Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.

Najważniejsze zagrożenia zidentyfikowane w granicach obszaru:

- 1) usuwanie martwych i umierających drzew,
- 2) wydobywanie torfu,
- 3) turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych,
- 4) tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane.

Głównym celem ochrony w obszarze jest ochrona cennych przyrodniczo siedlisk poprzez wprowadzenie zakazu zabudowy oraz zachowanie obecnego użytkowania, które pozwoli na utrzymanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi PLH060097

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 21 stycznia 2015 r., w sprawie ustalenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi PLH060097 (Dz. U. Województwa Podkarpackiego z dnia 21 stycznia 2015 r. poz. 179), ustalony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi PLH060097 został wyznaczony dla ochrony stanowisk siedlisk przyrodniczych. Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który wynika z przepisów Dyrektywy Siedliskowej.

Siedliska przyrodnicze zajmują ok. 45% powierzchni obszaru, a zidentyfikowano ich tu 18 typów. Stwierdzono tu występowanie zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej: 4 gatunków ssaków, 3 gatunki płazów i gadów, 3 gatunki ryb i 4 gatunki bezkręgowców oraz 1 gatunek roślinny.

Najważniejsze zagrożenia zidentyfikowane w granicach obszaru:

- 1) wędkarstwo,
- 2) tereny przemysłowe,
- 3) gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia,
- 4) tamy, wały, sztuczne plaże,
- 5) wydobywanie piasku i żwiru,
- 6) eutrofizacja (naturalna),
- 7) zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie,
- 8) wydobywanie torfu,
- 9) zakwaszenie (naturalne),
- 10) obce gatunki inwazyjne,
- 11) nawożenie (nawozy sztuczne),
- 12) modyfikowanie prądów rzecznych,
- 13) ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe,
- 14) zanieczyszczenie gleby i odpady stałe,
- 15) pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych.

Ustalenia Studium, dla obszaru objętego ochroną, wprowadzają zakaz zalesiania terenów otwartych, dla obszarów siedlisk przyrodniczych ustala się zachowanie obecnego użytkowania (w tym zakaz zabudowy), które pozwoli na utrzymanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt.

Obszar Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008

Puszcza Solska to obszar specjalnej ochrony ptaków w Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 o kodzie PLB060008, powołany na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313). Jest to rozległy kompleks leśny położony w strefie kontaktu Roztocza i Kotliny Sandomierskiej.

Na obszarze puszczy występują co najmniej 34 gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Wartościom przyrodniczym Puszczy Solskiej zagraża przede wszystkim intensywna gospodarka leśna, powodująca degradację siedlisk leśnych, gospodarka rolna (w tym odwadnianie i zaorywanie łąk), nadmierna penetracja obszaru przez człowieka, rozwój sieci komunikacyjnej oraz zabudowy.

Najważniejsze zagrożenia zidentyfikowane w granicach obszaru:

- 1) sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze,
- 2) leśnictwo,
- 3) pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych,
- 4) zabudowa rozproszona,
- 5) zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 11 grudnia 2014 r., w sprawie ustalenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008 (Dz. U. Województwa Podkarpackiego z dnia 21 stycznia 2015 r. poz. 179), ustalony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Solska PLB060008.

Wskazane w zarządzeniu działania ochronne mają na celu utrzymanie właściwego stanu zachowania siedlisk gatunków dla ochrony, których powołano obszar Natura 2000. Podstawowymi celami działań ochronnych jest utrzymanie lub zwiększenie powierzchni siedlisk wykazujących optymalny dla ptaków stan zachowania oraz poprawa warunków bytowania ptaków poprzez redukcję drapieżników.

Ustalenia Studium, dla obszaru objętego ochroną, wprowadzają zakaz zabudowy oraz zachowanie obecnego użytkowania, które pozwoli na utrzymanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt.

4.11.2. Pomniki przyrody

Ochrona pomników przyrody polega przede wszystkim na zapewnieniu możliwości ich istnienia aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu, jeśli nie stanowią zagrożenia dla ludzi bądź mienia. Dla drzew, stanowiących pomniki przyrody obowiązują działania ochronne określone przepisami szczególnymi.

4.11.3. Park Krajobrazowy Lasy Janowskie - otulina

Tereny te położone we wsiach: Maziarnia, Gózd, Huta Podgórna, Huta Krzeszowska, Huta Stara, Szeliga, Huta Nowa znalazły się w obrębie otuliny Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie” utworzonego uchwałą WRN w Tarnobrzegu Nr XXVII/141/88 z dnia 30 marca 1988 r. W związku z reformą administracyjną i zmianą podstawy prawnej (Ustawa o ochronie przyrody), aktualnie obowiązującym aktem, ustanawiającym Park jest Uchwała Nr XLVIII/994/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”.

Powierzchnia otuliny na terenie gminy wynosi ok. 6624 ha, w tym lasy ok. 4200 ha. Otulina zabezpiecza Park Krajobrazowy Lasy Janowskie przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka. W związku z powyższym w otulinie parku krajobrazowego może być prowadzona tylko taka działalność, która dla

parku krajobrazowego nie stwarza zagrożenia wynikającego z określonej działalności człowieka. W przypadku ustaleń Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku krajobrazowego należy stosować przepisy ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 późn. zm.)

Ponadto dla przedmiotowych terenów, obejmujących północną część gminy, ustala się obowiązek uwzględniania lokalnych norm prawa tj. przepisów uchwały Nr XLVIII/994/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r. lub, w przypadku jej zmiany, obowiązujących przepisów z zakresu ochrony wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych.

4.11.4. Tereny proponowane do objęcia ochroną prawną

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, zatwierdzonym uchwałą Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego, poz. 3937 z dnia 18 września 2018 r.), na terenie gminy Harasiuki, wyznaczono 2 tereny proponowane do objęcia ochroną prawną jako rezerwat:

- 1) „Szeliga” - obszar kompleksu leśnego o pow. 317,77 ha (pow. otuliny – 312,84 ha), położonego na terenie wsi Szeliga w Obrębie Huta Krzeszowska II Nadleśnictwa Biłgoraj. Proponowany obiekt to częściowy rezerwat fitocenotyczny zbiorowisk leśnych. Celem ochrony jest zachowanie kompleksu borów bagiennych i torfowisk śródleśnych o dużym stopniu naturalności. Na terenie tym stwierdzono występowanie wielu rzadkich i chronionych roślin: długosz królewski, rosiczka okrągłolistna, widłak torfowy, gnidosz królewski.
- 2) „Mostki” to rezerwat częściowy, fitocenotyczny zbiorowisk nieleśnych, gdzie dominującym środowiskiem chronionym są torfowiska wysokie. Rezerwat projektuje się w celu zachowania naturalnego charakteru torfowisk i borów. Torfowiska wysokie i bagna, kryją tu wiele rzadkich roślin jak np. rosiczka pośrednia, niezwykle zróżnicowana jest również roślinność szuwarowa. Na obrzeżu torfowiska wykształciła się strefa boru bagiennego i boru wilgotnego. Proponowany rezerwat położony jest na terenie wsi Maziarnia w obrębie Huta Krzeszowska Nadleśnictwa Biłgoraj. Jego powierzchnia wynosi 58,43 ha, otuliny 147,26 ha. Ustanowienie rezerwatów leży w gestii Wojewody po sporządzeniu specjalistycznej dokumentacji.

Mimo, iż wyżej wymienione rezerваты nie zostały dotychczas ustanowione, przy przeznaczaniu w miejscowych planach terenów na określone funkcje należy rozważyć ograniczenia jakie mogą wynikać z ustanowienia tej formy ochrony określone w ustawie o ochronie przyrody.

4.12. Krajobraz kulturowy

Ochrona krajobrazu przyrodniczo-kulturowego gminy Harasiuki następuje poprzez realizację zasad uwzględnionych w ramach obowiązujących:

- 1) form ochrony przyrody,
- 2) form ochrony zabytków.

Ustalenia studium dotyczące zasad zagospodarowania poszczególnych terenów, wraz z określeniem parametrów i wskaźników zabudowy rekomendowanych do wprowadzenia w planach miejscowych oraz w połączeniu z otoczeniem prawnym dotyczącym ochrony zabytków, zapewniających właściwą i wystarczającą ochronę krajobrazu kulturowego.

5. STREFY UZDROWISKOWE

Na obszarze gminy nie występują uzdrowiska oraz strefy ochrony związane z ich funkcjonowaniem.

6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami stanowi konstytucyjny obowiązek każdego obywatela, zaś samorząd terytorialny jest zobowiązany do zapewnienia w tym celu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych. Na mocy przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz wszelkie inne zinwentaryzowane wartości kulturowe, nie zawsze mające charakter i przymioty zabytku (np. krajobraz). Najważniejszy sposób ochrony zabytków należy ustalić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Obiekty o szczególnych wartościach kulturowych i historycznych należy chronić poprzez odpowiednie działania konserwatorskie. Studium określa podstawowy kierunek tych działań.

Ochrona konserwatorska ma na celu głównie:

- 1) zachowanie walorów historycznych,
- 2) wyeksponowanie regionalnych odrębności,
- 3) usuwanie elementów zagrażających ochronie i ekspozycji zabytków,
- 4) zachowanie dóbr kultury współczesnej,
- 5) zachowanie równowagi pomiędzy ochroną dóbr kultury a rozwojem cywilizacyjnym i przestrzennym.

6.1. Obszary i obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego

Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami prawnymi, wynikającymi z przepisów odrębnych. W odniesieniu do obszarów i obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i inwestycyjnych. Wszelkie działania dotyczące obiektów i obszarów posiadających wpis do rejestru zabytków winny być prowadzone w oparciu o wytyczne właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków i zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją. Działania te regulują przepisy odrębne.

Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków zostały oznaczone na załącznikach graficznych jako:

- 1) „Obszary wpisane do rejestru zabytków” - Zał.2, Zał.3
- 2) „Obiekty wpisane do rejestru zabytków” - Zał.2,

Tabela 6.1. Wykaz obszarów i obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, objętych ochroną na podstawie przepisów odrębnych

Lp.	Obiekt /Obszar	Numer rej.	Miejscowość
1.	cmentarz wojenny z 1939 r. , przy drodze Banachy - Huta Krzeszowska	344/A z 19.10.1989	Banachy
2.	cmentarz wojenny z 1939 r	A-702 z 19.10.1989	
3.	mogiła powstańca 1863 r.,	516/A z 24.05.1993	
4.	cmentarz wojenny z I i II wojny światowej	A -703 z 19.10.1989	Harasiuki
5.	zbiorowa mogiła wojenna, 1944	515/A z 24.05.1993	

6.	cmentarz wojenny z I wojny światowej	479/A z 8.06.1992	Hucisko
7.	zespół kościoła parafialnego, w tym: - kościół p.w. Świętego Krzyża, drewn., 1776 - dzwonnica, drewn., k. XVIII - cmentarz kościelny	A -683 z 25.11.1966 oraz z 20.05.1977	Huta Krzyszowska
8.	cmentarz par. (część najstarsza), XIX	401/A z 19.10.1989	
9.	cmentarz wojenny z II wojny światowej	405/A z 19.10.1989	
Zespół budynków drewnianych „Zagroda Kowalska”:			
10	dom (przeniesiony z Ryczek nr 26), 1930, 1999	603/A z 22.10.1998	Krzyszów Górny
11.	kuźnia, 1947, 2002	A-990 z 7.11.2012	
12.	stodoła, k. XIX, 1931	nr rej.: jw.	
13.	cmentarz wojenny z I wojny światowej (w lesie)	406/A z 19.10.1989	Pęk
14.	młyn wodny, drewn., pocz. XX	689/A z 17.05.1975 oraz 183/A z 6.07.1977 (przeniesiony → MWL Lublin)	Sieraków
15.	cmentarz wojenny z I i II wojny światowej	A- 701 z 24.05.1993	Wólka (Wólka Kuszyńska)

Źródło: NID - wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków - stan na 30 września 2019 r.

6.2. Ochrona zespołów budowlanych oraz obiektów architektury i budownictwa wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Wszystkie obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków należy przewidzieć do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy ustalać ochronę zabytków architektury i budownictwa poprzez zapisy dotyczące m.in.:

- 1) określenia chronionych wartości zabudowy istniejącej (historyczna linia zabudowy, forma i gabaryt obiektów, forma dachów, opracowanie elewacji, kolorystyka, materiały, itp.) i ustalenie zakazu ich zmiany lub nakazu przywrócenia,
- 2) zasad zagospodarowania posesji - działki budowlanej (lokalizacja elementów zabudowy nie może pogorszyć stanu zachowania zabytku ani naruszać jego wartości),
- 3) określenia dopuszczalnych zmian i warunków ich realizacji,
- 4) określenia gabarytów oraz parametrów estetycznych, technicznych i użytkowych dla zabudowy nowej (przebieg linii zabudowy, forma i gabaryt obiektów, forma dachów, opracowanie elewacji, kolorystyka, materiały, itp.),

- 5) utrzymania, przywrócenia lub zmiany podziału parcelacyjnego (podstawowego elementu organizacji i fizjonomii przestrzeni),
- 6) określenia innych elementów kontekstu krajobrazowego (w tym zieleni urządzonej, nawierzchni i towarzyszącej obiektowi małej architektury) dla utrzymania lub przywrócenia wartości chronionych.

Rozbiórkę budynków zabytkowych można dopuścić po wyłączeniu z ewidencji zabytków, jedynie w sytuacjach uzasadnionych ich stanem zachowania i przy braku możliwości technicznych dla ich remontu – Wojewódzki Konserwator Zabytków może nałożyć obowiązek wykonania dokumentacji inwentaryzacyjnej obiektu likwidowanego.

6.3. Strefy ochrony archeologicznej

Wprowadza się strefy ochrony archeologicznej obejmujące stanowiska archeologiczne zdefiniowane w art. 3, pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i objęte ochroną prawną na podstawie art. 6 ust. 1, pkt 3 cyt. ustawy., ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP).

W wyżej wyznaczonych strefach nakazuje się przeprowadzenie badań archeologicznych w formie nadzoru archeologicznego przy realizacji robót ziemnych lub dokonaniu zmiany dotychczasowej działalności wiążącej się z naruszeniem struktury gruntu. Wydanie pozwolenia na nadzór archeologiczny regulują przepisy odrębne.

Strefy te zostały przedstawione na Zał.3 Kierunki zagospodarowania przestrzennego jako „Strefy ochrony archeologicznej”. Przedmiotowe strefy zostały wyznaczone w odległości 30 m od orientacyjnych granic stanowisk archeologicznych.

7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej

Układ komunikacyjny oprócz pełnienia funkcji obsługi komunikacyjnej jest również elementem kształtującym strukturę przestrzenną obszaru gminy Harasiuki. Poprzez dostępność komunikacyjną wyznacza wartość terenu, a poprzez zapewnienie odpowiedniego standardu obsługi komunikacyjnej, stymuluje jego rozwój.

Generalnym celem polityki komunikacyjnej gminy winno być tworzenie poprawnych warunków podróżowania, zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej mieszkańcom gminy, stworzenie warunków do rozwoju przestrzennego i ekonomicznego gminy oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Celami tej polityki winny być:

- 1) utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi).
- 2) zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie,
- 3) zapewnienie sprawnych powiązań z zewnętrznym układem drogowym,
- 4) odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami;
- 5) poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania,
- 6) obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich,
- 7) preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych;
- 8) zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych.

7.1.1. Utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi)

W zakresie kształtowania systemu komunikacyjnego dróg publicznych w obszarze gminy planowane jest utrzymanie istniejącej hierarchii dróg. W zakresie inwestycji drogowych jest planowane rozbudowanie gminnego systemu dróg publicznych o nowe odcinki, przewidziane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 8.1. Hierarchia dróg publicznych i ich klasyfikacja techniczna

Numer drogi	Przebieg	Długość odcinka (km) w gminie Harasiuki	Klasyfikacja techniczna drogi
Droga wojewódzka			
858	Zarzecze-Biłgoraj-Zwierzyniec-Szczebrzeszyn		Droga Główna (G)
Drogi powiatowe			
1041R	Zdziary - Huta Krzeszowska		Droga Zbiorcza (Z)
1045R	Janów Lub. - Harasiuki		Droga Zbiorcza (Z)
1046R	Huta Podgórna - Huta Stara		Droga Zbiorcza (Z)
1047R	Huta Krzesz. - Ciosmy		Droga Zbiorcza (Z)
1048R	Wołoszyny - do dr. 858		Droga Zbiorcza (Z)
1067R	Bidaczów Stary - Łazory		Droga Zbiorcza (Z)
1066R	Gózd Lipiński - Harasiuki		Droga Zbiorcza (Z)
1065R	Harasiuki - Lipiny		Droga Zbiorcza (Z)
1068R	Wólka - Pólsieraków		Droga Zbiorcza (Z)
1069R	Od dr.858- Krzeszów		Droga Zbiorcza (Z)
1070R	Bieliny - Nowa Wieś		Droga Zbiorcza (Z)
1072R	Podolszynka Ord.-Lipiny.		Droga Zbiorcza (Z)
Drogi gminne			
102101R	Maziarnia - Pęk		Droga Dojazdowa (D)
102102R	Huta Podgórna - Szeliga		Droga Dojazdowa (D)
102103R	Maziarnia - Gózd		Droga Dojazdowa (D)
102104R	Gózd		Droga Dojazdowa (D)

102105R	Hutas Stara- Huta Nowa	Droga Dojazdowa (D)
102106R	Banachy	Droga Dojazdowa (D)
102107R	Łazory – PCB Harasiuki	Droga Lokalna (L)
102108R	Derylaki	Droga Dojazdowa (D)
102109R	Sieraków – Żuk Nowy - Kurzyna	Droga Dojazdowa (D)
102110R	Żuk Stary	Droga Dojazdowa (D)
102111R	Matybudy	Droga Dojazdowa (D)
Drogi gminne – odcinki projektowane		
*	Harasiuki (obsługa drugiej linii zabudowy)	Droga Dojazdowa (D)
*	Sieraków (droga osiedlowa)	Droga Dojazdowa (D)
*	Huta Krzeszowska – Maziarnia (obsługa terenów produkcyjnych)	Droga Lokalna (L)

Istniejący system dróg publicznych wymaga modernizacji oraz doposażenia. Działania w tym zakresie będą obejmować:

- 1) remont dróg, będących w złym stanie technicznym, obejmujący m.in.: wymianę nawierzchni, dostosowanie do wymogów przepisów odrębnych w zakresie obowiązujących parametrów technicznych,
- 2) rozbudowę o chodniki, ścieżki rowerowe lub pieszo-rowerowe,
- 3) doposażenie w obiekty i urządzenia zagospodarowania dróg m.in. oświetlenie uliczne, chodniki, zatoki dla autobusów oraz inne elementy małej architektury użytkowej.

7.1.2. Zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie

Działania w zakresie rozwoju systemu komunikacji dotyczą terenów zainwestowanych lub planowanych do zainwestowania. Utrzymuje się dotychczasowe przebiegi dróg gminnych i zakłada się rozbudowę układu dróg gminnych wynikającą z potrzeb rozwoju przestrzennego, w związku z tym w planie miejscowym dopuszcza się wyznaczanie nie wskazanych na rysunku studium dróg gminnych dojazdowych i lokalnych. Główny system dróg publicznych uzupełniany będzie systemem dróg wewnętrznych, obsługujących zabudowę, w obszarach zwartych struktur zainwestowania. Szczegółowy przebieg dróg wewnętrznych określają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

7.1.3. Zapewnienie sprawnych powiązań z zewnętrznym układem drogowym

Podstawowym priorytetem w polityce komunikacyjnej jest kształtowanie ładu komunikacyjnego zapewniającego sprawne i wygodne połączenia między różnymi obszarami gminy oraz obszarem zewnętrznym, minimalizujące kolizje między ruchem tranzytowym i lokalnym.

W ramach realizacji celu, działania skierowane będą na uzupełnianie luk w sieci drogowej (drogi projektowane) i podnoszenie standardów technicznych dróg o niskich parametrach technicznych i zniszczonych nawierzchniach, poprzez ich budowę, przebudowę i modernizację. Za priorytet w tym zakresie uznaje się inwestycje na odcinkach drogi wojewódzkiej, najbardziej obciążonej ruchem tranzytowym.

7.1.4. Odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami;

Lokalizacja nowej zabudowy wzdłuż podstawowych ciągów drogowych winna być usytuowana w bezpiecznej odległości tak by umożliwić realizację docelowych parametrów i uzbrojenia oraz zapewnić bezpieczeństwo dla uczestników ruchu.

Przyłącza infrastruktury technicznej (energetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe) winny być projektowane poza pasem drogowym, w szczególnie uzasadnionych przypadkach w pasie drogowym za zezwoleniem zarządcy drogi wydanym w drodze decyzji administracyjnej.

7.1.5. Poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania

Poprawa parametrów użytkowych dróg powinna być dostosowana do wielkości ruchu pojazdów. Zakłada się sukcesywną poprawę techniczną i funkcjonalną układu dróg gminnych (m.in. poszerzanie jezdni, przebudowy skrzyżowań).

W planach miejscowych należy zapewnić realizację dróg pożarowych zapewniających swobodny dojazd dla jednostek straży pożarnej w przypadku obiektów tego wymagających. Podczas modernizacji dróg zaleca się przebudowę poboczy gruntowych mającą na celu fizyczne oddzielenie ruchu pieszego od ruchu pojazdów.

7.1.6. Obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich

Działania w zakresie modernizacji istniejącego systemu dróg dotyczyć będą wprowadzania ograniczeń uciążliwości istniejących dróg dla obszarów zainwestowanych lub podlegających rozwojowi zainwestowania. Dotyczy to w szczególności drogi przebiegających przez tereny poszczególnych miejscowości, stanowiące zarazem główne przestrzenie publiczne dla zabudowy skoncentrowanej wzdłuż jednej drogi (wsie ulicowe). Przewidziane są działania w zakresie ograniczenia uciążliwości, w tym akustycznych drogi, poprzez realizację zieleni izolacyjnej: szpalery drzew wzdłuż dróg, wraz z budową infrastruktury rowerowej, towarzyszącej komunikacji drogowej. Działania w tym zakresie będą realizowane na zasadzie etapowania inwestycji, w porozumieniu z zarządcą drogi.

7.1.7. Preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych

Gmina dążyć będzie do uzupełnienia systemu komunikacyjnego o ścieżki rowerowe lub pieszo-rowerowe, w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom przemieszczającym się rowerem oraz rozbudowy gminnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Ścieżki rowerowe należy uwzględniać przy przebudowie istniejących fragmentów układu komunikacyjnego.

7.1.8. Zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych

Ważnym elementem sieci drogowej są miejsca wyznaczone dla postoju pojazdów samochodowych. Parkowanie pojazdów samochodowych ze względu na bezpieczeństwo ruchu powinno odbywać się na wyznaczonych do tego celu placach.

W pobliżu punktów usługowych, szkół, miejsc kultu religijnego, urzędów itp. niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania tych obiektów jest zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych.

7.2. Kierunki rozwoju komunikacji kolejowej

Przez teren gminy Harasiuki przebiegają linie kolejowe Nr 66 (Zwierzyniec Towarowy – Stalowa Wola Południe) oraz Nr 65 (szerokotorowa Most na rzece Bug – Sławków Południowy). Obszar użytkowany pod

funkcje kolejowe został opisany na rysunku studium jako – tereny komunikacji kolejowej” oznaczone symbolem „KK”. Tereny te przeznacza się pod funkcjonowanie komunikacji kolejowej rozumianej jako teren infrastruktury kolejowej i technicznej wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi służącymi obsłudze kolejowego przewozu towarów i pasażerów z dopuszczeniem terminali towarowych oraz obiektów infrastruktury usługowej o przeznaczeniu transportowo – logistycznym, masztów telekomunikacyjnych służących obsłudze tegoż terenu, dróg wewnętrznych, skrzyżowań, przejazdów dróg publicznych i związanych z nimi obiektów infrastruktury technicznej. Utrzymuje się przebieg tras kolejowych z możliwością ich rozbudowy i modernizacji pod względem technicznym, z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030 w granicach terenów komunikacji kolejowej uwzględnia się modernizację Linii Hutniczej Szerokotorowej (LHS) jako projektowaną inwestycję celu publicznego.

W bezpośrednim sąsiedztwie terenów kolejowych, należy uwzględnić wymagania w zakresie odległości projektowanego zagospodarowania od obszaru kolejowego. Dla terenów znajdujących się w obszarze narażonym na hałas i drgania powodowane ruchem pociągów po czynnej linii kolejowej należy, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dostosować nieprzekraczalną linię zabudowy do negatywnego oddziaływania lub dla nowej zabudowy ustalić stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających uciążliwości akustyczne poniżej poziomów ustalonych w przepisach odrębnych.

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

8.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

Zakładany rozwój gminy spowoduje potrzebę rozbudowy sieci wodociągowej w szczególności dla terenów planowanych usług logistycznych i nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej. W Studium przyjmuje się następujące kierunki rozwoju i funkcjonowania sieci wodociągowej:

- 1) wymóg rozbudowy sieci wodociągowej na terenach dopuszczonych w Studium do zabudowy;
- 2) ustala się wyprzedzającą lub równoległą rozbudowę sieci wodociągowej w stosunku do realizacji nowej zabudowy;
- 3) wymóg przestrzegania przy zagospodarowaniu terenów wszystkich zakazów i nakazów dotyczących stref ochronnych ujęć wód podziemnych;
- 4) obowiązek podłączenia do sieci wodociągowej wszystkich korzystających z wody budynków, zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 150 m od granic cmentarzy,
- 5) rozbudowany system zaopatrzenia w wodę winien zapewniać również wymaganą ilość wody na wypadek pożaru oraz w warunkach specjalnych (hydranty nadziemne, dwustronne zasilanie stacji wodociągowych, studnie awaryjne),
- 6) projektując sieć rozdzielczą należy dążyć do tworzenia układów pierścieniowych (budowa odcinka połączenia sieci wodociągowej Huta Krzeszowska-Sieraków).

8.2. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania ścieków sanitarnych

Wyposażenie w sieć kanalizacji sanitarnej występuje jedynie w miejscowości Harasiuki, do której podłączonych jest 214 gospodarstw (792 osoby). Podstawowym celem polityki w zakresie gospodarki ściekowej jest w miarę możliwości rozbudowa, przebudowa, modernizacja systemu kanalizacyjnego oraz oczyszczalni ścieków.

Przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju i sieci kanalizacji sanitarnej:

- 1) rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach zwartej zabudowy przy uwzględnieniu uwarunkowań ekonomicznych takich inwestycji;
- 2) rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Harasiuki,
- 3) realizacja oczyszczalni Nowa Wieś i Huta Krzeszowska wraz z systemem kanalizacji,

- 4) modernizacja dwóch sztuk pompowni w miejscowości Harasiuki,
- 5) budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków jako rozwiązania alternatywnego;
- 6) obiekty z których ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, po wybudowaniu sieci kanalizacji sanitarnej winny być do niej podłączone;
- 7) wywóz nieczystości z szamb do oczyszczalni ścieków, za pośrednictwem wyspecjalizowanych firm;
- 8) zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych;
- 9) nieczystości pochodzenia zwierzęcego z budynków inwentarskich powinny być gromadzone w dostosowanych do tego zbiornikach;

8.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło

Na obszarze gminy brak jest warunków do rozwoju ciepłownictwa scentralizowanego. Rozwijane będą kotłownie lokalne (obsługujące jeden bądź kilka obiektów) i indywidualne systemy grzewcze.

Dla ograniczenia potrzeb cieplnych zaleca się termomodernizację istniejących budynków i instalacji grzewczych.

Dla ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń zaleca się sukcesywną eliminację kotłowni węglowych i przejście na paliwa ekologiczne, w tym gaz – po przeprowadzonej gazyfikacji – oraz alternatywne źródła energii.

8.4. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz

Zakłada się docelowe pokrycie bilansowych potrzeb mieszkańców gminy poprzez:

- 1) Rozbudowę istniejącego układu sieci średnioprężnej od stacji redukcyjno-pomiarowej Kopki o przepustowości 1600 Nm³/h,
- 2) Realizację sieci średnioprężnej od projektowanej stacji redukcyjno-pomiarowej Jarocin dla sołectw: Maziamia, Gózd, Huta Krzeszowska, Huta Podgórna, Szeliga, Huta Stara, Huta Nowa, Żuk Stary, Żuk Nowy.

O realizacji sieci gazowej do poszczególnych terenów decydować będą względy ekonomiczne i zainteresowanie odbiorców.

Warunki zagospodarowania terenu w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących i nowobudowanych gazociągów reguluje Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 26.04.2013 r. opublikowane w Dzienniku Ustaw z 04.06.2013 r. poz. 640 w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie. W przypadku zmiany powyższego rozporządzenia warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z przepisami odrębnymi po obu stronach osi gazociągu obowiązują ograniczenia wynikające z występowania strefy kontrolowanej. W strefie tej nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew i krzewów oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. W strefie kontrolowanej dopuszcza się budowę nowych sieci gazowych, a przy scalaniu i podziale nieruchomości gruntowych należy przewidzieć dostępność do infrastruktury technicznej.

8.5. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną

Głównym źródłem zasilania gminy w energię elektryczną jest GPZ 110/15 „Harasiuki”. Przebieg istniejącej linii 110 kV „Nisko – Biłgoraj” i układ głównych linii magistralnych średniego napięcia (15 kV):

- 1) Harasiuki-Biłgoraj,
- 2) Harasiuki – Lipiny,
- 3) Harasiuki- Rudnik,
- 4) Harasiuki- Janów Lubelski,
- 5) Harasiuki – Banachy,

- 6) Harasiuki – Ulanów,
- 7) Harasiuki – Gózd Lipiński,
- 8) Harasiuki – Harasiuki ZCB,
- 9) Harasiuki – Łazory.
pozostają bez zmian.

Ustala się użytkowanie istniejącej sieci elektroenergetycznej zgodnie z przeznaczenie terenu, przy uwzględnieniu następujących ogólnych wytycznych:

- 1) zakaz nasadzeń trwałej zieleni wysokiej pod liniami elektroenergetycznymi w odległościach wynikających z przepisów odrębnych,
- 2) budowa i rozbudowa budynków i budowli wymaga zachowania warunków bezpieczeństwa w tym minimalnych dopuszczalnych odległości od elementów znajdujących się pod napięciem oraz zachowania wymagań dotyczących dopuszczalnego natężenia pola elektromagnetycznego,
- 3) lokalizacja nowych budynków i budowli nie może ograniczać dostępu sprzętem budowlanym do stanowisk słupowych,
- 4) dla istniejących oraz planowanych urządzeń elektroenergetycznych należy zapewnić możliwość dojazdu oraz dostępu dla ich zarządcy celem prowadzenia eksploatacji, modernizacji i przebudowy,
- 5) dla istniejącej i projektowanej sieci elektroenergetycznej należy w miejscowych planach wyznaczyć strefy oddziaływania pól elektromagnetycznych dwustronnie od osi poszczególnych linii energetycznych, w których powinien obowiązywać zakaz lokalizacji zabudowy,
- 6) dla linii elektroenergetycznych w terenach przewidzianych do zalesienia przewidzieć pasy bez zadrzewień,
- 7) przy zmianie rzędnych wysokościowych terenu, przy istniejącej infrastrukturze elektroenergetycznej należy zachować odległości pionowe od istniejących urządzeń elektroenergetycznych zgodnie z obowiązującymi normami,
- 8) zaopatrzenie w energię elektryczną nowych odbiorców odbywać się będzie z istniejących i planowanych sieci elektroenergetycznych oraz stacji transformatorowych SN/nN na podstawie Warunków Przyłączenia określonych przez zarządcę sieci,
- 9) w na terenach przeznaczonych pod lokalizację elektrowni fotowoltaicznych dla przebiegających sieci elektroenergetycznych, należy zachować wymogi wynikające z Polskich Norm. W obrębie 4 m od zewnętrznego obrysu słupa - naziemnych części fundamentów nie należy montować paneli fotowoltaicznych, ponadto powinien zostać zachowany nieutrudniony dostęp do słupów związany z bieżącą eksploatacją oraz usuwaniem awarii,
- 10) w przypadku zaistnienia kolizji planowanych obiektów z sieciami elektroenergetycznymi, sieci te mogą podlegać przebudowie w uzgodnieniu z przedsiębiorstwem sieciowym na koszt inicjatora zmian.

Perspektywiczny wzrost zapotrzebowania mocy przez nowych odbiorców energii elektrycznej, jak również zapewnienie dostaw energii istniejącym odbiorcom o właściwych parametrach i spełnienia wymogów z zakresu ochrony przeciwporażeniowej realizowane będzie poprzez:

- 1) budowę stacji transformatorowych napowietrznych 15/0,4 kV,
- 2) budowę linii średniego napięcia napowietrznych do zasilania tych stacji,
- 3) budowę linii niskiego napięcia napowietrznych do zasilania poszczególnych odbiorców i oświetlenia ulicznego,
- 4) remont i modernizację istniejącej sieci średniego i niskiego napięcia, która jest przestarzała o zaniżonych parametrach napięciowych, zbyt długie obwody nie spełniają warunków skutecznej ochrony przeciwporażeniowej.

Rzeszowski Zakład Energetyczny opracował program modernizacji i rekonstrukcji sieci elektroenergetycznych miejscowości wymagających pilnej potrzeby poprawy warunków napięciowych.

Program ten zakłada budowę nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV wraz z liniami średniego napięcia (ŚN) i niskiego napięcia (n.n.), oraz remont linii niskiego napięcia (n.n.):

- 1) w Hucie Podgórnej:
 - a) budowę 1 stacji transformatorowej 15/0,4 kV,
 - b) budowę 0,5 km linii ŚN,
 - c) budowę 0,1 km linii n.n.,
 - d) remont 2,1 km linii n.n.
- 2) w Hucie Starej:
 - a) budowę 1 stacji transformatorowej 15/0,4 kV,
 - b) budowę 0,2 km linii ŚN,
 - c) budowę 0,1 km linii n.n.,
 - d) remont 1,7 km linii n.n.

Dla sieci wysokiego napięcia - **WN** przewiduje się:

- 1) Możliwość remontu, modernizacji i rozbudowy zależnie od potrzeb,
- 2) Lokalizacja obiektów w pobliżu czynnych linii elektroenergetycznych może odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych, tj. przy zachowaniu odpowiednich odległości,
- 3) Wymagana szerokość pasa technologicznego dla linii napowietrznych 110kV wynosi minimum 29,0 m (po 14,5 m od osi linii)

Na terenie gminy Harasiuki planuje się modernizację (przebudowę) linii 110 kV relacji Nisko-Harasiuki i Harasiuki-Biłgoraj w celu umożliwienia zwiększonego przepływu mocy.

Dla sieci średniego napięcia - **SN** i niskiego napięcia - **nN** przewiduje się:

- 1) Możliwość remontu, modernizacji i rozbudowy zależnie od potrzeb,
- 2) Lokalizacja obiektów w pobliżu czynnych linii elektroenergetycznych może odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych, tj. przy zachowaniu odpowiednich odległości,
- 3) Wymagana szerokość pasa technologicznego dla projektowanych i istniejących linii winna wynosić odpowiednio:
 - a) dla linii napowietrznych SN 15kV – pas o szerokości 12m (po 6,0m od osi linii)
 - b) dla linii kablowych SN 15kV – pas o szerokości 2m (po 1,0 m od osi linii),
 - c) dla linii napowietrznych 0,4kV – pas o szerokości 5m (po 2,5m od osi linii),
 - d) dla linii kablowych 0,4kV – pas o szerokości 1m (po 0,5m od osi linii),
- 4) Strefa wolna od nasadzeń drzew wysokich wzdłuż linii elektroenergetycznych wynosi odpowiednio:
 - a) dla linii napowietrznych SN 15kV – pas o szerokości 13m (po 6,5m od osi linii),
 - b) dla linii napowietrznych 0,4kV – pas o szerokości 3m (po 1,5 m od osi linii),
 - c) dla linii kablowych 15kV oraz 0,4kV – pas o szerokości 3m (po 1,5m od osi linii).
- 5) W pozostawionym pasie dopuszcza się sadzenie po linię drzew nie przekraczających wysokości 2,0 m oraz pozostawienie powierzchni niezalesionej w odległości co najmniej 4,0 m od słupa.

8.6. Kierunki rozwoju i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami

Obowiązujący Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego nie wyznaczył ponadregionalnej instalacji do przetwarzania odpadów. Zgodnie z tym Planem Gmina Harasiuki znajduje się w Regionie Północnym gospodarki odpadami komunalnymi.

Zgodnie z obowiązującą rejonizacją odpady komunalne z terenu gminy Harasiuki przetwarzane są w „Sortowni odpadów zmieszanych i pochodzących z selektywnej zbiórki, kompostownia w m. Sigielki, 37-418 Krzeszów”, która ma status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych rejonu północnego.

Przetwarzanie odpadów zielonych i ulegających biodegradacji w Regionie Północnym ma zapewnić Kompostownia Osadów i Biokomponentów KOMWITA, ul. Siedlanka Boczna 2, 37-300 Leżajsk, Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku, ul. Żwirki i Wigury 3, 37-300 Leżajsk, działająca jako RIPOK oraz instalacje zastępcze w postaci kompostowni wybudowanych przy miastach i w ramach instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Unieszkodliwianie pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych powinno odbywać się poprzez ich składowanie na składowisku „Stalowa Wola”, Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o., ul. Komunalna 1, 37-450 Stalowa Wola, działającemu jako RIPOK, lub (tylko w przypadku awarii RIPOK) w następujących instalacjach zastępczych:

- 1) składowisko „Sigielki”, Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krzeszowie, ul. Biłgorajska 16, 37-418 Krzeszów,
- 2) składowisko „Giedlarowa”, „Stare Miasto-Park” Sp. z o.o. Wierzawice 874, 37-300 Leżajsk,
- 3) składowisko „Wola Zarczycka”, Zakład Gospodarki Komunalnej Nowa Sarzyna Sp. z o.o., ul. 1 Maja 4, 37-310 Nowa Sarzyna,
- 4) składowisko „Zaklików”, Zakład Usług Komunalnych Zaklików, ul. Targowa 2, 37-470 Zaklików,
- 5) składowisko „Pysznicza”, Gminny Zakład Komunalny w Pysznicy, ul. Wolności 295, 37-403 Pysznicza,
- 6) składowisko „Jarocin”, Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Jarocinie, 37-405 Jarocin,
- 7) składowisko „Jeziórko”, Gminny Zakład Komunalny w Grębowie, 39-410 Grębów 387,
- 8) składowisko „Sokołów Młp.”, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sokołowie Małopolskim, ul. Łazienna 7, 36-050 Sokołów Młp.

8.7. Kierunki rozwoju telekomunikacji

W zakresie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej: – przewiduje się utrzymanie istniejących urządzeń i sieci teletechnicznych z możliwością ich rozbudowy i przebudowy, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej (sieć eTEN). Zakłada się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych), stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

W przypadku kolizji pomiędzy docelowym sposobem zabudowy i zagospodarowania terenu wynikającym z ustaleń Studium, a istniejącymi elementami systemu infrastruktury technicznej, należy przewidzieć przebudowę tych sieci w oparciu o warunki techniczne wydane przez operatora sieci.

Dopuszcza się zaopatrzenie w sieci teletechniczne za pomocą kanalizacji teletechnicznej, kabli doziemnych i innych dostępnych rozwiązań technicznych.

9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

W gminie Harasiuki istnieją i przewiduje się następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym (gminnym):

- 1) w zakresie komunikacji - modernizacji dróg gminnych,
- 2) w zakresie infrastruktury technicznej – sieci i urządzenia, służące do zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych, odprowadzenia wód opadowych, zaopatrzenia w energię elektryczną, obsługi telekomunikacyjnej, odzysku odpadów (np. punkt selektywnej zbiórki odpadów),
- 3) obiekty dla potrzeb oświaty, ochrony zdrowia, kultury, administracji i bezpieczeństwa publicznego,
- 4) tereny rekreacyjne i obiekty sportowe,
- 5) cmentarze,
- 6) inne wg przepisów odrębnych.

Wymienione inwestycje nie wyczerpują katalogu możliwych do realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Przyjęto więc nadrzędną zasadę, że ewentualne nowe, obecnie trudne do przewidzenia, inwestycje celu publicznego mogą być zlokalizowane w granicach gminy pod warunkiem podjęcia działań minimalizujących ewentualne kolizje z istniejącymi i docelowymi funkcjami terenów.

Z uwagi na ilość i skalę obszarów lokalizacji inwestycji celu publicznego nie wprowadza się oznaczeń graficznych na rysunku Studium.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wynikają z jednej strony z przyjętych programów rządowych, wojewódzkich, ofert inwestorów, a z drugiej z propozycji samorządu lokalnego, wyrażonych w dokumentach określających i kształtujących politykę rozwoju gminy.

Na podstawie ustaleń „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, przyjętego Uchwałą Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z 27 sierpnia 2018 r.) wprowadza się do tekstu Studium następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- 1) Budowa DW nr 858 Zarzeczce-granica województwa na odcinku Dąbrowica – Sieraków + most na rzece Tanew i most na rzece Borowica – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie,
- 2) Budowa sieci przesyłowej gazu ziemnego – gazociąg Jarosław – Rozwadów DN 700 mm, MOP 8,4 MPa – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: GAZ SYSTEM S.A.
- 3) Realizacja drogi ekspresowej S74 – zadanie inwestycyjne o nieustalonej lokalizacji – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: GDDKiA oddział w Rzeszowie;
- 4) Modernizacja LHS (Hutnicza Szerokotorowa) – jednostka odpowiedzialna za realizację inwestycji: PKP LHS Sp. z o.o.

Ze względu na nieustaloną lokalizację części inwestycji oraz zbieżność ich ustaleń z innymi szczegółowymi wytycznymi Studium – nie wprowadza się oznaczeń graficznych na rysunku Studium.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy brać pod uwagę planowaną realizację ww. inwestycji.

11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W Studium nie wyznacza się obszarów wskazanych do przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

W ramach gospodarowania przestrzenią, na terenie gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W Studium nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej z obowiązkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Nie nakłada się obowiązku sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów wydobywania kopaliny.

12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Uchwały w sprawie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinny być podejmowane w zależności od potrzeb, zgodnie z wnioskami mieszkańców i zainteresowaniem potencjalnych inwestorów oraz popytem na działki budowlane. Również zmiana przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dokona się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele i nieleśne - pokazano na rysunku Studium jako „Granica obszarów wymagających zmian przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. Łącznie obejmują one powierzchnię ok. 1,2 ha miejscowości Huta Podgórna oraz ok. 9 ha w obrębie Łazory. Jednocześnie decyzją, co do wyłączenia nastąpi w momencie sporządzenia dla tego terenu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W przyszłości miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą tworzone głównie w dwóch celach. Pierwszy z nich to dostosowanie planów do zmieniających się przepisów prawa. Drugim celem może być chęć dostosowania planów do potrzeb inwestycyjnych. Należałoby rozważyć objęcie miejscowymi planami terenów, które w studium przeznaczone są pod rozwój funkcji osadniczej oraz funkcji gospodarczej. Warto również przemyśleć wykonanie MPZP dla terenów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.

Biorąc pod uwagę fakt, iż procedura uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest bardzo złożona, czasochłonna i dość kosztowna, istnieje prawdopodobieństwo, iż poszczególne plany będą opracowywane w dość dużej odległości czasowej, gdyż uzależnione będzie to przede wszystkim od budżetu, jakim będzie dysponowała gmina w danym roku. Nie zmienia to faktu, iż cele polityki władz gminy powinny być ukierunkowane nie tylko na dziedziny związane z zaspokojeniem podstawowych potrzeb mieszkańców, ale również na problem kształtowania przestrzeni gminy i zrównoważony rozwój poprzez narzędzia planistyczne, jakimi są MPZP.

13. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie gminy Harasiuki występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit a) oraz lit b) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$) oraz wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$).

W niniejszej zmianie studium nie wyznacza się nowych terenów położonych w granicach obszarów narażonych na powodzie.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią należy bezwzględnie chronić przed zabudową poprzez formułowanie na nich generalnie zakazu zabudowy w planach miejscowych, a tam gdzie nie ma pokrycia planami – odmawiać ustalenia warunków zabudowy. Odstępstwa od tej zasady mogą dotyczyć tylko inwestycji, których dopuszczenie ze względu na niebezpieczeństwo utrudniania ochrony przed powodzią winno być poprzedzone decyzją zwalniającą z zakazu wydaną przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Istniejąca zabudowa położona w granicach obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi powinna być docelowo zabezpieczana poprzez stosowanie odpowiednich rozwiązań budowlanych zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony przed powodzią.

Ponadto na terenie Gminy Harasiuki występują obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p = 0,2\%$) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, na których wszelkie działania muszą być zgodne z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony przed powodzią.

W granicach administracyjnych gminy Harasiuki nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

W granicach administracyjnych gminy Harasiuki nie występują obszary i obiekty, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

15. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 r. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY

W granicach administracyjnych gminy Harasiuki nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne.

16. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

W studium nie wyznacza się obszarów wskazanych do przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

17. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Na terenie gminy Harasiuki nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

18. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Tereny wymagające rekultywacji na terenie gminy Harasiuki to tereny, które uległy przekształceniu w wyniku eksploatacji górniczej lub wydobywczej podlegają obowiązkowej rekultywacji wynikającej z ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2126).

W granicach gminy Harasiuki nie wyznacza się obszarów wymagających rehabilitacji i remediacji.

19. OBSZARY ZDEGRADOWANE

W myśl ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

Na dzień dzisiejszy Wójt Gminy Harasiuki nie przystąpił do opracowania diagnoz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o rewitalizacji w związku z powyższym Gmina nie posiada także obowiązującego Programu Rewitalizacji.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Harasiuki nie określa obszarów charakteryzujących się cechami obszarów zdegradowanych, o których mowa w art. 9 ust. 1, lub obszarów rewitalizacji, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 3, ustawy o rewitalizacji.

20. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na obszarze gminy Harasiuki tereny zamknięte określone zostały Decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych, (Dz. U. MliR z 2014r., poz. 25 z późn. zm.).

Granice terenów zamkniętych obejmują grunty linii kolejowych Nr 66 (Zwierzyńiec Towarowy – Stalowa Wola Południe) oraz Nr 65 (szerokotorowa Most na rzece Bug – Sławków Południowy). Oznaczone są na rysunku studium jako „Tereny zamknięte”.

Ustalenia dotyczące zagospodarowania przedmiotowych terenów znajdują się w rozdziale „Kierunki rozwoju komunikacji kolejowej” oraz w wytycznych dla poszczególnych przeznaczeń terenów wchodzących w skład kolejowych terenów zamkniętych. Sposób zagospodarowania terenów przyległych do obszaru kolejowego winien być ponadto podporządkowany przepisom rozdziału 9 ustawy z dnia 28 marca 2003 roku o transporcie kolejowym.

21. WYMOGI OBRONNOŚCI I OCHRONY CYWILNEJ

Wymogi obronności i obrony cywilnej zabezpiecza się poprzez:

- 1) realizowanie zadań związanych z zapewnieniem ochrony i dostaw wody, produktów żywnościowych na terenie gminy uwzględniających sytuacje szczególne,
- 2) zapewnienie ochrony sanitarnej w strefach ujęć wody pitnej,
- 3) uzbrojenie istniejącej sieci wodociągowej w hydranty naziemne lub odpowiednie zbiorniki wodne z możliwością wykorzystania tych elementów w sytuacji szczególnej i dla celów przeciwpożarowych,
- 4) rozwijanie łączności informatycznej i radiowej pomiędzy wszystkimi służbami technicznymi i ratowniczymi na terenie gminy,

- 5) współpracowanie jednostek organizacyjnych samorządu ze służbami, inspekcjami, strażami, instytucjami oraz organizatorami w celu zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych,
- 6) uwzględnienie możliwości wykorzystania terenów zielonych, pól, boisk, placów w sytuacjach szczególnych na cele obronności i ewentualne budowle ochronne w przypadkach szczególnych zagrożeń.

22. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE

Obszar funkcjonalny jest to obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

Na terenie gminy Harasiuki nie określono obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

23. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (W TYM O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW), A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENU.

Studium zakłada możliwość rozwoju działalności związanych z pozyskaniem energii ze źródeł odnawialnych mocy przekraczającej 100 kW w granicach terenów oznaczonych na rysunku Studium (załącznik Nr 2) - „Tereny przeznaczone pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania”. Miejsce lokalizacji takiej inwestycji wraz ze strefą oddziaływania ponadnormatywnego, powinna zamknąć się w granicach ww. terenów.

Produkcja energii na w/w terenach odbywać się będzie z użyciem następujących typów instalacji:

- 1) biogazowni,
- 2) kotłowni, siłowni elektrycznych z wykorzystaniem biomasy, upraw roślin dla pozyskania biomasy dla celów energetycznych,
- 3) ogniw fotowoltaicznych,
- 4) pomp ciepła i innych.

Zakłada się prowadzenie działalności w tej dziedzinie poprzez budowę instalacji wymienionych typów jak i systemów hybrydowych, wykorzystujących więcej niż jedno źródło energii odnawialnej lub jako instalacji wspomagających systemy zasilane konwencjonalnie.

Na terenach przeznaczone pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania zakazuje się lokalizacji elektrowni wiatrowych.

24. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY

Koncepcję rozwoju gminy Harasiuki określoną w niniejszym studium opracowano na podstawie uwarunkowań o zakresie problemowym wyczerpującym zagadnienia wyszczególnione w art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeanalizowano uwarunkowania przyrodniczo-ekologiczne, kulturowe, lokalne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne, elementy infrastruktury technicznej i społeczno-gospodarczej, a także zamierzenia regionalnych organów administracji publicznej i wskazania władz samorządu lokalnego.

Obszar gminy charakteryzuje się uporządkowaną strukturą funkcjonalno-przestrzenną. Znaczną część obszaru stanowią niezabudowane tereny rolnicze oraz lasy. Tereny zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej zlokalizowane są przede wszystkim w obrębie poszczególnych miejscowości w części centralnej. Północna część gminy charakteryzuje się stosunkowo dużą wartością przyrodniczą i krajobrazową. Została ona objęta zróżnicowanymi formami ochrony przyrody. Tereny zainwestowane są w większości wyposażone w niezbędną infrastrukturę techniczną, a istniejąca sieć drogowa zapewnia powiązania komunikacyjne w relacjach wewnętrznych i zewnętrznych.

Wyznaczone kierunki rozwoju przestrzennego zakładają sukcesywny rozwój istniejących funkcji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych w sąsiedztwie terenów już zainwestowanych przy założeniu równoczesnej rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz stopniowego przekształcania zabudowy siedliskowej w różne formy aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno-gospodarczy oraz wykorzystanie gospodarcze terenów rolnych.

25. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają jedynie kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów.

Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i dopuszczalnych rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne uzupełniające formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawania w sprzeczności z formami określonymi w studium. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zieleni publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji a jednocześnie stanowiącą o estetyce danego terenu. Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym dokumencie.

26. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego Gminy Harasiuki. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, to jednak stanowi oś systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

Podstawowymi zadaniami Studium są:

- 1) rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- 2) sformułowanie kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
- 3) stworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wydawanych w przypadku braku planów miejscowych,
- 4) integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- 5) zebranie informacji stwarzających warunki dla marketingu, podkreślenia przestrzennych walorów gminy, mających na celu przyciągnięcie działalności związanych z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,

6) promocji walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Podczas kolejnych etapów sporządzania studium analizie poddano istniejące dokumenty planistyczne i strategiczne, opracowania statystyczne oraz wnioski złożone przez mieszkańców, lokalnych inwestorów oraz zawiadomione instytucje. W ten sposób zidentyfikowane zostały potrzeby społeczności lokalnej, przedsiębiorców i organów władzy publicznej. Zebrane informacje posłużyły do ustalenia stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną, potencjału demograficznego, ekonomicznego i gospodarczego gminy oraz sytuacji na rynku pracy i problemów związanych z bezrobociem

Przeprowadzona analiza dokonanych ustaleń pod kątem możliwości przestrzennego kształtowania obszaru gminy stanowiła podstawę do określenia kierunków jej rozwoju oraz rozpoznania predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Wyznaczone nowe tereny inwestycyjne stanowią spełnienie potrzeb mieszkańców i inwestorów w zakresie zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne, przy jednoczesnym zachowaniu wymogów ochrony wszystkich elementów środowiska. Studium zawiera ponadto wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów rolnych i leśnych w sposób zapewniający ich ochronę przed degradacją.

Przyjęty przez Radę Gminy Harasiuki dokument studium będzie realizowany w ciągu najbliższych lat. Głównym jego zadaniem będzie stymulowanie rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego gminy, realizowanie programów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców, tworzenie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej dla istniejących i planowanych obszarów inwestycji. Studium stanowi ponadto wyraz udziału samorządu gminy w procesie opracowywania, uchwalania, aktualizacji i oceny realizacji zadań z zakresu planowania przestrzennego, zapewnia współdziałanie samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim w zakresie współpracy związanej z zagospodarowaniem przestrzennym, a także pozwala na przeprowadzanie analiz i kontroli stopnia wykorzystania gruntów.

Przeprowadzona wieloaspektowa analiza stanu i funkcjonowania przestrzeni gminy wskazuje na możliwość kontynuacji dotychczasowych funkcji i kierunków rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zapewnienia zrównoważonego rozwoju oraz wzrostu aktywizacji dotychczasowych funkcji w celu zagwarantowania całościowego rozwoju Gminy Harasiuki.

27. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM

Obowiązujące dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Harasiuki, uchwalone w 2001 r. Uchwałą Nr XXI/143/2001 Rady Gminy Harasiuki z dnia 30.05.2001 r., zostało opracowane na podstawie nieobowiązujących już przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Obecne opracowane studium sporządzana jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2020, poz. 293) i Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004 Nr 118, poz. 1233).

Zakres zmian dotyczący ogółu ustaleń studium i nowe uwarunkowania prawne skłoniły sporządzającego studium do opracowania go na nowo oraz zredagowania całości dokumentu zgodnie z wymaganiami obecnie obowiązujących przepisów.

W związku ze zmianą redakcji studium, przyjęto inne niż dotychczas oznaczenia terenów, nieco inną ich strukturę, odpowiadającą wymogom nowych przepisów i praktyce sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego.

Dokument zawiera zaktualizowaną i uzupełnioną część dotyczącą uwarunkowań w zakresie wymaganym przepisami prawa. Zaktualizowano ustalenia dotyczące systemów infrastruktury, komunikacji, środowiska przyrodniczego, w tym form ochrony przyrody, dziedzictwa kulturowego, procesów społeczno-gospodarczych oraz oceniono stan ładu przestrzennego

W części kierunkowej zrationalizowano obszary przeznaczone pod zabudowę z uwzględnieniem bilansu terenów, potrzeb i możliwości finansowych gminy, ustalono wytyczne określania w planach miejscowych zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów wraz z dopuszczalnym ich zakresem i ograniczeniami oraz kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Wskazano także tereny ograniczania zabudowy i wyłączenia spod zabudowy, obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego.

Wykaz najważniejszych zmian nowej edycji dokumentu w stosunku do Studium z 2001 r.:

- 1) dostosowanie zakresu Studium do aktualnych wymogów ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- 2) aktualizacji danych dotyczących uwarunkowań środowiskowych, kulturowych oraz infrastrukturalnych,
- 3) opracowanie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- 4) korektę ustaleń określających kierunki zagospodarowania przestrzennego wynikająca z nowych uwarunkowań, a także z pozytywnie rozpatrzonych wniosków złożonych w procedurze opracowania studium,
- 5) wyznaczono nowe tereny przeznaczone pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- 6) wyznaczone strefy możliwej lokalizacji obiektów służących małej retencji wodnej,
- 7) wyznaczono nowe tereny produkcyjno-usługowe oraz sportu i rekreacji,
- 8) wyznaczono nowe tereny mieszkaniowe w Harasiukach i Hucie Podgórnej,
- 9) naniesiono istniejącą zabudowę nie wyznaczoną w dotychczasowej edycji Studium.

VI. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY

Koncepcję rozwoju Gminy Harasiuki określoną w niniejszym studium opracowano na podstawie uwarunkowań o zakresie problemowym wyczerpującym zagadnienia wyszczególnione w art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeanalizowano uwarunkowania przyrodniczo-ekologiczne, kulturowe, lokalne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne, elementy infrastruktury technicznej i społeczno-gospodarczej, a także zamierzenia regionalnych organów administracji publicznej i wskazania władz samorządu lokalnego.

Generalnie, jako zasadę naczelną przyjęto ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących procesów i zjawisk. Rozproszenie terenów przeznaczonych do zabudowy na obszarze gminy, głównie o funkcjach osadnictwa wiejskiego o niskiej intensywności z udziałem części południowo-wschodniej rekreacji indywidualnej nakazuje przyjąć dążenie do ich koncentracji i tworzenia zwartych przestrzennie zespołów tej zabudowy z obowiązkiem ich sukcesywnego wyposażania w urządzenia infrastruktury technicznej. Jest to proces bardzo odległy w czasie, ale musi być procesem celowym i podporządkowanym określonym zasadom. Dlatego też należy stopniowo, ale konsekwentnie obejmować planami miejscowymi kolejne tereny, bilansując jednocześnie potrzeby w zakresie uzbrojenia i budowy dróg dojazdowych.

VII. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. 2019, poz. 1945 z późn. zm.), studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w elaboracie Studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunkach wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, które nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowaniu terenów.

W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania terenów, to znaczy, że określone na rysunkach przeznaczenie terenów oznacza funkcję dominującą, a nie wyłączną. Może i musi być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą być przeciwstawiane funkcji dominującej i pogarszać warunki koegzystencji.

Określenia:

- 1) Tereny zabudowy usługowej,
- 2) Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej,
- 3) ltd.

dotyczą wiodących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być lokalizowane inne funkcje dopuszczalne niewchodzące w kolizję lub w konflikt z funkcją podstawową. Każda działalność, z wyłączeniem inwestycji realizujących cele publiczne, w tym telekomunikacji i łączności publicznej, nie może swoją uciążliwością wykraczać poza granice użytkowanej działki.

Ostateczne ustalenia granic terenów przeznaczonych do zabudowy będą dokonywane w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W sporządzonym dokumencie Studium przytoczono wytyczne i wymogi określone w przepisach ustaw oraz aktów wykonawczych obowiązujących w dniu jego uchwalenia. W przypadku utraty ich aktualności, ustalenia miejscowych planów muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami.

VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest wyznaczenie kierunków rozwoju przestrzennego Gminy Harasiuki. Studium stanowi podstawowy dokument systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy mimo, iż nie jest ono aktem prawa miejscowego.

Niniejsze opracowanie sporządzono na podstawie Uchwały Nr VI/34/2019 z dnia 1 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Harasiuki.

Obowiązujące dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Harasiuki, uchwalone w 2001 r. Uchwałą Rady Gminy Harasiuki Nr XXI/143/2001 z dnia 30 maja 2001 r., zostało opracowane na podstawie nieobowiązujących już przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Obecnie opracowane studium sporządzone jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2020, poz. 293) i Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004 Nr 118, poz. 1233).

Zakres zmian dotyczący ogółu ustaleń studium i nowe uwarunkowania prawne skłoniły sporządzającego studium do opracowania go na nowo oraz zredagowania całości dokumentu zgodnie z wymaganiami obecnie obowiązujących przepisów.

W związku ze zmianą redakcji studium, przyjęto inne niż dotychczas oznaczenia terenów, nieco inną ich strukturę, odpowiadającą wymogom nowych przepisów i praktyce sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego.

Procedura sporządzania studium przeprowadzona została zgodnie z art. 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w szczególności zebrane wnioski, opiniowanie, uzgodnienia, publiczna dyskusja nt. przyjętych rozwiązań i modyfikacje zapisów elaboratu studium uzasadniają także przyjęte rozwiązania.

IX. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Opracowany dokument zawiera informacje wynikające z inwentaryzacji aktualnego stanu zagospodarowania i funkcjonowania gminy, istniejących uwarunkowań ekologicznych, społecznych, gospodarczych, kulturowych i przestrzennych oraz barier i ograniczeń rozwoju. Dokument wyznacza kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowe zasady polityki przestrzennej. Jednocześnie stwarza podstawy do koordynacji sporządzania planów miejscowych, integruje politykę przestrzenną państwa i województwa z interesami samorządu gminy, a także promuje walory i możliwości inwestycyjne gminy.

Podczas kolejnych etapów sporządzania studium analizie poddano istniejące dokumenty planistyczne i strategiczne, opracowania statystyczne oraz wnioski złożone przez mieszkańców, lokalnych inwestorów i zawiadomione instytucje. W ten sposób zidentyfikowane zostały potrzeby społeczności lokalnej, przedsiębiorców i organów władzy publicznej.

Zebrane informacje posłużyły do ustalenia stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną, potencjału demograficznego, ekonomicznego i gospodarczego gminy oraz sytuacji na rynku pracy i problemów związanych z bezrobociem.

Przeprowadzona analiza dokonanych ustaleń pod kątem możliwości kształtowania zagospodarowania przestrzennego Gminy Harasiuki stanowi podstawę do określenia kierunków jej rozwoju oraz rozpoznania predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Wyznaczone nowe tereny inwestycyjne stanowią spełnienie potrzeb mieszkańców w zakresie zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze, uwzględniają uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, przy jednoczesnym zachowaniu wymogów ochrony wszystkich elementów środowiska. Studium zawiera ponadto wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów rolnych i leśnych w sposób zapewniający ich ochronę przed degradacją.

Przeprowadzona w przedmiotowym dokumencie wieloaspektowa analiza stanu i funkcjonowania przestrzeni Gminy Harasiuki wskazuje na możliwość kontynuacji dotychczasowych funkcji i kierunków rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zapewnienia zrównoważonego rozwoju oraz wzrostu aktywizacji dotychczas słabo rozwiniętych funkcji (działalność pozarolnicza, rekreacyjna, turystyczna) w celu zagwarantowania całościowego rozwoju Gminy Harasiuki.